

Gabar'da hedef 100 bin varil

ŞIRNAK Valiliğinde yapılan Mesleki Eğitim ve İşbirliği Protokolü'nün ardından ISO Meclis Üyeleri hep birlikte Gabar'daki petrol kuyuları bölgesine giderek üretim çalışmalarını izledi. Ardından basın mensuplarına açıklamalarda bulunan Şırnak Valisi Cevdet Atay, şu bilgileri verdi: "Şu anda 39 arama noktamızda, günlük 43 bin varillik petrol üretiyoruz. Bugün Şırnak, enerjinin başkenti konumunda. Çok yakın zamanda Gabar'da Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla yıl sonu 100 bin varil hedefleniyor. Enerji yatırımlarında hızlı planlamalar yapılıyor. Sayın Bakanımızın rüzgarla ilgili ciddi bir talimatı oldu. Cudi'nin etrafında rüzgarla ilgili tüm ve-

riler alınıyor, kısa zamanda inşallah oralarla ilgili açıklamaları da kendileri yapacaktır."

'KADER DEĞİŞTİRECEK YOL'

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan da "Çocukluğumuzdan beri hepimizin bir sorusu vardı; 'Türkiye'de petrol var mı?' bu belki de bizi heyecanlandıran en önemli hayaldi. Çok şükür artık görüyoruz ki bu top-

raklarda petrol var." dedi. Bahçıvan "Rakamların şu andaki boyutu bile Türkiye'nin kaderini değiştirecek bir yolda olduğumuzu gösteriyor. Hep söylediğimiz şey var; Kaynakları doğru kullanmak. İnşallah petrol gibi kıymetli kaynağı da gelecek yıllarda sanayiyle birleştirip, yeni teknolojiden faydalanarak ülkemizin en değerli topraklarını hal-kımızla buluşturuyoruz." diye konuştu.

İMALAT GÖSTERGESİ YİNE EŞİK DEĞERİN ALTINDA:

Yavaşlama dönemi başladı

Istanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından yayınlanan Türkiye İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) anketi, Türk imalat sektörünün mayıs ayındaki performansını değerlendirdi. Anket sonuçlarına göre, imalat sektörü iki ay üst üste eşik değer olan 50'nin altında kalarak zorlu bir talep ortamıyla karşı karşıya kaldı.

Yeni siparişlerde ve ihracatta yaşanan yavaşlama, sektördeki faaliyet koşullarındaki yavaşlamanın ılımlı olmakla birlikte 2024 başından bu yana en belirgin düzeyde gerçekleştiğini gösterdi. Yeni ihracat siparişlerindeki yavaşlama, üst üste 11 ay boyunca devam etti. İmalatçılar, üretimi azaltma eğilimindeyken, istihdamda art arda dördüncü ay daralma yaşandı. Girdi maliyetlerindeki enflasyonist baskılar zayıflarken, nihai ürün fiyatlarındaki artışlar sınırlı kaldı.

S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Har-ker, Türk imalatçılarının zorlu bir faaliyet ortamıyla karşı karşıya olduğunu belirtirken, enflasyonist baskıların hafiflemesinin İle-riye yönelik iyimserlik sağladığını ifade etti. Türkiye Sektörel PMI raporu, sektörler arasında yeni siparişlerdeki yavaşlamayı ve maliyet yönlü baskıların gevşemesini vurguladı. Üretimde artış yaşayan sektörler azınlıkta kalırken, istihdamda ve dış talep tarafında sektörler arasında farklılaşan bir tablo ortaya çıktı.

HEDEF GÜNDE 100 BİN VARİL

İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu üyeleri Gabar Petrol Kuyuları Bölgesi'nde incelemelerde bulundu.

> **ŞIRNAK** Valisi Cevdet Atay, "Şu an 39 arama noktamızda, günlük 43 bin varillik petrol üretiyoruz. Çok yakın zamanda Gabar'da 100 bin varil hedefleniyor" dedi. **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Rakamlar Türkiye'nin kaderini değiştirecek yolda olduğumuzu gösteriyor" diye konuştu. » 4

'GABAR'DA ROTA 100 BİN VARİL'

İstanbul Ticaret Odası (İSO) Yönetim Kurulu üyeleri, Gabar Dağı'ndaki Şehit Esmâ Çevik Üretim Kuyuları'nı ziyaret etti. Vali Cevdet Atay ziyarette üretim kapasitesi hedeflerinin sene sonu için 100 bin varile ulaşmak olduğunu söyledi.

İSO Başkanı Erdal Bahçivan ve Yönetim Kurulu üyeleri Şırnak'taki temasları kapsamında, Vali Cevdet Atay ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın (TPAO) Şırnak Bölge Müdürü Oğuz Şahin ile Şehit Esmâ Çevik Üretim Kuyuları sahasında incelemelerde bulundu Vali Atay, burada gazetecilere, **İSO** heyetini kente ağırlamaktan mutluluk duyduklarını söyledi. Şırnak'ın enerji memleketi ve başkenti olduğunu ifade eden Atay, "Şırnak'ın güneşi, kömürü ve petrolü var. 39 kuyumuzda 43 bin varil petrol üretiyoruz. Sene sonu 100 bin varili hedefliyoruz. Memleketin geleceğinin burası olduğu da görülüyor, enerji yatırımları anlamında, Cudi Dağı ile ilgili

rüzgar enerjisi için de çalışmalarımız devam ediyor. Değerli iş insanlarımızın da Şırnak'a yatırım yaparak, Şırnak'ın da geleceğine, buradaki insanların yarınlarına katkı sağlayacaklarını umut ediyorum." diye konuştu.

'BU GURURA CANLI ŞAHİT OLUYORUZ'

İSO Başkanı Bahçivan da kentteki petrol varlığının heyecanını yerinde görmek istediklerini ve bu gurura canlı olarak şahit olduklarını dile getirdi. Kısa zamanda yeraltı zenginliğini ekonomiye buluşturma adına harekete geçen

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve TPOA yetkililerine teşekkür eden Bahçivan, şöyle konuştu: "Günlük üretim rakamlarının boyutu bile Türkiye'nin hakikaten gelecek kaderini değiştirecek yolda olduğumuzu bize gösteriyor. Hep söylediğimiz bir şey var, kaynakları doğru kullanmak. Petrol gibi değerli kaynakları da gelecekte **sanayiyle**, katma değerli ürünleriyle birleştirerek, yeni teknolojiyle faydalandırarak, ülkemizin bu en değerli topraklarını halkımızla, toplumumuzla buluşturmak istiyoruz." Heyet daha sonra Cizre ilçesindeki tarihi Ulu Cami, Kırmızı Medrese ve Hz. Nuh'un Türbesi'ni ziyaret etti.

“Tüketicilerin beklentisi etik anlayıştan

HABER MERKEZİ

Tarım ve Gıda Etiği Derneğinin (TARGET) her yıl düzenli olarak gerçekleştirdiği bahar ve güz seminerlerinden 2024 yılı Bahar Semineri, Türkiye Gıda İşverenleri Sendikası (TÜGİS) ile iş birliğiyle ve **Istanbul Sanayi Odası**'nın katkılarıyla 3 Haziran 2024 tarihinde gerçekleştirildi. Seminerde; ‘Gıdaların Üretiminde Yeni Teknolojiler ve Etik’, ‘Yeni Gıdalar, Alternatif protein Kaynakları, Tüketici Tercihleri ve Etik’ ve ‘İşbir-

likçi Robotlar (Cobotlar) İnsan Yerine Alternatifte Etik Sınırlar’ başlıklı oturumlar yapıldı. Açılışta ilk konuşmayı yapan TÜGİS Başkanı Kaan Sidar; gıda üreticilerinin güvenilir, kolay ulaşılabilir, sürdürülebilir, adil ve sağlıklı ürünleri üretmek ve yüksek standartlara sahip olan bir tedarik zinciri vasıtasıyla tüketicinin beklentilerini karşılamak zorunda olduğunu belirtti. bunun yolunun etik bir anlayıştan geçtiğini vurguladı.

TARGET Başkanı

Prof. Dr. Cemal Taluğ; ‘Sorumlu Araştırma ve Yenilik’ kavramı üzerinde durduğu açılış konuşmasını, “aydınlık ve adil bir geleceğin ancak teknoloji ile etiğin, yenilik ile erdemin buluşmasıyla olanaklı olduğunu” belirterek tamamladı. Seminer süresince gıda sektöründe kullanılan yeni teknolojilerin, yeni gıdaların, tüketici tercihlerine yönelik ürün üretme ve belgelendirme süreçlerinin ilgili paydaşlarla etik boyutu ile tartışılmasının önemli bir ihti-

TARGET Başkanı
Prof. Dr. Cemal Taluğ

yaç olduğu ve bu yönde çalışmaların artarak devam etmesi gerektiği ortaya kondu ve tartışıldı.

'İSO Mesleki Eğitim İş birliği' protokolü imzalandı

Şırnak Valiliği ile **Istanbul Sanayi Odası (ISO)** arasında meslek liselerindeki eğitim niteliğinin artırılması amacıyla "İSO Mesleki Eğitim İş birliği" protokolü imzalandı.

Şırnak Valiliği ile **Istanbul Sanayi Odası (ISO)** arasında yapılan toplantıda Vali Cevdet Atay, ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, Şırnak Millî Eğitim Müdürü İzzettin Aydın arasında "İSO Mesleki Eğitim İş birliği" protokolü imzalandı. Bu projeye, **sanayicilerin** gönüllü bir şekilde meslek liseleriyle çalışması ve İstanbul'daki meslek liselerinin iş yapma kültürünün Şırnak'ta yaygınlaştırılması amaçlanıyor. Gerçekleştirilecek projeye meslek liselerindeki eğitimin niteliğinin artırılması hedefleniyor.

"Ciddi faydalar sağlayacak"

Vali Atay, burada bir okul protokolü imzalayacaklarını belirterek, "Sizleri şehrimizde ağırlamaktan dolayı mutlu olduğumu ifade etmek istiyorum. Karşılaştığımız insanların genelde iş konusunda talepleri oluyor. Burada da inşallah ISO'nun iş birliği içerisinde bir model ile buraya yeni yatırımcılar getirerek belki burada ki işsizliğe, buradaki istihdama çok ciddi faydalar sağlayacağına inanıyorum. Burası ciddi anlamda avantajlar içeren bir şehir. Geçmişte hep kötü olaylarla anılan şehrimiz Allah'a hamdolsun bugün güvenlik içerisinde herhangi bir olaya maruz kalmadan emin ellerde. Tam yatırıma muhtaç halde bekliyor. İnşallah ISO'daki arkadaşlarımızın buraya yatırımları söz konusu olacak. Bu şehre çok ciddi katkıları olur, memleket için de ciddi faydalar sağlayacağına inanıyorum" dedi.

Istanbul tecrübesi bölgeye aktarılacak

ISO Mesleki Eğitim İş birliği Projesinden bahseden Bahçivan ise, "İstanbul'da meslek liselerine dönük başlatmış olduğumuz projenin başka şehirlere taşınması noktasındaki ilk uygulama örneğini bugün Şırnak'ta valimizle beraber bir mesleki eğitim ortak çalışma protokolü haline getireceğiz.

Sanayicilerimizin gönüllü bir şekilde meslek liseleriyle birlikte çalışmasını Şırnak'a ve Şırnak'ın kıymetli ilçelerinde nasıl taşıyabiliriz noktasında bir model başlatıyoruz. Bizzat Millî Eğitim Bakanlığımızın ve İl Millî Eğitim Müdürlüğümüzün bilgisi dâhilinde olan bir proje olacak. Bu konudaki deneyimlerimizi ve İstanbul'daki meslek liseleriyle beraber bu iş yapma kültürünü bölgeye taşıyacağız.

Geleceğimizin en büyük kazancı ve teminatı olan gençlerimizi işsiz ve umutsuz kalmak değil, daha genç yaşlarında bir meslek sahibi edebilmek ve Türkiye'nin de en önemli problemi olan bu işsizliği ve mesleksizliği çözmek adına İstanbul tecrübesini bu bölgeye aktarmış olacağız. Bu proje, bir okul yapmaktan daha ziyade var olan okulları nasıl geliştirebiliriz noktasındaki hayalimiz ve vizyonumuzdur" diye konuştu. (İHA)

Gabar Dağı'nda günlük 43 bin varil üretim var

6

Gabar Dağı'nda günlük 43 bin varil üretim var

ISO Heyeti, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ve iş insanları, Gabar Dağı'nda petrol üretilen alanı ziyaret etti. Heyetle birlikte petrol sahasını gezen Şırnak Valisi Cevdet Atay, "Şırnak, enerjinin başkenti. Gabar'da devam eden çalışmalarda günlük 43 bin varil üretim var" dedi

Çeşitli ziyaret ve temaslarda bulunmak üzere Şırnak'a gelen **Istanbul Sanayi Odası (ISO)** heyeti, Gabar Dağı'nda günlük 43 bin varil üretilen ve adını Şehit Esmâ Çevik Petrol Üretim Sahası'nı ziyaret etti. Heyetle birlikte petrol sahasını gezen Şırnak Valisi Cevdet Atay ve **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, daha sonra gazetecilere açıklamalarda bulundu. Konuşmaların ardından hatıra fotoğrafı çekildi ve ziyaretçilere numunelik petrol dağıtıldı.

Şırnak enerjinin başkenti

Petrol üretim sahasını gezdikten sonra açıklamalarda bulunan Şırnak Valisi Cevdet Atay, "Şu an Gabar'da Petrol Üretim sahasındayız. Bu bölge, ŞEC dediğimiz Şehit Esmâ Çevik Sahası. Bugün, **Istanbul Sanayi Odası** Başkanı **Erdal Bahçivan** ve kıymetli arkadaşlarımız evimizde ağırlıyoruz. Onlarla beraber gurur kaynağımız olan bu sahayı geziyoruz. Geçenlerde sayın bakanımız açıklama yapmıştı. Çok yakın zamanda da sayın cumhurbaşkanımızın verileri ilgili açıklamaları oldu. Şu anda günlük 43 bin varille devam ediyoruz. 39 arama noktamızda, günlük 43 bin varillik petrol üretiliyor. Ülkenin **sanayisine** yön veren insanlar, ülkenin çok değerli olan bu petrol kaynağını yerinde gördü. Şunu ifade etmek istiyorum ki; Bugün Şırnak tam bir enerji memleketi, enerjinin başkenti. Allah'a hamd olsun Gabar'da devam eden çalışmalarda günlük 43 bin varil üretim var. Çok yakın zamanda sayın cumhurbaşkanımızın

talimatıyla yıl sonu 100 bin varil hedefleniyor. Enerji yatırımları anlamında hızlı planlamalar yapılıyor. Sayın bakanımızın rüzgarla ilgili ciddi bir talimatı oldu. Cudi'nin etrafında rüzgarla ilgili tüm veriler alınıyor, kısa zamanda inşallah oralarla ilgili açıklamaları da kendileri yapacaktır" diye konuştu.

"Cehennem Deresi'yle ilgili seyir terası projemiz var"

Vali Atay, "Bu bölgenin belki de en önemli konusu şudur; Şırnak, Türkiye'nin en genç nüfusu, yaş ortalaması 18-19 civarında. Bu gelecek için bir umut. Burada en büyük problem iş, ancak petrol şu an bu bölge için bir umut

olmuştur. Geçmişte bu dağların nelerle anıldığını hepimiz biliyoruz. Geçmiş yıllarda Gabar, Cudi ve Cehennem Deresi gibi bölgeler terörle anılırdı. Bizim Cehennem Deresi'yle ilgili Türkiye'nin en büyük cam seyir terası projemiz var. Ayın 24'ünde ihalesi yapılacak, 5-6 ay içerisinde yapılabilecek. Burada yaşayan insanların çok büyük bir kısmı Cehennem Deresi'ni görmemiştir. Cehennem Deresi'nin yollarını da yaptık, havalimanından sonra 8 kilometre. Bunun da daha yeni açılışını yaptık. Çok kısa zamanda cam seyir terasını restoranıyla, kafesiyle turizm alanına dönüştüreceğiz. Oraya çok ciddi anlamda turistlerin geleceğini umut ediyoruz. Bunun

yanında Silopi, biliyorsunuz tam Irak sınırı. Habur Kara Hudut Kapısı, Türkiye-İrak ilişkilerinin en fazla bir araya geldiği nokta. Buraya çok büyük bir Sera **OSB** projemiz vardı. Sağ olsun, Tarım Bakanlığı'muz projeyi onayladı, çok yakın bir zamanda hayata geçiriyoruz. Yani bin dönüm kapalı sera alanı. Burası enerjinin başkenti aynı zamanda tarım merkezi, hayvancılık için de bulunmaz bir yer. Bunların hepsini en iyi şekilde hayata geçirmemiz gerekiyor. Allah razı olsun, güvenlik güçlerimiz şu dağları gece gündüz bekliyorlar. Şurada kuş uçurtmuyoruz. Devletimiz, milletimiz el ele. Şırnak huzurlu bir memleket" dedi. (DHA)

İSO'dan Şırnak TSO'ya ziyaret

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) üyeleri, Şırnak Ticaret **Sanayi Odasına** ziyaret gerçekleştirdi.

Şırnak TSO Başkanı Osman Geliş ile görüşen İSO heyeti, daha sonra konferans salonunda düzenlenen değerlendirme toplantısına katıldı.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, toplantıda, bölgede çok fazla kaynak olduğunu, bunların planlı ve doğru bir şekilde kullanılması gerektiğini söyledi.

Kaynakların doğru yönlendirilmesi noktasında kendilerine büyük görevler düştüğünü aktaran Bahçivan, "Bu işin özü insan. Bu bölgenin gelişmesine ve kalkınmasına dönük en büyük katkıyı sunacak olan yine bu bölgenin insanı olacak. Bu bölgenin insanının başarılı olmasının tek yolu var, o da insanların geleceğini doğru planlamak ve o insanların eğitimini doğru şekillendirmekten geçiyor. Dün imzaladığımız Mesleki Eğitim İş Birliği Projesi size vereceğimiz ilk destek olacak." diye konuştu.

Geliş ise kentin kömür, Habur Sınır Kapısı, petrol, rüzgar, tarım ve hayvancılık gibi önemli potansiyellere sahip olduğunu, bunu doğru şekilde kullanmak için iş insanları ve odalardan da destek beklediklerini belirtti.

Şırnak'ın petrolün başkenti olduğunu belirten Geliş, "İlk defa ülkemizde bu kalitede petrol çıkıyor. Şırnak, Türkiye'nin en genç nüfusuna sahip, yaş ortalaması 19. Biz farklı sektörler veya tekstil sektörüyle ilgilenen dostlarımızı da Şırnak'ta ağırlamak istiyoruz. Sektörel bazda bu seyahatlerin yapılmasının çok faydalı olacağına inanıyorum. Bu bölgede yatırım yapmak isteyenlerin emrindeyiz." dedi.

Toplantıya, İSO Meclis Başkanı **Ender Yılmaz**, İSO Yönetim Kurulu Başkan yardımcısı **İrfan Özhamaratlı** ve **Cemal Keleş**, İSO Yönetim Kurulu Sayman üyesi **Sultan Tepe**, Yönetim Kurulu üyeleri **Kemal Akar**, **Vehbi Canpolat**, **Hüseyin Çetin**, **Faruk Sarı**, **Murat Çökmez**, Cizre Ticaret ve **Sanayi Odası** Başkanı Ömer Faruk Yıldırım ve iş insanları da katıldı. (aa)

İstanbullu sanayici, Şırnak'ta gençleri çalışma hayatı için eğitecek

İSTANBUL Sanayi Odası (ISO) heyeti Cizre Ticaret ve Sanayi Odası'ni ziyaret etti. Gerçekleştirilen ziyarette ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, bölgedeki gençlerin eğitime yönelik 'ISO Mesleki Eğitim İş Birliği Projesi'ni hayata geçireceklerini duyurdu. Bu projeye, sanayicilerin gönüllü bir şekilde meslek liseleriyle çalışması ve İstanbul'daki meslek liselerinin iş yapma kültürünün Şırnak'ta yaygınlaştırılması amaçlanıyor. Proje kapsamında Şırnak Valisi Cevdet Atay ve ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** arasında iş birliği protokolü imzalandı. İmzalanan protokolle Şırnak'taki meslek liselerinin kalifiyeli eleman yetiştirmesine katkı sağlanması hedefleniyor. **İstanbul Sanayi Odası (ISO)** heyeti Cizre Ticaret ve Sanayi Odası'ni (CTSO) ziyaret etti. Gerçekleştirilen toplantıya ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, ISO Meclis Başkanı **Ender Yılmaz**, ISO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcıları **İrfan Özhamaratlı** ve **Cemal Keleş**, Yönetim Kurulu Sayman Üyesi **Sultan Tepe**, Yönetim Kurulu Üyeleri **Kemal Akar**, **Vehbi Canpolat**, **Hüseyin Çetin**, **Faruk Sari**, **Murat Çökmez** ve meclis üyeleri ile CTSO Yönetim Kurulu Başkanı **Ömer Faruk Yıldırım** ve CTSO Meclis Başkanı **Mesut İverendi** katıldı.

Toplantıda İstanbul ve Şırnak arasındaki ticari ve sanayi ilişkiler ele alındı. ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, bölgedeki istihdamın artırılması ve eğitime katkı sağlamak adına Şırnak'ta ISO Mesleki Eğitim İş Birliği Projesi'ni hayata geçireceklerini duyurdu. Gerçekleştirilecek projeye meslek liselerindeki eğitimin niteliğinin

'İstanbul'da huzurlu olmanın yolu Cizre'de mutlu olmaktan geçiyor'

artırılması hedefleniyor. Proje kapsamında Şırnak Valiliği'nde Şırnak Valisi Cevdet Atay ve ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** arasında iş birliği protokolü imzalandı.

Şırnak Valisi Cevdet Atay iş birliğine ilişkin, "Bugün burada bir okul protokolü imzalayacağız. Sizleri şehrimizde ağırlamaktan dolayı mutlu olduğumu ifade etmek istiyorum. Karşılaştığımız insanların genelde iş konusunda talepleri oluyor. Burada da inşallah ISO'nun iş birliği içerisinde bir model ile buraya yeni yatırımcılar getirerek belki burada ki işsizliğe, buradaki istihdamda çok ciddi faydalar sağlayacağına inanıyorum. Burası ciddi anlamda avantajlar içeren bir şehir. Geçmişte hep kötü olaylarla anılan şehrimiz Allah'a hamd olsun bugün güvenlik içerisinde herhangi bir olaya maruz kalmadan emin ellerde. Tam yatırıma muhtaç halde bekliyor. İnşallah ISO'daki arkadaşlarımızın buraya yatırımları söz konusu olacak. Bu şehir çok ciddi katkıları olur, memleket için de ciddi faydalar sağlayacağına inanıyorum" dedi.

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**

ise "Bu seyahat bizim için hakikaten çok anlam taşıyor. Uzun zamandan beri sözümlü vardı. İstanbul Sanayi Odası olarak her sene ülkemizin farklı bölgelerine meclis ziyaretlerimiz oluyor. Şırnak ve ilçeleri bir de yarın(bugün) gideceğimiz Hakkarî bugüne kadar İstanbul sanayisi tarihinde eksik bırakmış olduğumuz noktalardı, borcumuz büyüktü. Çok şükür Allah nasip etti, bugün inşallah bu borcu kapatıyoruz. Ben inanıyorum ki önümüzdeki yıllar, bu bölgenin geçmiş yıllarda olduğu gibi yine insanlık ve dünya tarihinde söz sahibi olacak yılların ilk işaretleri. Ben inanıyorumki İstanbul'da huzurlu olmanın yolu Cizre'de mutlu olmaktan geçiyor. Yeter ki biz birikteliğimizi, huzurumuzu, kardeşliğimizi bozmayalım. Zaten bizim de İstanbul'dan buraya gelmemizin temelinde sizin buradaki bu heyecanınıza, bölgenin gelişmekte olan yeni kalkınmasında şahit olmak" diye konuştu.

İSO Gabar'daki petrol üretim kuyularını inceledi

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu üyeleri, Gabar Dağı'ndaki Şehit Esmâ Çevik Üretim Kuyuları'nı ziyaret etti. **İSO Başkanı Erdal Bahçivan** ve Yönetim Kurulu üyeleri Şırnak'taki temasları kapsamında, Vali Cevdet Atay ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın (TPAO) Şırnak Bölge Müdürü Oğuz Şahin ile Şehit Esmâ Çevik Üretim Kuyuları sahasında incelemelerde bulundu Vali Atay, burada gazetecilere, **İSO** heyetini kentte ağırlamaktan mutluluk duyduklarını söyledi. Şırnak'ın enerji memleketi ve başkenti olduğunu ifade eden Atay, "Şırnak'ın güneşi, kömürü ve petrolü var. 39 kuyumuzda 43 bin varil petrol üretiyoruz. Sene sonu 100 bin varili hedefliyoruz. Memleketin geleceğinin burası olduğu da görülüyor, enerji yatırımları anlamında, Cudi Dağı ile ilgili rüzgar enerjisi için de çalışmalarımız devam ediyor. Değerli iş insanlarımızın da Şırnak'a yatırım yaparak, Şırnak'ın da geleceğine, buradaki insanların yarınlarına katkı sağlayacaklarını umut ediyorum" diye konuştu. **İSO Başkanı** Bahçivan da kentteki petrol varlığının heyecanını yerinde görmek istediklerini ve bu gurura canlı olarak şahit olduklarını dile getirdi. Kısa zamanda yeraltı zenginliğini ekonomiyle buluşturma adına harekete geçen Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve TPOA yetkililerine teşekkür eden Bahçivan, şöyle konuştu: "Günlük üretim rakamlarının boyutu bile Türkiye'nin hakikaten gelecek kaderini değiştirecek yolda olduğumuzu bize gösteriyor. Hep söylediğimiz bir şey var, kaynakları doğru kullanmak. Petrol gibi değerli kaynakları da gelecekte **sanayiyile**, katma değerli ürünleriyle birleştirerek, yeni teknolojiyle faydalandırarak, ülkemizin bu en değerli topraklarını halkımızla, toplumumuzla buluşturmak istiyoruz." Heyet daha sonra Cizre ilçesindeki tarihi Ulu Cami, Kırmızı Medrese ve Hz. Nuh'un Türbesi'ni ziyaret etti.

Sanayi Kırılma Noktasında

● Son bir yılda ekonomide atılan sıkılaştırma adımlarına rağmen **sanayi** sektörü canlılığını korumuştur. Ancak son iki ayda tablo net bir şekilde terse dönmeye başladı. Üstelik dış talep de bu süreçte **sanayiciye** yardımcı olmuyor.

● Mehmet Filoğlu

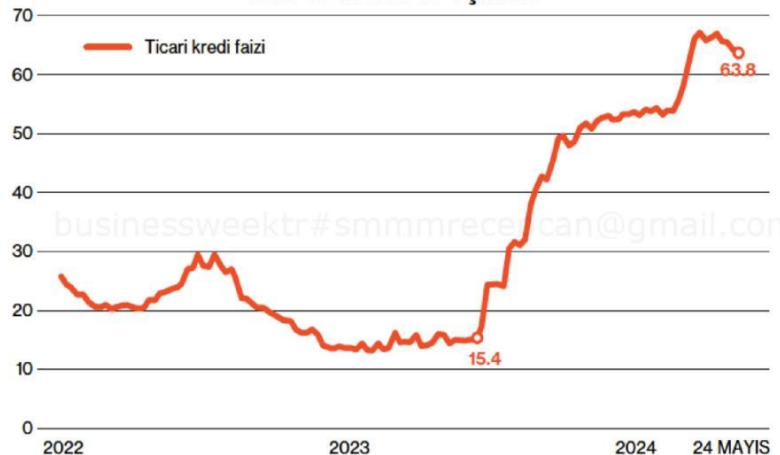

Türkiye **sanayisi** sıkılaştırmanın etkilerini kuvvetli bir biçimde hissetmeye başlıyor. İki ay geriden gelen **sanayi** üretimi ve büyüme verileri hala güçlü bir **sanayiye** işaret etse de yüksek frekanslı veriler tablonun karamsarlaştığını gösteriyor. Bu alanda üst üste gelen iki önemli veri de aynı yönde sinyaller verdi. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın 27 Mayıs'ta açıkladığı Reel Kesim Güven Endeksi Mayıs'ta 1,1 puan düşüşle 102,4 puana indi. Verinin alt kalemlerine bakıldığında gelecek üç aydaki sipariş miktarının düşüşün arkasındaki en önemli sebep olduğu görülüyor. Bu anketin ardından bu pazartesi günü yayımlanan **ISO Türkiye** İmalat PMI da Türkiye **sanayisi** için görünümün parlak olmadığına işaret etti.

Sadece 3 sektör büyüdü

İmalat PMI Mayıs'ta 48,4'e gerileyerek, 2 ay üst

TİCARİ KREDİ FAİZİ BİR YILDA %15'TEN %64'E ÇIKTI

KAYNAK: TCMB

üste eşik değer olan 50'nin altında kaldı. Düşüşte toplam yeni siparişlerde ve ihracatta yavaşlama belirleyici oldu. Buna bağlı olarak firmalar üretim ve istihdam düzeylerini azalttı. ISO raporuna göre Mayıs ayında üretim takip edilen 10 sektörün sadece üçünde artış gösterdi. Dış talep tarafı ise çoğu sektörde genel tablodan pozitif ayrıştı. İstihdamda da sektörler arasında farklılaşan bir tablo ortaya çıktı. Başta makine ve metal ürünleri olmak üzere beş sektör istihdamını artırırken en belirgin düşüş elektrikli ve elektronik ürünler sektöründe kaydedildi. Sektördeki ivme kaybı Mayıs anketindeki birçok göstergeye yansdı. Firmalar özellikle yeni siparişlerde keskin bir azalma yaşadığını ve düşüşün Ocak ayından bu yana en yüksek oranda olduğunu bildirdi. Anket katılımcıları, siparişlerdeki yavaşlamanın büyük oranda zorlu talep koşullarından kaynaklandığını ve bazı müşterilerin yüksek fiyatlardan olumsuz etkilendiğini belirtti. Bu faktörler, yeni ihracat siparişlerinin üst üste 11 ay yavaşlamasında da etkili oldu.

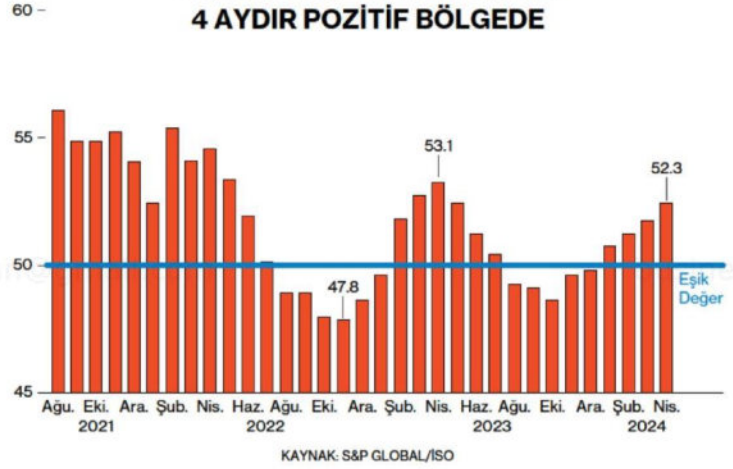
Dışarıda mevsim bahar, İçeride kış

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi son aylarda güçlü bir seyir izliyor. Endeks Nisan'da üst üste altıncı ay artarak 52,3'e yükseldi ve yaklaşık son bir yılın en yüksek değerini aldı. Nisan'daki belirgin iyileşmeyle beraber ihracat talep koşullarında güçlenme eğilimi dördüncü aya ulaştı. Normal koşullarda ihracat iklimindeki toparlanmanın, ihracat siparişlerinde de olumlu yansımalarının görülmesi beklenir. Ancak Türkiye şu anda bu fırsattan yararlanamıyor. Yüksek enflasyon yüzünden maliyetleri yükselen **sanayiciler** yurt dışında rekabet etmekte zorlanırken, kredi piyasasındaki sıkılaşma da büyüme planlarını desteklemiyor. Bu etkilerle yaz aylarına dair ihracat siparişlerinde genele yayılan bir düşüş söz konusu.

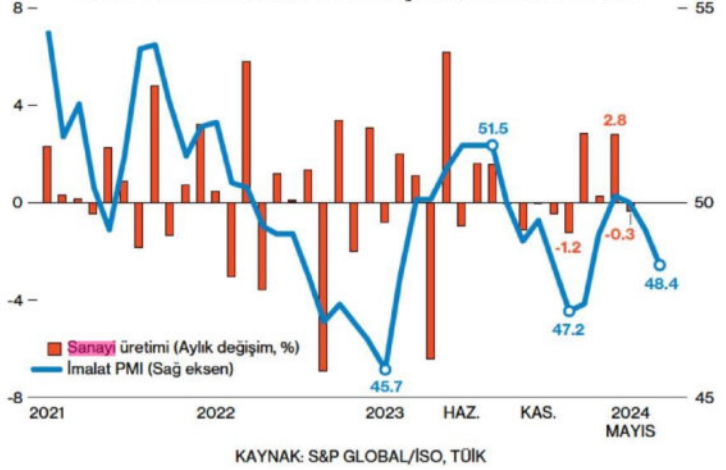
Döviz kredisi de zorlaşıyor

Sanayi sektörünü en çok zorlayan faktör finansal koşullar. Geçen yıl bu zamanlar ticari kredi faizi yüzde 15 düzeyindeydi. Son aylarda faiz hızla yükselerek yüzde 60'ı aştı. Üstelik krediye erişim de büyüme kısıtlamaları yüzünden sınırlı. Şirketler yüksek TL faizi yüzünden son aylarda döviz kredisine yöneldi. Yılbaşından bu yana döviz kredileri yaklaşık 20 milyar dolar artışla 150 milyar dolara yaklaştı. Buradaki büyümenin parasal aktarım üzerinde risk oluşturduğunu düşünen TCMB, döviz kredilerine de aylık yüzde 2'lik büyüme sınırı getirdi. Bu da önümüzdeki dönemde kredi bulmanın daha da zorlaşacağı anlamına geliyor.

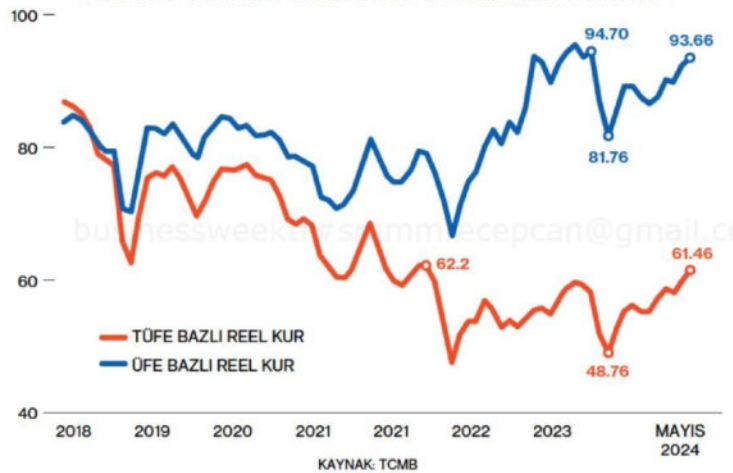
TÜRKİYE'NİN İHRACAT İKLİMİ 4 AYDIR POZİTİF BÖLGEDE

İMALAT PMI YILIN EN DÜŞÜK SEVİYESİNDE

TÜFE BAZLI REEL KUR 2.5 YILIN ZİRVESİNDE

Malın Krallığı Bitiyor

● Para politikasının tasarrufu imkansız kıldığı dönemde “rasyonel getiri” arayan herkes “mala girdi.” O dönemde fiyatı uçan konut, otomobil gibi ürünlerin de, şirketlerin fazlasını yatırmayı tercih ettiği stoklar da şu anda yükselen alternatif getiri karşısında el yakıyor. “Mala girenin kazandığı” dönemin yerini “paraya geçen” kazandığı dönem aldı.

● Yarkın Sun

Konutta yıllık yüzde 100 fiyat artışları, otomotivde ikinci el araçların sıfır araç fiyatlarından daha yüksek fiyatlara satılması, sanayicilerin depolarını ağzına kadar hammadde ile doldurması... Tüm bunlar, önceki para politikasının sebep olduğu yüksek enflasyon ve oynak döviz kurlarından kendini korumak isteyen vatandaşların, yatırımcıların ve üreticilerin yüksek talepleri neticesinde yaşandı.

Öyle ki Merkez Bankası (TCMB) verilerine göre, Türkiye genelinde konut fiyatları 2022'nin Eylül ayında yıllık yüzde 189 artışla rekor hızla yükselmiş, otomobil bir yatırım aracına dönüştüğü için otomotiv satışları 2022'nin Temmuz ayında yıllık 1 milyon satış barajını aşmış, şirketler ise kur ve emtia oynaklığına dair riskleri azaltmak için hammadde ve mamul stoklamaya yönelmişti. Ticaret Bakanlığı ise otomotiv piyasasında ►

stokçuluk ve fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında yeni düzenlemeleri hayata geçirmek durumunda kalmış, bu kapsamda bayilerin araçları aldıktan sonra fiyatlarına zam yapması yasaklanmıştı. Hatta ikinci el kara taşıtlarının, tavsiye edilen güncel satış fiyatının üzerinde satılması ve ikinci elde araçların satın alınımından sonra 6 ay ve 6 bin km sınırını doldurmadan satılması da yasaklanmıştı.

Fakat artık yaklaşık bir yıldır uygulanmakta olan sıkı para politikasıyla reel dönemine geçilmesi konutta fiyat artışlarını enflasyonun altına gerilettiler. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve TCMB verilerine göre 2024'ün Şubat ayında konut fiyat artışı 2019 Aralık'tan bu yana ilk kez enflasyonun altında kaldı. Türkiye'de konut fiyatları Şubat'ta bir önceki yıla göre yüzde 58,31 artış kaydederken aynı dönemde enflasyon yüzde 67,07 oldu. Ticari gayrimenkul fiyatları ise ilk çeyrekte reel olarak değer kazansa da oradaki trend de aşağı dönmüş durumda.

Otomotiv daraldı, girdi stokları düştü

Sıklaşmanın hissedildiği diğer bir alan da otomotiv piyasası oldu. Otomotiv Distribütörleri ve Mobilite Derneği (ODMD) verilerine göre Nisan ayının ardından Mayıs ayında da otomotiv satışlarında düşüş yaşandı. Mayıs'ta otomobil ve hafif ticari araç pazarı yıllık yüzde 10,1 daralarak 100 bin 305'e geriledi. Sektör temsilcilerine göre de otomobil fiyatları enflasyon ile kur arasında artmış durumda.

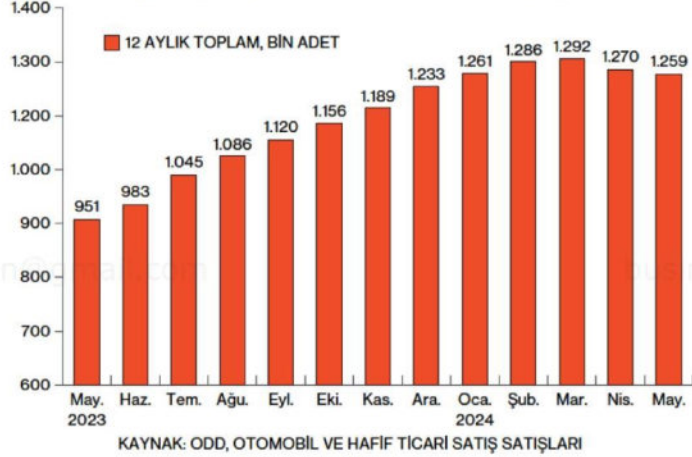
İstanbul Sanayi Odası ise Mart ayında yayımladığı Türkiye İmalat PMI raporunda girdi stoklarının bu dönemde genele yayılı düşüş kaydettiğini, sadece gıda ürünleri ile makine ve metal ürünlerinde artış kaydedildiğini bildirdi. Nisan ayı raporunda ise girdi stoklarının son iki yıllık dönemde ilk kez yükseldiği ifade edilse de bunun nedeni olarak firmaların satın alma faaliyetlerini üst üste üçüncü ay artırması gösterildi. Mayıs ayı raporunda ise girdi ve nihai ürün stoklarının Nisan ayındaki artışların ardından düşüş kaydettiği belirtildi.

Ayrıca görüştüğümüz sanayiciler de girdi stoklarında düşüş olduğunu söylerken finansal danışmanlar da stok ile çalışmanın artık daha maliyetli olduğunu dile getiriyor. Diğer yandan GSYH hesaplamalarında da stoklarda 4 çeyrekte gerileme olduğu gözlemleniyor.

Fırsat maliyeti ortadan kalktı

Piyasa sıklaşmanın ne zaman sona ereceğine dair beklentilerde ayrışsa da genel olarak ilk faiz indiriminin son çeyrek ya da 2025 yılında

OTOMOTİV PAZARI İKİ AYDIR DARALYOR

gerçekleşeceği tahmin ediliyor. Ekonomi yönetiminin de dezenflasyona dair tutarlı ve kararlı açıklamaları önümüzdeki dönemde konut, araç yatırımı ya da üretim için gerekenden daha fazla stok ile çalışmanın, TL mevduat faizinin seviyesi ve enflasyon patikası göz önüne alındığında fırsat maliyetini uzun bir süre sonra ortadan kaldırmış durumda olduğunu ortaya koyuyor.

Nitekim sektör oyuncularının da beklentisi bu yönde. Bloomberg Businessweek Türkiye'ye görüşlerini paylaşan gayrimenkul değerlendirme uzmanlarına göre konut fiyatlarında 2025'in ortasına kadar reel değer kaybı beklenirken, arsa fiyatlarında da reel getiriden bahsedemeyeceğimiz bir dönemdeyiz.

Otomobil sektörünün temsilcileri de yatırımcıların otomobil alım satımından çekildiğini, arzın yüksek talebin düşük olduğunu bundan dolayı fiyatların düşüşe geçtiğini kaydediyor. Diğer yandan sanayicilere göre stoklardaki düşüş doğrudan talep daralmasıyla ilgili. Ayrıca şirketler bulunduğu kısıtlı finansman kaynağını da getirisi belirsiz olan stoğa bağlama konusunda çekimser davranıyor.

“Gayrimenkulde reel değer kaybı 2025 ortasına kadar sürer”

Geçen yılın ortalarından itibaren gayrimenkul fiyat artışlarının enflasyonun gerisinde kalmaya başladığını aktaran İstanbul Gayrimenkul Değerleme Yönetici Ortağı Ahmet Büyükduman, bu trendin devam ettiğini, muhtemelen de 2025 yılının ortasına kadar süreceğini söylüyor. “Dolayısıyla gayrimenkul tarafında enflasyonu yenebilecek bir yatırımdan söz etmek kısa vadede mümkün değil” diyen Büyükduman, kurun bu seviyelerde kalması durumunda ise dolar bazlı getiri olabileceğine dikkat çekiyor.

◀ “Reel getiriden bahsetmek mümkün değil”

Verilere bakıldığında şu an için konutta reel getiriden bahsetmenin mümkün görünmediğini kaydeden TSKB Gayrimenkul Değerleme Genel Müdürü Makbule Yönel Maya da aynı şekilde “Arsa fiyatları için de baktığımızda reel getiriden bahsedemeyeceğimiz bir dönem olduğunu gözlemliyoruz” diyor. Konut tarafında yılın geri kalanını bugünkü görünümünden çok farklı bir tablo ile kapatmayacağımızı düşünen Maya, döviz kurundaki durağanlığın da inşaat maliyetinin özellikle de malzeme maliyetinin artmamasına katkı sağladığının altını çiziyor.

Konuta ek vergi yatırım kararlarını nasıl şekillendirir?

Diğer yandan konuta ilişkin ilave vergilerin gündemde olduğu bu dönemde atılacak olası adımların etkilerine ilişkin de görüşlerini paylaşan gayrimenkul değerlendirme uzmanları kira getirili gayrimenkul yatırımının toplumun genetiğine işlemiş alternatif bir sosyal güvenlik sistemi olduğunu kaydediyor. Çok iyi değerlendirilmesi gereken bir düzenleme olduğunu söyleyen Makbule Yönel Maya, yeni tasarıda esasların çok önemli ve belirleyici olacağını aktarıyor.

Ahmet Büyükduman ise vergilerle konutun bir yatırım aracı olmaktan çıkarılması durumunda, konut satın alınmayacağını, böylece müteahhitlerin konut satamayacağından konut arzının kısılacağını söylüyor. Büyükduman olası vergilerle, konut fiyatlarının düşmesini fakat kira fiyatlarının yükselmesini bekliyor.

“Otomobil yatırım aracı olmaktan çıktı”

Diğer yandan Ticaret Bakanlığı'nın aldığı önlemler ve sıkılaştırma döngüsünün yatırımcıyı otomobil alım satım tarafından çekerek artık mevduat tarafına yönlendirmiş olduğunu altını çizen Otomerkezi.net CEO'su Muhammed Ali Karakaş, “Şimdi arz yüksek, talep düşük. Bu sebepten fiyatlar doğal olarak düşüşe geçti. Temmuz ayından bu yana bakacak olursak ikinci el otomobillerin fiyatları yüzde 13 - yüzde 14 civarında düştü” diyor.

“Otomobil piyasası belirli bir dengeye oturdu”

Karakaş, Temmuz ayının ortasına kadarki dönemi otomobillerde fiyat düşüşlerinin görüldüğü ve panik satışlarının olduğu bir dönem olarak kayıtlara geçmesini bekliyor. Yılın ilk yarısında kurdaki sabit seyir, yüksek faiz ve yetersiz tüketici talebinin otomobili yatırım aracı olmaktan

çıkardığını aktaran Karakaş, kısa dönemde ciddi bir fiyat artışının da beklenmediğini söylüyor.

Vavacars Ticari Grup Başkanı Serdil Gözelekli de Ticaret Bakanlığı'nın geçtiğimiz yıl ortasında aldığı kararların, fiyat istikrarında önemli bir rol oynadığını ve piyasanın belirli bir dengeye oturmasını sağladığını ifade ederek, otomobilde yıl başından bu yana fiyat artışlarının kur ile enflasyon artışı arasında bir yerde olduğunu söylüyor.

Gözelekli ayrıca sıfır araçların bulunabilirliğinde önemli bir artış yaşandığını, fiyatları belirleyen en önemli unsurlardan birinin ise talep olduğunun altını çizerek, “Talebin ertelenmesi ve daha sonra bir anda ortaya çıkması, beklenmedik fiyat artışlarına yol açabiliyor. Bayram ve yaz tatilleri gibi dönemlerde seyahat ihtiyacı arttığı için, bu dönemde ikinci el araç alımı için sağlıklı piyasa ve fiyat koşullarının mevcut olduğunu düşünüyoruz” değerlendirmelerini yapıyor.

“Yeni siparişlerdeki daralma girdi stoklarını azaltıyor”

Plastik Sanayicileri Federasyonu Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Karadeniz'e göre, girdi stoklarındaki gerilemenin sebebi ise yeni siparişlerde meydana gelen daralma ve girdi fiyatlarında yaşanan artış. GSYH hesaplarında da stoklarda son dört çeyrekte gerileme olduğunu gözlemlediklerini aktaran Karadeniz, bu durumu şöyle açıklıyor: “Bölgesel gelişmelere bağlı olarak yaşanan talep daralması ile doğrudan ilgili. Öte yandan, son yıllarda etkisini artıran finansmana erişim sorunu da şirketlerin işletme sermayelerini kısıtlamış durumda.”

Türkiye'deki temel sorunlardan birinin şirketlerin sermaye yapılarındaki zayıflık olduğuna dikkat çeken Karadeniz, bu kapsamda çok sayıda firmanın yabancı finansmanla faaliyetlerine ▶

■ GÜNCEL

Bloomberg Businessweek

7 Haziran, 2024

◀ devam edebilmekte olduğunu ifade ederek, “Finansman maliyetlerinin çok yüksek olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda şirketlerin erişebildikleri finansman kaynağını, getirisi daha belirsiz olan stoğa bağlamak konusunda çekimser davranmaları normal” diyor.

“Stoklu çalışmak artık daha maliyetli”

Önceki yıllarda şirketlerin stoklu çalışabilmelerini destekleyen en önemli faktörün hızlı nakit döngüsü olduğunu kaydeden Biz Finansal Danışmanlık Kurucusu Murat Özsoy ise sıkı para politikasının gecikmeli etkilerini görmeye başladığımız bir ortamda olduğumuzu belirterek, “Hem nakit devir hızları geriledi hem de finansmana erişim zor. Stoklu çalışmak önceki yıllara göre artık daha maliyetli” diyor.

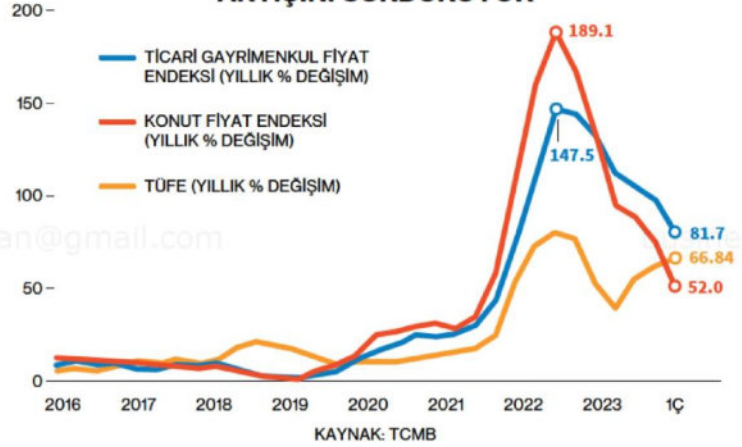
Reel sektörün stok ile iş yapış şekillerinde değişimler olduğunun da altını çizen Özsoy şöyle devam ediyor, “2021’de dolar/TL’de yıl içi en düşük ve en yüksek seviye arasındaki değişim yüzde 150’lere kadar çıkmıştı. Yerine koyma maliyetlerinin artışından ötürü stok seviyeleri yükselmişti. Bugün ise işler değişti. Artık stok planlamasındaki iş yapış şekli hızlı bir stok devir hızı yaratabilmeye odaklı hale geldi. Bu maliyete katlanmadan hızla stokları eritebilmek ve alacak tahsilatı kabiliyetlerini artırarak stok finansmanını kendi alacakları ile finanse edebilme konusu ağırlık kazandı.”

Enflasyon düzeltilmesi sonrası stok değişim farkı

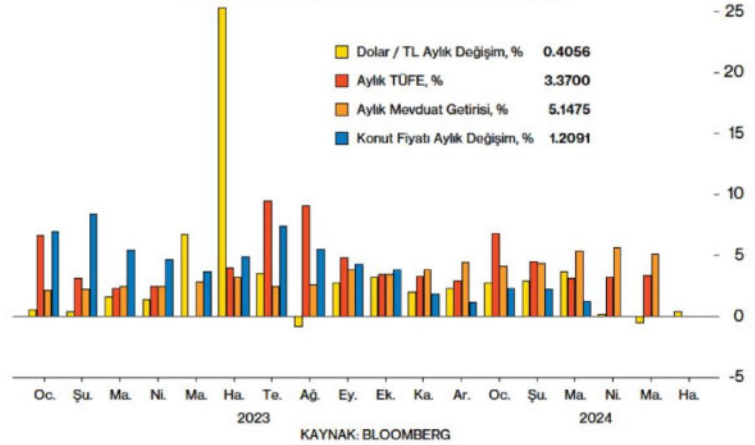
Sektörel ayrışmaya da dikkat çeken Murat Özsoy, “Nasıl ki hanehalkı arasında gelir dağılım dengesinde bir bozulma varsa, reel sektörde de bu bozulma ve ayrışma sektörler arası talebin canlılığı ya da durgunluğuna göre değişiyor. Makineler, makine ekipmanları, metal ürünler sektörlerinde satın alma faaliyetlerinin artması canlılığın olduğu tarafta gerçekleşiyor. Ancak otomotiv, konut, mobilya ve cam sektörleri için bunu söylemek şu anda pek mümkün değil” diyor.

Son olarak enflasyon muhasebesinin stoklar kalemine etkisine de değinen Özsoy, “Stoklar kaleminde gözlemlenecek değişimler şirketlerce çok fazla öngörülemiyordu. Hatta kârlılık tarafında negatif etkiler yaratacak olması yönünde de endişeler vardı. Ancak enflasyon öncesi görünüm ile enflasyon düzeltilmesi sonrasındaki stoklar kalemindeki değişim farkı en fazla yüzde 20’lere kadar çıktı. Bu durum da genel bilanço yapısı üzerinde ve firmaların stok maliyetleri ile kârlılıkları üzerinde çok bozucu etkiler yaratmadı” diyor.

TİCARİ GAYRİMENKUL REEL FİYAT ARTIŞINI SÜRDÜRÜYOR

TL MEVDUAT FAİZİ GETİRİSİ 4 AYDIR TÜFE’NİN ÜZERİNDE

6

► Ticaret Bakanlığı tarafından açıklanan öncü verilere göre, Mayıs'ta ihracat yüzde 11,4 artışla 24,1 milyar dolar oldu. İthalat ise yüzde 10,3 gerileyerek 30,6 milyar dolara indi.

Spot

Enflasyonda zirve görüldü, düşüş başlıyor

Mayıs ayı enflasyonu aylık bazda yüzde 3,37 ile beklentilerin üzerinde geldi. Böylece yıllık enflasyon yüzde 75,45'e ulaştı. ÜFE'deki artış ise yüzde 1,96 oldu.

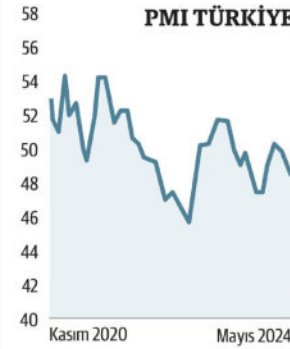
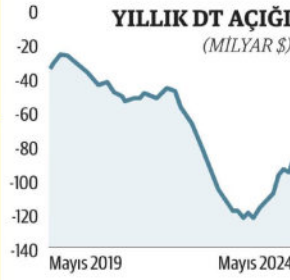
Tüketici enflasyonu Kasım 2022'den sonraki en yüksek düzeyine çıkarken, çekirdek enflasyon Ocak 2023'ten beri ilk kez manşet enflasyonun altında geldi.

Uzun süreden beri Mayıs ayında enflasyonun yüzde 75 ile zirveye çıkacağı ve Haziran verileri ile düşüşün başlayacağı beklentisi vardı. Böylece kısa dönemde zirve görülmüş oldu.

Mehmet Şimşek verinin ardından yaptığı açıklamada, geçmiş 12 ayın birikimli etkilerini içeren yıllık enflasyonda en yüksek seviyenin görüldüğünü, enflasyonla mücadelede geçiş döneminin tamamlandığını ve dezenflasyon sürecinin başladığını, yıllık enflasyonun yüksek ihtimalle üçüncü çeyrek sonunda yüzde 50'nin altına gerileyeceğini, mali disiplini güçlendirerek dezenflasyon sürecine verilen desteğin artacağını ifade etti.

İhracatta rekor, dış ticaret açığı geriliyor

Ticaret Bakanlığı tarafından açıklanan öncü verilere göre, Mayıs'ta ihracat yüzde

11,4 artışla 24,1 milyar dolar oldu. İthalat ise yüzde 10,3 gerileyerek 30,6 milyar dolara indi. Dış ticaret açığı yüzde 47,8 düşüşle 6,5 milyar dolara geriledi. İlk beş aylık açık ise yüzde 34,4 azaldı.

İhracat artışı son 12 ayın en yüksek ikinci artışı olarak dikkat çekerken, Mayıs ihracatı şimdiye kadarki en yüksek ihracat seviyesi oldu.

Mayıs 2023'te 122 milyar dolar olan yıllıklandırılmış dış ticaret açığı bu yılın Mayıs ayında 87,2 milyar dolara indi. Böylece açık son 22 ayın en düşük düzeyine geriledi.

İthalattaki azalışta altın, demir-çelik, alüminyum, hububat, bakır, eczacılık ürünleri ve plastik alımlarındaki çift haneli düşüşler etkili oldu. İhracat artışında ise altının yüzde 48'lik yükselişi ile önemli katkısı olurken, otomotiv, makine, enerji ürünleri, elektronik ve demir-çelik gibi sektörlerde çift haneli artışlar yaşandı.

PMI Negatif Bölgede

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI Mayıs'ta aylık bazda 0,9 puan azalışla 48,4 düzeyine gerileyerek imalat sektöründeki daralmayı ikinci aynaya taşıdı.

Mayıs ayında üretim takip edilen 10 sektörün sadece üçünde artış gösterdi. Sektörler arasında en yüksek PMI değeri 52,5 ile giyim ve deri ürünlerinde, 52 ile makine ve metal ürünlerinde kaydedilirken, en düşük endeks değeri ise 42,7 ile ana metal sanayi ve 43,9 ile kara ve deniz taşıtlarında görüldü.

Mayıs ayında girdi maliyetleri enflasyonu son beş ayın en düşük seviyesine gerileyerek enflasyonist baskıların azaldığına işaret etti.

Reel kur 2,5 yılın zirvesinde

TÜFE bazlı reel efektif döviz kuru endeksi Mayıs'ta 1,65 puan artışla 61,46 seviyesine ulaşarak Eylül 2021 tarihinden bu yana en yüksek değerini aldı.

Faiz indirimleri

Kanada Merkez Bankası, politika faizini yüzde 5'ten yüzde 4,75'e düşürerek 4 yılın ardından ilk faiz indirimini gerçekleştirdi. Ülkede bir yıldır gerilemekte olan tüketici enflasyonu Nisan ayında yüzde 2,7'ye inmişti.

Avrupa Merkez Bankası da beklendiği gibi faiz oranını 0,25 puan düşürerek yüzde 4,5'e çekti. Bu, Euro Bölgesinin ABD'den önce başladığı ilk faiz indirim süreci olması açısından önemli.

DR. BADER ARSLAN
-EKONOMİ Gazetesi yazarı

Spot

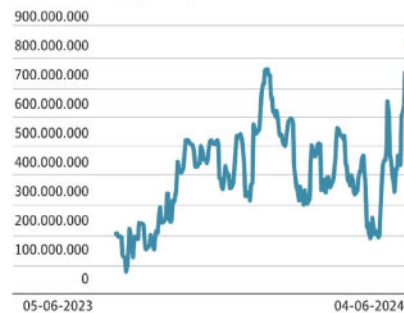
Hazine'nin TCMB'deki TL mevduatı rekor seviyede

Merkez Bankası analitik bilançosu 4 Haziran itibariyle kamunun Merkez Bankası'nda tuttuğu TL mevduatın 846.8 milyar lira ile tarihi zirveye çıktığını ortaya koydu. Uzmanlar Hazine'nin TCMB'de daha fazla para tutarak Merkez Bankası'na likidite yönetiminde yardımcı olmaya çalıştığını dile getiriyor. Merkez Bankası günlük analitik bilançosu rezerv gelişimi olduğu kadar Merkez Bankası'na park eden kamu mevduatını da gösteriyor. Veriler 4 Haziran itibariyle TCMB'deki kamu TL mevduatı 846 milyar 800 milyon 797 bin liraya ulaştı. Sadece bir ay önce bu miktar 428 milyar 355 milyon 75 bin lira seviyesindeydi. Bir ayda kamunun TL mevduatı yüzde 97,7 artarak neredeyse ikiye katlandı.

Mayıs PPK'sı sonrası ikiye katlandı

Piyasadaki likidite fazlasını çekmeye ve parasal sıkışmanın hedeğine ulaşmasını sağlamaya çalışan Merkez Bankası son Para Politikası Kurulu toplantısı sonrasında zorunlu karşılık adımları atarak likiditeyi çekiyor. Bunun yanı sıra rezerv güçlendirme için de döviz alımları devam ediyor. Hazine de elindeki parayı Merkez Bankası'nda bekleterek fazla likidite yaratmayı engelliyor. Merkez Bankası'nın da daha rahat hareket etmesine yardımcı oluyor. Özellikle Mayıs PPK'sı sonrasında Merkez Bankası'nda kamunun TL mevduatındaki artış hızlandı. PPK sonrası 24 Haziran'da 428.6 milyar lira seviyesindeydi kamunun TL mevduatı. Bu 8 işgününde yüzde 100'e yakın artışa işaret ediyor. 27 Mayıs'ta 594.9 milyar liraya yükseldi birden bire. Ardından bu hafta pazartesi günü 798.5 milyar lira ile rekor kırdı, salı günü yani 4 Haziran'da da yeni rekoru 846.8 milyar liraya çıkıttı.

Kamunun TCMB'deki TL mevduatı (bin TL)

Yakın izleme kredilerde artış

► Sıkı para politikası yükselen kredi faizleri bankacılık sektöründe ikinci grup yani yakın izlemedeki kredilerde mayısta güçlü bir artışa neden oldu. Bankacılık sektörü kaynaklarının verdiği bilgiye göre tanın, kredi kartı, ticari kredi gruplarında yakın izlemeye düşen kredi miktarları önceki aylara göre çok hızlı arttı. Yakın izlemedeki kredilerde 30-90 gün arası ödemesi geciken krediler yer alıyor.

Yaş gruplarına göre hissedeki yerli yatırımcılar

Yaş Grubu	Portföy büyüklüğü (milyon lira)		Yatırımcı sayısı		Değişim portföy büyüklüğü (%)		Değişim yatırımcı sayısı (%)	
	Ara.23	May.24	Ara.23	May.24	(%)	(%)	(%)	(%)
0-14	2.230	3.462	76.933	96.616	55,25	25,58		
15-19	3.182	3.237	203.715	151.523	1,73	-25,62		
20-24	21.103	23.014	764.106	829.186	9,06	8,52		
25-29	49.568	59.524	1.063.875	1.105.408	20,09	3,90		
30-34	92.034	109.149	1.107.306	1.182.258	18,60	6,77		
35-39	147.054	174.774	1.048.365	1.134.109	18,85	8,18		
40-44	203.142	247.830	973.289	1.068.639	22,00	9,80		
45-49	221.299	292.340	973.289	875.764	32,10	-10,02		
50-54	203.585	271.360	563.377	660.434	33,29	17,23		
55-59	158.210	229.701	379.666	438.819	45,19	15,58		
60-64	121.315	164.639	166.857	304.784	35,71	82,66		
65-69	82.917	116.573	98.971	194.605	40,59	96,63		
70-74	54.059	80.662	98.971	117.318	49,21	18,54		
75+	77.014	113.397	105.738	126.019	47,24	19,18		

Kaynak: Finnet 2000.com, Tarih: 05.06.2024

Borsanın yükselişin keyfini 60-70 yaş grubu çıkardı

Bu yılın ilk 5 ayında borsaya ilgisi en çok artan yerli yatırımcı yaş grubu 60-70 yaş oldu. BiST 100 endeksi 5 ayda yüzde 22,72'lik enflasyonun üzerinde 40'a yakın yükselerek reel getiri sağladı. Borsada 5 ayda iyi giden performansına MKK verilerine göre yatırımcı sayısı yüzde 97, portföy büyüklüğü yüzde 40,5 artan 65-69 yaş ile yatırımcı sayısı yüzde 82,66 portföy büyüklüğü yüzde 35,71 artan 60-64 yaş arası yatırımcılar ilgi gösterdi.

En yüksek portföy 45-49 yaş arasında

Merkezi Kayıt Kuruluşu verilerine göre bu yıl mayısta yerli yatırımcı sayısı 8 milyon 296 bin 305 olurken 2023 sonundaki 7 milyon 614 bin 946'ya göre yüzde 8,94 artış gösterdi. Yerli yatırımcının portföy büyüklüğü ise 3 trilyon 564,6 milyar lira ile yılsonuna göre 40,6 büyüdü. MKK verileri halka arzların da hızlandığı ilk 5 ayda 0-14 yaş arası yatırımcıların sayısında yüzde 25,6 portföy büyüklüğünde yüzde 55,25 artış olduğunu gösterdi. MKK verilerine göre 15-19 yaş arası yatırımcı sayısı yüzde 25,62 düşerken 20-44 arası yatırımcı sayılarında ise artış tek hanede kaldı. En fazla yatırımcı ise 1 milyon 182 bin 258 ile 30-34 yaş grubunda oldu. Bu grubun portföy büyüklüğü ilk 5 ayda yüzde 18,6 yatırımcı sayısı ise yüzde 6,77 arttı. En yüksek portföy büyüklüğüne sahip yaş grubu ise 45-49 yaş arasında.

Portföy büyüklüğü yüzde 32,1 arttı

Bu grupta ise yılın ilk 5 ayında yatırımcı sayısı yüzde 10 azaldı ancak portföy büyüklüğü yüzde 32,1 artış gösterdi. Bu grubun portföy büyüklüğü mayıs sonu itibariyle 292.34 milyar lira oldu. 60-64 yaş grubunun portföy büyüklüğü yüzde 35,71 artarak 164.6 milyar liraya yükselirken, 65-69 yaş arası yatırımcıların portföy büyüklüğü de yüzde 40,6 artışla 116.6 milyar liraya ulaştı. **ŞEBNEM TURHAN**

8

TAKVİM**Yurtdışı Veriler**

10 Haziran
10:00: Nisan ayı sanayi üretim endeksi

10 Haziran
10:00: Nisan ayı işgücü verileri

10 Haziran
10:00: Nisan ayı ödemeler dengesi

11 Haziran
10:00: Nisan ayı ciro ve ticaret satış hacim endeksleri

12 Haziran
10:00: Nisan ayı dış ticaret endeksleri

12 Haziran
10:00: Nisan ayı inşaat maliyet endeksi

13 Haziran
10:00: Mayıs ayı konut satışları

14 Haziran
10:00: Piyasa katılımcıları anketi

Yurt Dışı Veriler

12 Haziran
15:30: ABD Mayıs tüketici enflasyonu

12 Haziran
21:00: FED faiz kararı

13 Haziran
15:30: ABD mayıs ayı üretici enflasyonu

14 Haziran
17:00: ABD Michigan güven endeksi

Spot**10 Soruda Büyüme****1 BÜYÜME NEDİR?**

En basit tanımıyla büyüme, belirli bir takvim döneminde bir ülkenin mal ve hizmet üretiminde gerçekleşen artıştır. Üretilen mal ve hizmet sayısı çok kısıtlı olsaydı bu üretim hesaplaması miktar bazında yapılabilirdi. Örneğin ülkede sadece su ve buğday üretilseydi, buğday üretimi 200 milyon tondan 205 milyon tona, su üretimi 2 milyar tondan 2,3 milyar tona çıktı diyebilirdik. Ancak yüzbinlerce farklı türde mal ve hizmet üretimini miktar bazında standardize edilmiş şekilde ölçmek imkansız olduğu için, büyüme hesaplaması parasal olarak yapılır. Gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH), bir ekonomide belirli bir takvim döneminde gerçekleştirilen üretim düzeyinin parasal ifadesidir.

2 HESAP KESİN Mİ?

Ekonomideki aktör sayısı çok olduğu, kayıt dışılık olduğu, üretime konu olan yüzbinlerce mal ve hizmet türü olduğu için elde edilen sonuç kesin değildir, gerçeğe yakın bir tahmindir. Bu sadece Türkiye için değil, tüm ülkeler için geçerlidir.

3 NOMİNAL VE REEL

Nominal büyüme, piyasada geçerli olan fiyatlarla yapılan hesaplamadır. Örneğin para birimi dolar olan bir ülkede 2021 ve 2022 yıllarında GSYH 500 milyar dolardan, 550 milyar dolara çıkmışsa, o ülkede dolar bazında nominal büyüme yüzde 10'dur. Ülkenin para birimi ne

ise nominal büyümeyi o paradan hesaplamak gerekir.

Bununla birlikte ülkedeki fiyatlar 2021 ve 2022 yıllarında aynı değildir. Enflasyon nedeniyle, ürünlerin fiyatları farklı oranlarda artar. Bu nedenle büyümeyi enflasyondan arındırarak hesaplamak gerekir ve buna reel büyüme denir. Büyüme dendiğinde kastedilen reel büyümedir.

4 HESAP YÖNTEMLERİ

Büyüme, üretim, harcama ve gelir yöntemleri ile hesaplanabilir. Esasen bunlar GSYH'nin hesaplama yöntemleridir. Bunlardan biri ile ölçülen hasılanın iki farklı dönemdeki değişimi bize büyüme oranını verir.

Üretim yöntemiyle GSYH hesaplaması, bir ülke sınırları içindeki üreticilerin ekonomik faaliyetleri sonucu yaratmış oldukları değerlerin toplamından, bu değerlerin üretiminde kullanılan girdilerin düşülmesi ile yapılır.

Harcama yöntemiyle GSYH hesaplaması, bir ülke sınırları içinde belli bir dönemde hanehalkının tüketimi, devletin tüketimi, yatırımlar toplamından ihracat-ithalat farkının düşülmesi ile yapılır.

Gelir yöntemi ile GSYH hesaplaması, ekonomideki temel aktörlerin gelirlerinin toplamı ile yapılır. Çalışanlar, yaptıkları üretimin karşılığında maaş ve ücret alır. İşletmeler için gelir kalemi kar, devlet

için vergidir. Dolayısı ile gelir yöntemi işgücü ödemeleri, işletme karı ve vergilerin toplanması yoluyla uygulanır.

5 FARKLI SONUÇ

İnsan zihni ön kabul olarak yöntemler değişse de sonucun aynı olmasını bekler. Ancak bir ülkede yapılan üretim ile tüketimin aynı olması çok istisnai bir durumdur. Örneğin 2022'de üretilen TV'lerin tamamı, otomobillerin tamamı o yıl satılmaz. Bazıları stokta kalır ve sonraki yıl satılır. Bu nedenle üretim yöntemi ve harcama yöntemi aynı sonuca ulaşamaz. 2022'de büyüme üretim yönteminde daha yüksek çıkar. Aradaki netleşmeyi sağlamak için harcama yöntemine bir de stok değişimi kalemi eklenir.

TÜİK büyüme hesabında üç yöntemi de kullanır. Ancak temel yöntem, yani hesabın ilkyapıldığı, daha sonra diğer hesapların buna göre dengelendiği yöntem, üretim yöntemidir.

6 GELİR NEDİR?

Kişi başına gelir, cari fiyatlarla tahmin edilen GSYH'nin yıl ortası nüfusa bölünmesi ile hesaplanır.

7 NEDEN FARKLIDIR?

Bir ülkenin ekonomisi önceki yıla göre yüzde 2 büyürken, kişi başına gelir yüzde 10 artabilir. Bunun nedeni büyümenin

reel verilerle, kişi başına gelirin nominal veriler ile hesaplanmıştır.

8 BÜYÜME İLE GSYH

Bunun nedeni de önceki ile aynıdır. Büyüme reel verilerle hesaplanır. GSYH ise nominal veriler ile. Bu nedenle örneğin ekonomi reel olarak yüzde 4 büyürken, GSYH 600 milyar dolardan 680 milyar dolara ya da 610 milyar dolara çıkabilir.

9 FARK NEDİR?

Büyüme, ekonomide yapılan üretimin artmasını ifade ederken, kalkınma büyümenin kişiler arasında adil bölüşümünü, eğitim-sağlık ve sosyal imkanların gelişmesini, toplam refahın ve yaşam kalitesinin artmasını içerir. Her büyüme kalkınma ile sonuçlanmaz. Kalkınma ekonomik büyümenin toplumun geneline yayılmasını ve salt gelir artışından farklı olarak ülkedeki yaşam kalitesinin iyileşmesini gerektirir.

10 DURUM

Türkiye ekonomisi 2023 yılında yüzde 4,5 büyüdü. GSYH 1 trilyon 113 milyar dolar ile, kişi başına düşen gelir ise 13 bin 110 dolar şimdiki kadarki en yüksek düzeyine ulaştı. Türkiye 2023 itibarı ile Dünya'nın 18. büyük ekonomisi durumunda. Ancak son yıllardaki büyüme performansının temelinde aşırı düşük faizler nedeniyle son derece hızlı artan tüketimin önemli bir etkisi vardı ve bu etki, (yüksek enflasyon yüksek cari açık, TL'ye olan güvende zayıflama gibi nedenlerle) büyümenin uzun dönemde sürdürülebilirliği açısından büyük bir riski barındırıyordu. Bu nedenle, son bir yıldan beri, tüketim hızını daha kontrollü bir seviyeye indirmeye yönelik politikalar izleniyor. 2024'ün ilk çeyreğinde büyüme yüzde 5,7 düzeyinde gerçekleşti. İzleyen çeyreklerde ve özellikle yılın ikinci yarısında büyümenin bir miktar daha yavaşlaması bekleniyor.

DR. BADERARSLAN
-EKONOMİ Gazetesi yazarı

Spot

Ankara gündemi

9

SİYASETTE 'YUMUŞAMA' SİNYALLERİ

Erdoğan-Özel buluşması 11 Haziran'da

31 Mart seçimlerinin ardından siyasette başlayan 'yumuşama-normalleşme' adımları çerçevesinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 11 Haziran Salı günü saat 16.00'da CHP Genel Başkanı Özgür Özel'e iade-i ziyarette bulunacak. Cumhurbaşkanı Erdoğan, 18 Yıl aradan sonra CHP Genel Merkezine gidecek. CHP Genel Başkanı Özel, iade-i ziyarete ilişkin olarak "Tüm konuları görüşeceğiz. Önemli olan görüşebilmek, konuşabilmek" açıklaması yaptı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın görüşmede öncelikli gündemini yeni anayasa oluşturacak.

Diplomasi trafiği hızlanıyor. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 12-13 Haziran tarihleri arasında İspanya Başbakanı Pedro Sanchez'in davetlisi olarak Madrid'e gidecek. 13-15 Haziran tarihlerinde İtalya'da düzenlenecek G7 Liderler Zirvesi'ne katılacak. İtalya'nın dönem başkanı olduğu G7 toplantısı İtalya'nın gününündeki Borgo Egnazia bölgesinde yapılacak. Cumhurbaşkanı Erdoğan ile İtalya Başbakanı Giorgia Meloni'ni 29 Mayıs tarihinde görüşmüştü. Erdoğan, G7 toplantısında çok sayıda liderle bir araya gelecek.

Meclis Genel Kurulu'nda Türk Silahlı Kuvvetleri Personeline dönük düzenlemeleri içeren kanun teklifinin görüşmelerine 11 Haziran Salı günü devam edilecek. TSK teklifinin görüşmelerinin tamamlanmasının ardından kripto varlıklarla ilgili Sermaye Piyasası Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifine geçilecek.

Vergi düzenlemelerini içeren ekonomi torba yasası üzerindeki çalışmalar sürüyor. Taslak metnin gelecek hafta AK Parti Meclis Grubuna ulaşması bekleniyor. Yasa teklifinin Meclise sunulmasının bayram tatili sonrasında kalması bekleniyor.

CANAN SAKARYA
-EKONOMİ Gazetesi yazarı

10

Spot

*Borsada
10.000 seviyesi,
alım fırsatı
verebilir*

Ekonomist Tuncay Turşucu, 21 Mayıs'ta tarihi zirvesini gören borsanın, düzeltme hareketine başladığını, 10 bin 350 seviyesinin kritik önemde olduğunu söyledi. 10.000 seviyesine dikkat çeken Turşucu, bu seviyenin altının fırsat olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtti.

Tuncay Turşucu Araştırma ve Danışmanlık Kurucusu Tuncay Turşucu, Borsa İstanbul'un yol haritasını, öne çıkan sektörleri ve hisse analizlerini NBE TV Haftanın Stratejisi programında değerlendirdi.

Borsa İstanbul, geçtiğimiz beş ayın sadece birini negatif tarafta tamamlarken; bu süreçte TL bazlı yüzde 39 değer kazandı. Dolar bazlı ise, yüzde 27 kazanç sağladı ve mayısta ay bazında 9 yılın en yüksek kapanışını gerçekleştirdi. Öte yandan borsa, 21 Mayıs'ta tarihi zirvesini 11 bin 88 puana taşıırken, o günden bu yana aşağı yönlü hareket etti ve bu 11 işlem gününde yaklaşık yüzde 6 değer kaybetti.

Uzmanlar, borsada yorulma olduğunu ve bu düzeltme hareketlerinin daha sağlıklı olduğunu belirtirken; 11 binli seviyelere beklentilerinden çok daha önce ulaşıldığını vurguluyor ve borsada orta vadede yönün hala yukarı olduğunu altı çiziliyor. Peki, borsa yılın kalanını nasıl geçirir, öne çıkan sektör ve şirketler

Tuncay Turşucu'dan hisse analizleri

► Ford Otosan, bulunduğu seviyeden yüzde 4 daha aşağı inerse, alışlar yapılabilir. Hedef fiyatı 1350'lerde. Uzun vadede hedef fiyat, 1800'lere revize edilecektir.

► TÜPRAŞ çok ucuz bir noktada. İkinci çeyreği takip etmekte fayda var. Bir miktar daha gevşeme yaşanırsa alım için fırsat yaratır.

► Türk Hava Yolları; Turizm ne kadar yükseğe THY için o kadar iyi. THY, piyasa çarpanı olarak oldukça makul bir şirket.

► Kontrolmatik; Fiyatı, uzun süredir 200'lerde. Çünkü önden yüklemeli şekilde yükselmişti. Bu fiyatların, şu anki bilançolarla ekonomik olduğunu zannetmiyorum. Yüzde 20 düşerse güzel bir fırsat olabilir.

► Türk Traktör'ün şu anki fiyatı ucuz. Hedef fiyatları 1300'lerde ama daha da yukarı revize edilecektir.

hangileri? Tuncay Turşucu, konuyla ilgili sorularımıza yanıtladı.

► Borsa İstanbul'da 21 Mayıs'tan itibaren bir geri çekilme yaşanıyor. Bu düşüşün derinleşmesini bekler misiniz?

11 binlerden, 10 bin 300'lere doğru bir düzeltme yaşadık. Açıkçası 9 bin 200'leri aştıktan sonra, 11 binlere çok hızlı bir şekilde ulaşabileceğimizi tahmin etmiyordum. 21 Mayıs önemli bir gündü. Yapı Kredi Bankası ile ilgili satış haberleri çıkmıştı. Endeks, bu günden itibaren aşağı doğru inerken; bankalarda da sert düşüşler ve sert alışlar oldu. 10 bin 350 önemli bir seviye. Bu seviyenin altına düşerse 10 bin; 10 binin de altında 9800 puan seviyesi var. Buralara kadar gerilerse, çok güzel fırsatlar verecektir.

► Borsa İstanbul, yılın kalanında nasıl hareket edebilir?

Uzun vadede endeks için 4 sent hedefimiz var. Burası yaklaşık 13 bin puana işaret ediyor. Endeksin buralara hatta daha da ileri gideceğini tahmin

ediyorum ve 2025'in hisse senedi piyasaları için ılımlı bir sene olacağını öngörüyorum. 2024, hisseneze sahip çıkın dönemi. Bu yıl, korkup satılacak değil, aksine tutup eğer bir düşüş olursa da ilave edilecek zaman. Çünkü çok düşüş olsa bile, uzun ömürlü olmayacaktır.

► Bankacılık endeksi yıl başından bu yana yüzde 74 kazandı. Sizce hala cazip mi? Hangi bankaları daha çok beğeniyorsunuz?

Bankacılık endeksi bir süre daha, olduğu yerde sayabilir. Yükselişler, CDS'lerle çok yakından ilgili. CDS'lerde yılın kalamında 200'lere doğru gerileme patikası olursa, bankalarda tekrar fiyatlama oluşacaktır. Portföyünüzde mutlaka bankanız olsun. Beğendiğim bankalara gelecek olursam da, Yapı Kredi ve İş Bankası'nı yakından izliyorum.

► Bankacılık endeksi dışında hangi sektör ve şirketleri öne çıkarırsınız?

Haziran ayı turizmin arttığı bir dönem ve havacılık sektörü öne çıkıyor. Gelecek 6 ayda sektörün hisselerinden iyi haberler gelebilir. Burada TAV Havalimanları'nı ve Türk Hava Yolları'nı yakından izliyorum. Gıda ve içecek sektöründe, Coca Cola ve Anadolu Efes'in şimdi zamanı. İletişim sektöründe, Turkcell hoşuma gidiyor. Bu sene biraz daha pozitif ayrışabilir. Otomotiv sektörü her zaman sürprizlere açık. Burada Ford Otosan'ı yakından izliyorum. Düşüşü 15 günde yüzde 20'leri buldu. Bu düşüşler yıl sonu için fırsat yaratabilir. Karsan da otomotiv olarak gözümün önünde. Beyaz eşyada, Vestel Beyaz Eşya'yı izliyorum. Oldukça da iskontolu.

● ŞENAY ZEREN

Spot

11

Enflasyonda zirve görüldü düşüş başlayacak

TÜİK, tüketici fiyatlarının mayıs ayında yüzde 3,38 oranında arttığını açıkladı. Böylece yıllık enflasyonda 18 ayın ardından yüzde 75,45'le yeni zirve görüldü. Yeni dönemde düşüşün hızını sıkılaştırma belirleyecek

35 Puanlık gerileme bekleniyor

Enflasyonda beklenen zirve Mayıs verisiyle yüzde 75,45 olarak gerçekleşti ve artık bu ayla birlikte düşüş başlayacak. Yılsonuna kadar 35 puanı aşan gerileme beklenen enflasyonda düşüş hızı para ve maliye politikalarındaki sıkılıkla belirlenecek.

► Tüketici enflasyonu mayısta aylık **yüzde 3,37** ile beklentilerin hafif üzerine çıktı yıllık enflasyon ise **yüzde 75,45** ile zirvesini gördü.

%75,45
Yıllık enflasyon

Kasım 2022'den beri en yüksek seviye görüldü

Tüketici enflasyonu mayısta aylık yüzde 3,37 ile beklentilerin hafif üzerine çıktı yıllık enflasyon ise yüzde 75,45 ile zirvesini gördü. Kasım 2022'den bu yana en yüksek seviyeyi gören yıllık tüketici enflasyonunda baz etkisinin de desteğiyle düşüş eğiliminin haziranla birlikte başlaması bekleniyor. Merkez Bankası yılsonu için yüzde 38 seviyesinde enflasyon tahminine sahipken piyasanın öngörüsü ise yüzde 42-44 seviyelerinde bulunuyor.

Merkez Bankası'nın yüzde 38 tahmini için bundan sonraki aylarda aylık enflasyonun yüzde 1,7'yi geçmemesi gerekiyor. Nihai hedef ise 2026 sonunda tüketici enflasyonunun tek haneye gerilemesi.

Düşüşün başlayacağına herkes hemfikir

Ekonomistler düşüş trendinin başlayacağına hemfikir ancak hem sıkı para politikasının hem de maliye politikasının devam etmesi gerektiğini iç talebin ise istenilen seviyede sıkı olmadığını vurguladı.

%38

TCMB yıl sonu enflasyon tahmini

%3,37

Mayıs ayı enflasyonu

2025 ENFLASYON HEDEFİ %14, PEKİ, NASIL ULAŞILACAK?

Başlık	Açıklama
Yıllık tüketici enflasyonu	Beklenen düzeyde gerçekleşti: %75,45
Uygulanmakta olan program	Eksik ve sadece makroekonomik istikrarı sağlamaya yönelik bazı adımlar var; bütçe açığında önemli sorunlarla karşı karşıyayız.
2024 sonu enflasyon hedefi	%38 olarak belirlenmiş; bu hedefe ulaşılmazsa bile %40'ın biraz üzerinde gerçekleşirse önemli bir yol alınmış olacak.
2025 sonu enflasyon hedefi	%14; bu hedefe ulaşmak için sadece para politikasının düzgün olması ve bütçe açığının kontrol altına alınması yetmez, güven sağlayıcı ek önlemlere ihtiyaç var.
Gerekli ek önlemler	1. Merkez Bankası Başkanı'nın istenildiğinde değiştirilemeyeceği bir Merkez Bankası yasası. 2. İhale yasasının sil baştan yazılması. 3. TÜİK'in açıkladığı istatistiklere güveni artıracak bir düzenleme.
Enflasyon verilerindeki farklılıklar	Eylül 2021 - Mayıs 2023 arasında olan bitenler kafa karışıklığına neden oldu; anomali azaldı ama hala farklılıklar var.
Farklı gıda enflasyonu ölçümleri (Mayıs 2023)	Türk-İş: %7,02 CEFİS: %5,37 ENAG: %3,66 İTO : %2,35 TÜİK: %1,69, TEPAV: %0,75
Ölçüm farklılıklarının nedenleri	1. Alternatif gıda fiyat endekslerinin ağırlık yapısı. 2. Fiyat verilerinin kazındığı web sitelerinin farklılığı. 3. Veri derleme sıklığı. 4. Mevsimsel ürünlerin sezon dışındaki fiyatlarının endekse nasıl dahil edildiği.
Ekrem Cunedioğlu ve Gülbin Şahinbeyoğlu'nun raporu	Rapor, gıda enflasyonu ölçümlerindeki farklılıkları yukarıdaki başlıklar altında ele alıyor ve teknik nedenlerle açıklıyor. Başka araştırmacılar ise giyim alt grubunda önemli sorunlara dikkat çekiyorlar.
TÜİK'in kurumsal yapısında değişiklik önerisi	TÜİK'in kurumsal yapısının değiştirilmesi ve açıkladığı verilerin bağımsız bir uzman grubunca gözden geçirilmesi öneriliyor. Bu adımlar güven sağlamaya yönelik ancak siyaseten zor bir iş olarak görüldü.
Sonuç ve öngörüler	Yapısal reformlar yapılmadıkça konu gündemde kalmaya devam edecek.

Kaynak:
Bu tablo Fatih ÖZATAY'ın 4 Haziran Ekonomi Gazetesi'ndeki Farklı enflasyon ölçümleri ve güven yazısından oluşturulmuştur.

www.ekonomim.com/kose-yazisi/farkli-enflasyon-olcumlari-ve-guven/746941

12

Spot

İmalat PMI nihai verileri toparlanmaya işaret ediyor

► Asya'dan gelen veriler daha sağlam bir büyüme ortaya koysa da, euro bölgesine ait imalat PMI nihai verisi de sektörün uzun bir gerilemenin ardından geçen ay kritik bir dönemeci aşmış olabileceğini gösterdi.

Euro bölgesindeki daralmanın yavaşlaması ve Asya'nın önde gelen ekonomilerinde imalat aktivitesinin canlanmasıyla birlikte mayıs ayına ilişkin küresel imalat PMI nihai verileri de ekonomilerde toparlanmaya işaret etti. İşletmeler genelinde artan güven küresel ekonomide daha güçlü bir ivmeyi ortaya koyarken bu durum, yılın başlarında yaygın olan yavaşlama beklentilerine de meydan okuyor.

Asya'dan gelen veriler daha sağlam bir büyüme ortaya koysa da, euro bölgesine ait imalat PMI nihai verisi de sektörün uzun bir gerilemenin ardından geçen ay kritik bir dönemeci aşmış olabileceğini gösterdi. Bloğun en büyük iki ekonomisi olan Almanya ve Fransa'daki imalat sanayii aktivitesinde zayıflığın devam etmesi ise dikkat çekti. S&P Global tarafından hazırlanan nihai euro bölgesi imalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), Mayıs ayında 45,7'den 47,3'e yükseldi, ancak 23. ayda da genişlemeyi daralmadan ayıran 50 seviyesinin altında kaldı. Euro bölgesi imalat PMI öncü verisi 47,4 seviyesinde açıklanmıştı. ING makroekonomik araştırmalar global başkanı Carsten Brzeski PMI verilerine ilişkin değerlendirmesinde, verilerin olumlu ve cesaret verici olduğunu belirterek "Bunun aynı zamanda Çin'in beklenenden daha iyi durumda olduğunu ve ABD'nin dayanıklılığını bir dereceye kadar yansıttığını düşünüyorum" ifadesini kullandı. İngiltere'de de mayıs ayı için 51,2 seviyesinde açıklanan

SP Global tarafından açıklanan mayıs ayı PMI verileri

ABD Bileşik PMI: 54,4 (12 ayın en yükseği)	↑
ABD İmalat PMI: 51,3 (2 ayın en yükseği)	↑
Japonya Bileşik PMI: 52,4 (2 ayın en düşüğü)	↓
Japonya İmalat PMI: 50,4 (12 ayın en yükseği)	↑
İngiltere Bileşik PMI: 52,8 (4 ayın en düşüğü)	↓
İngiltere İmalat PMI: 51,2 (22 ayın en yükseği)	↑
Euro Böl.Bileşik PMI: 52,3 (12 ayın en yükseği)	↑
Euro Böl.İmalat PMI: 47,3 (14 ayın en yükseği)	↑
Almanya: 45,4 (4 ayın en yükseği)	↑
Avustralya: 49,7 (4 ayın en yükseği)	↑
Avusturya: 46,3 (15 ayın en yükseği)	↑
Brezilya: 52,1 (5 ayın en düşüğü)	↓
Çin: 51,7 (23 ayın en yükseği)	↑
Endonezya: 52,1 (6 ayın en düşüğü)	↓
Fransa: 46,4 (3 ayın en yükseği)	↑
Filipinler: 51,9 (2 ayın en düşüğü)	↓
Güney Kore: 51,6 (24 ayın en yükseği)	↑
Hindistan: 57,5 (3 ayın en düşüğü)	↓
Hollanda: 52,5 (21 ayın en yükseği)	↑
İtalya: 45,6 (5 ayın en düşüğü)	↓
İspanya: 54,0 (26 ayın en yükseği)	↑
Kanada: 49,3 (4 ayın en düşüğü)	↓
Myanmar: 52,1 (9 ayın en yükseği)	↑
Nijerya: 51,1 (4 ayın en yükseği)	↑
Polonya: 45,0 (7 ayın en düşüğü)	↓
Rusya: 54,4 (2 ayın en yükseği)	↑
Tayvan: 50,9 (25 ayın en yükseği)	↑
Türkiye: 48,4 (5 ayın en düşüğü)	↓
Vietnam: 50,3 (değişmedi)	↓
Yunanistan: 54,9 (4 ayın en düşüğü)	↓
Rusya: 54,4 (2 ayın en yükseği)	↑

imalat PMI nihai verisi sektördeki iyimserliğin 27 ayın en yüksek seviyesine ulaştığını gösterdi. Çin'de Caixin imalat sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) verisinin beklentileri geride bırakarak yaklaşık son 2 yılın en yükseğine çıktı. Caixin imalat sanayi PMI mayısta 51,7'ye yükselerek Haziran 2022'den bu yana en iyi performansını kaydetti. İlgili veri, Çin'n ekonomik aktivitesine ilişkin artan endişeleri sınırlı da olsa yatıştırdı.

IATA'ya göre havayolu şirketlerinin kârı bu yıl 30,5 milyar doları bulabilir

Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA) artan bilet fiyatları ve pandemiden sonra devam eden seyahat etme arzusu

nedeniyle küresel havayolu endüstrisinin 2024 yılı için kar tahminlerinin yükseltti. IATA, son grevlere rağmen taşıyıcıların temel maliyetlerini düşürmemesi nedeniyle, dünya genelinde sektörün bu yıl 30,5 milyar dolar kar elde etmesini beklediğini ve bu rakamın 2023'te yukarı yönlü revize edilen 27,4 milyar dolarlık kardan daha yüksek olduğunu belirtti. Sektör 2020 yılında pandemi nedeniyle 140 milyar dolar zarar ederken, aralık ayında yayınlanan 2024 yılı için olan kar tahmini 25,7 milyar dolar olarak açıklanmıştı. Ancak IATA, kâr artarken giderlerin de arttığını ve yolcu başına kazancın gerilediğini söyledi. IATA Genel Müdürü Willie Walsh, "Yolcu başına sadece 6.14 dolar kazanmak, karımızın ne kadar düşük olduğunu bir göstergesidir" dedi.

Lufthansa savunma sektörüne giriyor

Alman hava yolu şirketi Lufthansa Grubu'nun, Rusya-Ukrayna savaşının ardından Avrupa'da hızlanan silahlanma yarışından kazanç sağlamak için askeri uçakların bakımını yaparak savunma gibi hassas alanlara girmeyi hedeflediği bildirildi. Lufthansa'nın iştiraki Lufthansa Technik (LHT) Üst Yöneticisi (CEO) Sören Stark, Alman ekonomi gazetesi Handelsblatt'ta yer alan röportajında, şimdiye kadar Alman Hava Kuvvetleri'ninkiler de dahil olmak üzere sadece sivil uçakların bakımını yapan Hamburg merkezli şirketin şimdi askeri teçhizatı hedeflediğini belirtti. "Askeri silah taşıyan sistemler üzerinde çalışmak istediklerini" ifade eden Stark, bunun Alman şirket için yeni bir durum olduğunu ancak yeni uçakları ve teknolojilerini mümkün olan en kısa sürede anlamak ve desteklemenin onlarca yıldır Lufthansa Technik DNA'sının bir parçası olduğunu kaydetti.

Spot

*Ekonomi yönetimi
hisse senedi alım
satımına işlem
vergisini çalışıyor*

İşlem vergisi borsada hacmi negatif etkiler

Ekonomi yönetiminin hisse alım satım işlemlerine bir vergi düzenlemesinin son aşamasına geldiği haberleri borsa endekslerinde kayıp yaşatırken piyasa uzmanları çok büyük etki beklemedikleri verginin ilk hamlede işlem hacminde düşüş yaratacağında hemfikir.

Borsa İstanbul'a geçen hafta yeni vergi tartışması hakim oldu. Kazançlar üzerinden vergi alınacağına ilişkin haberler borsada kayıpları artırdı. Daha sonra ekonomi yönetiminin hisse alım satımı üzerinden işlem vergisi üzerinde çalıştığı haberini Reuters geçti. Piyasa uzmanları alım satım işlem vergisi getirmenin işlem hacmi düşüreceğini ve ilk başta negatif etki getirir de çok büyük bir etki oluşacağını düşünmediklerini vurguladı.

Mevcut uygulamada hisse senedi alım satımı üzerinden alınan bir işlem vergisi bulunmuyor. 14 Kasım 2008'den bu yana ise hisse senetlerinden elde edilen kazançlara stopaj yüzde 0 olarak uygulanıyor.

'Kalıcı bir problem olmayacaktır'

Deniz Yatırım Strateji ve Araştırma Genel Müdür Yardımcısı Orkun Gödek, tüm bu konuşulan senaryoların yanında işlemler üzerinden alınabilecek bir vergi durumunda ise biraz daha dengeli bir piyasa tepki-

► Kripto ve borsaya sınırlı vergi

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, "Kripto varlıklar ve borsa için kazanç üzerinden vergilemeyi şu anda gündemimize almadık. Daha çok işlem bazında, çok sınırlı belki bir ücret, bir vergileme söz konusu olabilir" dedi. Bakan Şimşek, şöyle konuştu: "Oran konusunda yorum yapmam doğru olmaz. Çünkü o Meclisimizin takdirinde olan bir konu. Gündemimiz daha çok vergide adalet ve etkinlik."

Son bir ayda günlük ortalama hacmi en yüksek hisseler

Sıra	Kod	Ad	Aylık Ortalama Günlük Hacim (Milyon TL)
1	THYAO	Türk Hava Yolları	10.762,06
2	EREGL	Ereğli Demir Çelik	6.837,65
3	ISCTR	İş Bankası (C)	6.575,22
4	YKBNK	Yapı ve Kredi Bank.	5.865,11
5	AKBNK	Akbank	5.583,26
6	TUPRS	Tüpraş	5.138,26
7	KCHOL	Koç Holding	3.974,46
8	TCELL	Turkcell	2.626,00
9	ASELS	Aselsan	2.516,75
10	SASA	Sasa Polyester	2.498,83
11	GARAN	Garanti Bankası	2.348,32
12	EKGYO	Emlak Konut GMYO	2.257,29
13	PGSUS	Pegasus	2.245,88
14	SAHOL	Sabancı Holding	2.240,01
15	SISE	Şişe Cam	2.168,65
16	PETKM	Petkim	1.898,78
17	HALKB	T. Halk Bankası	1.837,61
18	KOCMT	Koç Metalurji	1.746,50
19	BJKAS	Beşiktaş Futbol Yat.	1.728,72
20	KRDMD	Kardemir (D)	1.714,18

Kaynak: Finnet 2000.com, Tarih: 05.06.2024

BIST 100'ün aylık ortalama günlük hacmi (milyon TL)

Tarih	Ay Sonu Kapanış	Hacim
05.06.2024	10.350,96	110.937
31.05.2024	10.400,48	112.292
30.04.2024	10.045,74	101.446
29.03.2024	9.142,40	100.300
29.02.2024	9.193,69	134.108
31.01.2024	8.496,66	90.967
29.12.2023	7.470,18	76.266
30.11.2023	7.948,60	86.275
31.10.2023	7.514,10	123.707
29.09.2023	8.334,94	144.246
31.08.2023	7.917,93	158.986
31.07.2023	7.216,96	128.389
27.06.2023	5.759,11	79.329

Kaynak: Finnet 2000.com, Tarih: 05.06.2024

si beklemeyle birlikte, hacimlerde sınırlı da olsa aşağı yönlü baskı olabileceğini kaydederek "Ancak, kalıcı bir problem başlı olacağı kanaatinde değilim. Dediğim gibi, detaylı bir açıklama gelene dek, farklı birçok senaryo ve başlık çok daha sıkı frekansta konuşulmaya devam eder ve bu da fiyatlamaları baskular. Tablo netleştiğinde konuşmak çok daha kolay olacaktır" dedi.

'Dedolarizasyon sırasında tersi adım gelmez'

Marbas Menkul Genel Müdür Yardımcısı Soner Kuru, borsaya vergi gelebileceğini, ancak fiyatlamaları bozacak yatırımcı kaçırarak düzeyde bir vergi gelmeyeceğini düşündüğünü vurguladı. Kuru, "Ekonomi yönetimi, insanlar dolarize olmasın tasarruflarını TL cinsinden değerlendirsin; faizler yüksek, şirketler halka arz yoluyla finansmana erişsin derken tam tersi bir adım gelmez. Bu arada borsada vergi yok değil bugün itibarıyla; temettü gelirlerinde, yatırım fonlarında, MKYO hisse gelirlerinde, kaldıraçlı işlemlerde yüzde 10 stopaj uygulanıyor. Benim öngörüm olsa da yüzde 5'i geçmeyecektir" dedi.

Bilgi veren bir başka piyasa uzmanı ise geçmişte borsa kazançlarından yerli yatırımcıdan stopaj alındığını hatta ayrımcılık nedeniyle bu durumun Anayasa Mahkemesine bile taşındığını hatırlatarak hisse senedi alım satım işlemlerine vergi getirilmesi durumunda ise bunun yerli yabancı ayrımı olmaksızın uygulanacağını düşündüğünü belirtti.

14

Spot

Borsa Şirketleri

Alarko Holding, 70'inci yılını yeni yatırımları ve yeni logosu ile kutluyor

Alarko Holding 70'inci yılını 7 faaliyet kolunda 41 iştiraki, yeni yatırımları, yeni hedefleri ve yeni logosu ile kutluyor.

2028 yılında 4 milyar dolarlık net varlık değerine ulaşan ve uluslararası bir portföy şirketi olmayı hedefleyen şirket, yeni stratejisi kapsamında yapacağı ilave yatırımlarla büyüme hedeflerinin yüzde 50'sini mevcut sektörlerden, yüzde 40'ını yeni iş kollarından, yüzde 10'unu ise yüksek potansiyeli olan girişimleri destekleyen yatırım grubundan elde etmeyi planlıyor.

Alarko Şirketler Topluluğu Üst Yöneticisi (CEO) Ümit Nuri Yıldız, 70'inci yıllarında geleceğe odaklandıklarını belirterek, "70'inci yılımızı turizmde enerjiye, sanayiden tarıma, altyapı projelerinden havacılığa, kalkınmanın kilit sektörlerinde büyük yatırımlarımız, farklı coğrafyalarda güçlü varlığımız ve 7 bine yakın çalışanımızla kutluyoruz. 70 yıllık bir marka olmak sadece ülkemiz için değil, dünya ölçeğinde büyük bir başarı" açıklamalarında bulundu.

Altınkılıç'a talep 1,1 milyar lira oldu

Borsa İstanbul'da geçtiğimiz hafta gong, başta kefir ve peynir olmak üzere birçok süt ürününü tüketiciye sunan Altınkılıç Gıda ve Süt Sanayi Ticaret AŞ için

►Altınkılıç Gıda ve Süt Sanayi Ticaret AŞ için 778,7 milyon liralık halka arza, 29-30 Mayıs'ta gerçekleştirilen talep toplama sürecinde 1,3 milyon kişiden 1,1 milyar lira tutarında talep geldi.

►Alarko, büyüme hedeflerinin yüzde 50'sini mevcut sektörlerden, yüzde 40'ını yeni iş kollarından, yüzde 10'unu ise yüksek potansiyeli olan girişimleri destekleyen yatırım grubundan elde etmeyi planlıyor.

çaldı. 778,7 milyon liralık halka arza, 29-30 Mayıs'ta gerçekleştirilen talep toplama sürecinde 1,3 milyon kişiden 1,1 milyar lira tutarında talep geldi. Şirket, Borsa İstanbul Ana Pazar'da, #ALKLC koduyla işlem görmeye başladı.

Altınkılıç Gıda Yönetim Kurulu Başkan Vekili Kemal Altınkılıç şunları söyledi: "Yüz binlerce yeni ortağımızdan aldığımız destekle, Türkiye'nin sektöründe öncü bir gıda şirketi olarak, varlığımızı daha da güçlendirmeyi amaçlıyoruz. Bu süreçte tüm şeffaflığımızla kurumsal, halka açık bir marka olarak büyümemizi sürdürüp, yatırımcılarımızın desteğiyle daha da güçlü adımlar atıp yeni yatırımlara yöneleceğiz."

Yiğit Akü halka arz büyüklüğü 2.60 milyar TL

Yiğit Akü'nün halka arzında talep toplama tamamlandı. Şirketten Kamuoyu Aydınlatma Platformu'na (KAP) yapılan açıklamaya göre halka arzda birim fiyat 34.68 TL olurken, halka arz edilen 75.000.000 TL nominal değerli payların satışı gerçekleştirildi. Şirketin halka arz büyüklüğü 2 milyar 601 milyon TL oldu.

Horoz Lojistik halka arzına bireyselden 2 katı talep

Horoz Lojistik paylarının halka arzına ilişkin talep toplama işlemleri, 29-30-31 Mayıs 2024 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Kamuyu Aydınlatma Platformu'na halka arz sonuçlarına ilişkin yapılan açıklamada halka arzda birim fiyatın 55,00 TL olduğu ve halka arz edilen 20.500.000 TL nominal değerli paylar ile ek satışa sunulan 4.100.000 TL nominal değerli payların tamamının satışının yapıldığı kaydedildi. Şirketin halka arz büyüklüğü 1 milyar 353 milyon TL olarak gerçekleşti.

Hafta böyle kapandı

Borsa en düşük 10.112'yi gördü

Borsa İstanbul'da BIST 100 endeksi, haftayı 10.138,97 puan-dan kapadı.

Haftaya 10.400,48 puan-dan başlayan BIST 100 Endeksi, hafta içi düşüşünü sürdürdü. Borsa İstanbul haftanın 5 işlem gününün 4'ünde değer kaybı yaşadı. Böylece BIST 100 Endeksi düşüşünü ikinci haftaya taşıdı.

Türk Hava Yolları, Tüpraş, Türkiye İş Bankası (C), Ereğli Demir Çelik ve Akbank en çok işlem gören hisse senetleri oldu.

Altının onsu, uluslararası piyasalarda Cuma günü 2 bin 309 dolardan işlem gördü. Borsa İstanbul Altın Piyasası'nda standard altının kilogram fiyatı yüzde 0,4 azalışla 2 milyon 435 bin liraya geriledi.

Borsa İstanbul Tahvil ve Bono Piyasası Kesin Alım Satım Pazarı'nda işlem gören 18 Şubat 2026 vadeli tahvilin cuma vadeli işlemlerinin basit getirisi yüzde 38,37'den, bileşik getirisi de yüzde 42,05'ten gerçekleşti.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), doların Cuma günü efektif kurunu alışta 32,1698 lira, satışta 32,2987 lira olarak açıkladı. TCMB, önceki efektif kurunu alışta 32,1549 lira, satışta 32,2838 lira olarak belirlemişti.

Uluslararası piyasalarda euro/dolar paritesi 1,0810, sterlin/dolar paritesi 1,2720, dolar/yen paritesi de 156,50 düzeyinde seyretti.

Londra Brent tipi ham petrolün varil fiyatı yüzde 0,4 azalışla 79,5 dolardan işlem gördü.

Kapalı Çarşı'da altın, haftayı düşüşle kapattı. Gram altının cuma kapanışta satış fiyatı 2.428,86 TL, alış fiyatı 2.425,74 TL oldu. Kapalı Çarşı'da Cuma günü doların kapanışta satış fiyatı 32,18 TL, alış fiyatı 32,16 TL'di. Euro ise satışta fiyatı 34,80 TL, alışta 34,75 TL'den işlem gördü.

Malın Krallığı Bitiyor

● Para politikasının tasarrufu imkansız kıldığı dönemde “rasyonel getiri” arayan herkes “mala girdi.” O dönemde fiyatı uçan konut, otomobil gibi ürünlerin de, şirketlerin fazlasını yatırmayı tercih ettiği stoklar da şu anda yükselen alternatif getiri karşısında el yakıyor. “Mala girenin kazandığı” dönemin yerini “paraya geçen” kazandığı dönem aldı.

● Yarkın Sun

Konutta yıllık yüzde 100 fiyat artışları, otomotivde ikinci el araçların sıfır araç fiyatlarından daha yüksek fiyatlara satılması, sanayicilerin depolarını ağzına kadar hammadde ile doldurması... Tüm bunlar, önceki para politikasının sebep olduğu yüksek enflasyon ve oynak döviz kurlarından kendini korumak isteyen vatandaşların, yatırımcıların ve üreticilerin yüksek talepleri neticesinde yaşandı.

Öyle ki Merkez Bankası (TCMB) verilerine göre, Türkiye genelinde konut fiyatları 2022'nin Eylül ayında yıllık yüzde 189 artışla rekor hızla yükselmiş, otomobil bir yatırım aracına dönüştüğü için otomotiv satışları 2022'nin Temmuz ayında yıllık 1 milyon satış barajını aşmış, şirketler ise kur ve emtia oynaklığına dair riskleri azaltmak için hammadde ve mamul stoklamaya yönelmişti. Ticaret Bakanlığı ise otomotiv piyasasında ►

stokçuluk ve fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında yeni düzenlemeleri hayata geçirmek durumunda kalmış, bu kapsamda bayilerin araçları aldıktan sonra fiyatlarına zam yapması yasaklanmıştı. Hatta ikinci el kara taşıtlarının, tavsiye edilen güncel satış fiyatının üzerinde satılması ve ikinci elde araçların satın alınımından sonra 6 ay ve 6 bin km sınırını doldurmadan satılması da yasaklanmıştı.

Fakat artık yaklaşık bir yıldır uygulanmakta olan sıkı para politikasıyla reel dönemine geçilmesi konutta fiyat artışlarını enflasyonun altına gerilettili. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve TCMB verilerine göre 2024'ün Şubat ayında konut fiyat artışı 2019 Aralık'tan bu yana ilk kez enflasyonun altında kaldı. Türkiye'de konut fiyatları Şubat'ta bir önceki yıla göre yüzde 58,31 artış kaydederken aynı dönemde enflasyon yüzde 67,07 oldu. Ticari gayrimenkul fiyatları ise ilk çeyrekte reel olarak değer kazansa da oradaki trend de aşağı dönmüş durumda.

Otomotiv daraldı, girdi stokları düştü

Sıklaşmanın hissedildiği diğer bir alan da otomotiv piyasası oldu. Otomotiv Distribütörleri ve Mobilite Derneği (ODMD) verilerine göre Nisan ayının ardından Mayıs ayında da otomotiv satışlarında düşüş yaşandı. Mayıs'ta otomobil ve hafif ticari araç pazarı yıllık yüzde 10,1 daralarak 100 bin 305'e geriledi. Sektör temsilcilerine göre de otomobil fiyatları enflasyon ile kur arasında artmış durumda.

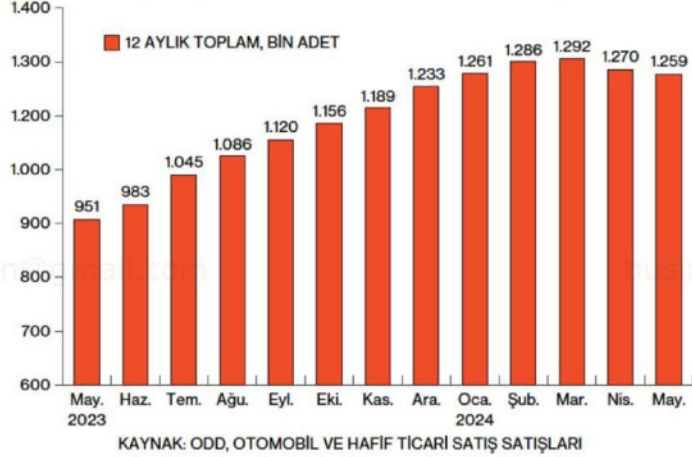
İstanbul Sanayi Odası ise Mart ayında yayımladığı Türkiye İmalat PMI raporunda girdi stoklarının bu dönemde genele yayılı düşüş kaydettiğini, sadece gıda ürünleri ile makine ve metal ürünlerinde artış kaydedildiğini bildirdi. Nisan ayı raporunda ise girdi stoklarının son iki yıllık dönemde ilk kez yükseldiği ifade edilse de bunun nedeni olarak firmaların satın alma faaliyetlerini üst üste üçüncü ay artırması gösterildi. Mayıs ayı raporunda ise girdi ve nihai ürün stoklarının Nisan ayındaki artışların ardından düşüş kaydettiği belirtildi.

Ayrıca görüştüğümüz sanayiciler de girdi stoklarında düşüş olduğunu söylerken finansal danışmanlar da stok ile çalışmanın artık daha maliyetli olduğunu dile getiriyor. Diğer yandan GSYH hesaplamalarında da stoklarda 4 çeyrekte gerileme olduğu gözlemleniyor.

Fırsat maliyeti ortadan kalktı

Piyasa sıklaşmanın ne zaman sona ereceğine dair beklentilerde ayrışsa da genel olarak ilk faiz indiriminin son çeyrek ya da 2025 yılında

OTOMOTİV PAZARI İKİ AYDIR DARALYOR

gerçekleşeceği tahmin ediliyor. Ekonomi yönetiminin de dezenflasyona dair tutarlı ve kararlı açıklamaları önümüzdeki dönemde konut, araç yatırımı ya da üretim için gerekenden daha fazla stok ile çalışmanın, TL mevduat faizinin seviyesi ve enflasyon patikası göz önüne alındığında fırsat maliyetini uzun bir süre sonra ortadan kaldırmış durumda olduğunu ortaya koyuyor.

Nitekim sektör oyuncularının da beklentisi bu yönde. Bloomberg Businessweek Türkiye'ye görüşlerini paylaşan gayrimenkul değerlendirme uzmanlarına göre konut fiyatlarında 2025'in ortasına kadar reel değer kaybı beklenirken, arsa fiyatlarında da reel getiriden bahsedemeyeceğimiz bir dönemdeyiz.

Otomobil sektörünün temsilcileri de yatırımcıların otomobil alım satımından çekildiğini, arzın yüksek talebin düşük olduğunu bundan dolayı fiyatların düşüşe geçtiğini kaydediyor. Diğer yandan sanayicilere göre stoklardaki düşüş doğrudan talep daralmasıyla ilgili. Ayrıca şirketler bulunduğu kısıtlı finansman kaynağını da getirisi belirsiz olan stoğa bağlama konusunda çekimser davranıyor.

"Gayrimenkulde reel değer kaybı 2025 ortasına kadar sürer"

Geçen yılın ortalarından itibaren gayrimenkul fiyat artışlarının enflasyonun gerisinde kalmaya başladığını aktaran İstanbul Gayrimenkul Değerleme Yönetici Ortağı Ahmet Büyükduman, bu trendin devam ettiğini, muhtemelen de 2025 yılının ortasına kadar süreceğini söylüyor. "Dolayısıyla gayrimenkul tarafında enflasyonu yenebilecek bir yatırımdan söz etmek kısa vadede mümkün değil" diyen Büyükduman, kurun bu seviyelerde kalması durumunda ise dolar bazlı getiri olabileceğine dikkat çekiyor.

◀ “Reel getiriden bahsetmek mümkün değil”

Verilere bakıldığında şu an için konutta reel getiriden bahsetmenin mümkün görünmediğini kaydeden TSKB Gayrimenkul Değerleme Genel Müdürü Makbule Yönel Maya da aynı şekilde “Arsa fiyatları için de baktığımızda reel getiriden bahsedemeyeceğimiz bir dönem olduğunu gözlemliyoruz” diyor. Konut tarafında yılın geri kalanını bugünkü görünümünden çok farklı bir tablo ile kapatmayacağımızı düşünen Maya, döviz kurundaki durağanlığın da inşaat maliyetinin özellikle de malzeme maliyetinin artmamasına katkı sağladığının altını çiziyor.

Konuta ek vergi yatırım kararlarını nasıl şekillendirir?

Diğer yandan konuta ilişkin ilave vergilerin gündemde olduğu bu dönemde atılacak olası adımların etkilerine ilişkin de görüşlerini paylaşan gayrimenkul değerlendirme uzmanları kira getirili gayrimenkul yatırımının toplumun genetiğine işlemiş alternatif bir sosyal güvenlik sistemi olduğunu kaydediyor. Çok iyi değerlendirilmesi gereken bir düzenleme olduğunu söyleyen Makbule Yönel Maya, yeni tasarıda esasların çok önemli ve belirleyici olacağını aktarıyor.

Ahmet Büyükduman ise vergilerle konutun bir yatırım aracı olmaktan çıkarılması durumunda, konut satın alınmayacağını, böylece müteahhitlerin konut satamayacağından konut arzının kısılacağını söylüyor. Büyükduman olası vergilerle, konut fiyatlarının düşmesini fakat kira fiyatlarının yükselmesini bekliyor.

“Otomobil yatırım aracı olmaktan çıktı”

Diğer yandan Ticaret Bakanlığı'nın aldığı önlemler ve sıkılaştırma döngüsünün yatırımcıyı otomobil alım satım tarafından çekerek artık mevduat tarafına yönlendirmiş olduğunu altını çizen Otomerkezi.net CEO'su Muhammed Ali Karakaş, “Şimdi arz yüksek, talep düşük. Bu sebepten fiyatlar doğal olarak düşüşe geçti. Temmuz ayından bu yana bakacak olursak ikinci el otomobillerin fiyatları yüzde 13 - yüzde 14 civarında düştü” diyor.

“Otomobil piyasası belirli bir dengeye oturdu”

Karakaş, Temmuz ayının ortasına kadarki dönemi otomobillerde fiyat düşüşlerinin görüldüğü ve panik satışlarının olduğu bir dönem olarak kayıtlara geçmesini bekliyor. Yılın ilk yarısında kurdaki sabit seyir, yüksek faiz ve yetersiz tüketici talebinin otomobili yatırım aracı olmaktan

çıkardığını aktaran Karakaş, kısa dönemde ciddi bir fiyat artışının da beklenmediğini söylüyor.

Vavacars Ticari Grup Başkanı Serdil Gözelekli de Ticaret Bakanlığı'nın geçtiğimiz yıl ortasında aldığı kararların, fiyat istikrarında önemli bir rol oynadığını ve piyasanın belirli bir dengeye oturmasını sağladığını ifade ederek, otomobilde yıl başından bu yana fiyat artışlarının kur ile enflasyon artışı arasında bir yerde olduğunu söylüyor.

Gözelekli ayrıca sıfır araçların bulunabilirliğinde önemli bir artış yaşandığını, fiyatları belirleyen en önemli unsurlardan birinin ise talep olduğunun altını çizerek, “Talebin ertelenmesi ve daha sonra bir anda ortaya çıkması, beklenmedik fiyat artışlarına yol açabiliyor. Bayram ve yaz tatilleri gibi dönemlerde seyahat ihtiyacı arttığı için, bu dönemde ikinci el araç alımı için sağlıklı piyasa ve fiyat koşullarının mevcut olduğunu düşünüyoruz” değerlendirmelerini yapıyor.

“Yeni siparişlerdeki daralma girdi stoklarını azaltıyor”

Plastik Sanayicileri Federasyonu Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Karadeniz'e göre, girdi stoklarındaki gerilemenin sebebi ise yeni siparişlerde meydana gelen daralma ve girdi fiyatlarında yaşanan artış. GSYH hesaplarında da stoklarda son dört çeyrekte gerileme olduğunu gözlemlediklerini aktaran Karadeniz, bu durumu şöyle açıklıyor: “Bölgesel gelişmelere bağlı olarak yaşanan talep daralması ile doğrudan ilgili. Öte yandan, son yıllarda etkisini artıran finansmana erişim sorunu da şirketlerin işletme sermayelerini kısıtlamış durumda.”

Türkiye'deki temel sorunlardan birinin şirketlerin sermaye yapılarındaki zayıflık olduğuna dikkat çeken Karadeniz, bu kapsamda çok sayıda firmanın yabancı finansmanla faaliyetlerine ▶

■ GÜNCEL

Bloomberg Businessweek

7 Haziran, 2024

◀ devam edebilmekte olduğunu ifade ederek, “Finansman maliyetlerinin çok yüksek olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda şirketlerin erişebildikleri finansman kaynağını, getirisi daha belirsiz olan stoğa bağlamak konusunda çekimser davranmaları normal” diyor.

“Stoklu çalışmak artık daha maliyetli”

Önceki yıllarda şirketlerin stoklu çalışabilmelerini destekleyen en önemli faktörün hızlı nakit döngüsü olduğunu kaydeden Biz Finansal Danışmanlık Kurucusu Murat Özsoy ise sıkı para politikasının gecikmeli etkilerini görmeye başladığımız bir ortamda olduğumuzu belirterek, “Hem nakit devir hızları geriledi hem de finansmana erişim zor. Stoklu çalışmak önceki yıllara göre artık daha maliyetli” diyor.

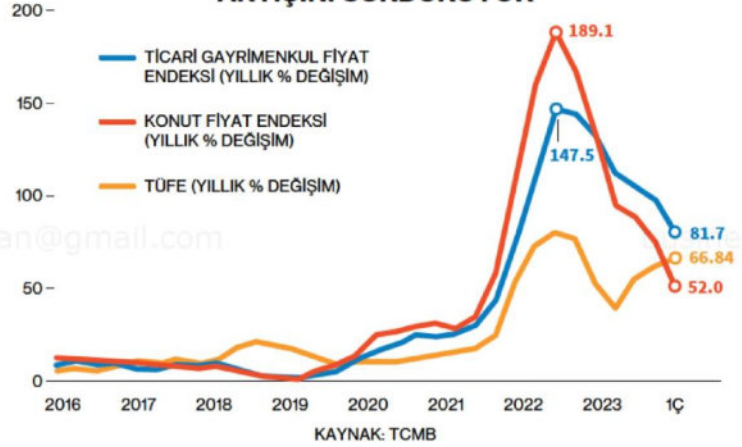
Reel sektörün stok ile iş yapış şekillerinde değişimler olduğunun da altını çizen Özsoy şöyle devam ediyor, “2021’de dolar/TL’de yıl içi en düşük ve en yüksek seviye arasındaki değişim yüzde 150’lere kadar çıkmıştı. Yerine koyma maliyetlerinin artışından ötürü stok seviyeleri yükselmişti. Bugün ise işler değişti. Artık stok planlamasındaki iş yapış şekli hızlı bir stok devir hızı yaratabilmeye odaklı hale geldi. Bu maliyete katlanmadan hızla stokları eritebilmek ve alacak tahsilatı kabiliyetlerini artırarak stok finansmanını kendi alacakları ile finanse edebilme konusu ağırlık kazandı.”

Enflasyon düzeltilmesi sonrası stok değişim farkı

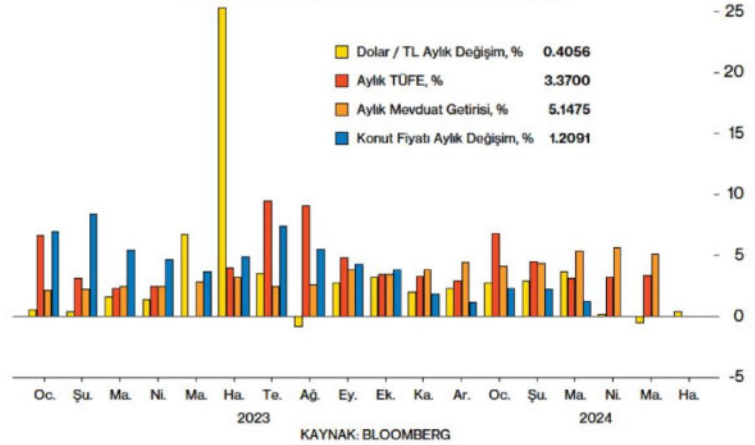
Sektörel ayrışmaya da dikkat çeken Murat Özsoy, “Nasıl ki hanehalkı arasında gelir dağılım dengesinde bir bozulma varsa, reel sektörde de bu bozulma ve ayrışma sektörler arası talebin canlılığı ya da durgunluğuna göre değişiyor. Makineler, makine ekipmanları, metal ürünler sektörlerinde satın alma faaliyetlerinin artması canlılığın olduğu tarafta gerçekleşiyor. Ancak otomotiv, konut, mobilya ve cam sektörleri için bunu söylemek şu anda pek mümkün değil” diyor.

Son olarak enflasyon muhasebesinin stoklar kalemine etkisine de değinen Özsoy, “Stoklar kaleminde gözlemlenecek değişimler şirketlerce çok fazla öngörülemiyordu. Hatta kârlılık tarafında negatif etkiler yaratacak olması yönünde de endişeler vardı. Ancak enflasyon öncesi görünüm ile enflasyon düzeltilmesi sonrasındaki stoklar kalemindeki değişim farkı en fazla yüzde 20’lere kadar çıktı. Bu durum da genel bilanço yapısı üzerinde ve firmaların stok maliyetleri ile kârlılıkları üzerinde çok bozucu etkiler yaratmadı” diyor.

TİCARİ GAYRİMENKUL REEL FİYAT ARTIŞINI SÜRDÜRÜYOR

TL MEVDUAT FAİZİ GETİRİSİ 4 AYDIR TÜFE'NİN ÜZERİNDE

6

► Ticaret Bakanlığı tarafından açıklanan öncü verilere göre, Mayıs'ta ihracat yüzde 11,4 artışla 24,1 milyar dolar oldu. İthalat ise yüzde 10,3 gerileyerek 30,6 milyar dolara indi.

Spot

Enflasyonda zirve görüldü, düşüş başlıyor

Mayıs ayı enflasyonu aylık bazda yüzde 3,37 ile beklentilerin üzerinde geldi. Böylece yıllık enflasyon yüzde 75,45'e ulaştı. ÜFE'deki artış ise yüzde 1,96 oldu.

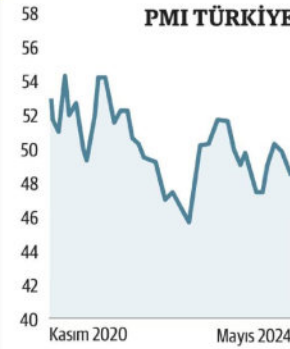
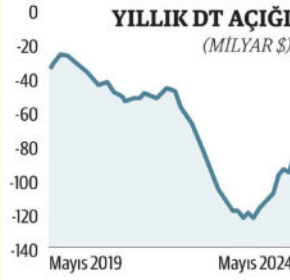
Tüketici enflasyonu Kasım 2022'den sonraki en yüksek düzeyine çıkarken, çekirdek enflasyon Ocak 2023'ten beri ilk kez manşet enflasyonun altında geldi.

Uzun süreden beri Mayıs ayında enflasyonun yüzde 75 ile zirveye çıkacağı ve Haziran verileri ile düşüşün başlayacağı beklentisi vardı. Böylece kısa dönemde zirve görülmüş oldu.

Mehmet Şimşek verinin ardından yaptığı açıklamada, geçmiş 12 ayın birikimli etkilerini içeren yıllık enflasyonda en yüksek seviyenin görüldüğünü, enflasyonla mücadelede geçiş döneminin tamamlandığını ve dezenflasyon sürecinin başladığını, yıllık enflasyonun yüksek ihtimalle üçüncü çeyrek sonunda yüzde 50'nin altına gerileyeceğini, mali disiplini güçlendirerek dezenflasyon sürecine verilen desteğin artacağını ifade etti.

İhracatta rekor, dış ticaret açığı geriliyor

Ticaret Bakanlığı tarafından açıklanan öncü verilere göre, Mayıs'ta ihracat yüzde

11,4 artışla 24,1 milyar dolar oldu. İthalat ise yüzde 10,3 gerileyerek 30,6 milyar dolara indi. Dış ticaret açığı yüzde 47,8 düşüşle 6,5 milyar dolara geriledi. İlk beş aylık açık ise yüzde 34,4 azaldı.

İhracat artışı son 12 ayın en yüksek ikinci artışı olarak dikkat çekerken, Mayıs ihracatı şimdiye kadarki en yüksek ihracat seviyesi oldu.

Mayıs 2023'te 122 milyar dolar olan yıllıklandırılmış dış ticaret açığı bu yılın Mayıs ayında 87,2 milyar dolara indi. Böylece açık son 22 ayın en düşük düzeyine geriledi.

İthalattaki azalışta altın, demir-çelik, alüminyum, hububat, bakır, eczacılık ürünleri ve plastik alımlarındaki çift haneli düşüşler etkili oldu. İhracat artışında ise altının yüzde 48'lik yükselişi ile önemli katkısı olurken, otomotiv, makine, enerji ürünleri, elektronik ve demir-çelik gibi sektörlerde çift haneli artışlar yaşandı.

PMI Negatif Bölgede

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI Mayıs'ta aylık bazda 0,9 puan azalışla 48,4 düzeyine gerileyerek imalat sektöründeki daralmayı ikinci aynaya taşıdı.

Mayıs ayında üretim takip edilen 10 sektörün sadece üçünde artış gösterdi. Sektörler arasında en yüksek PMI değeri 52,5 ile giyim ve deri ürünlerinde, 52 ile makine ve metal ürünlerinde kaydedilirken, en düşük endeks değeri ise 42,7 ile ana metal sanayi ve 43,9 ile kara ve deniz taşıtlarında görüldü.

Mayıs ayında girdi maliyetleri enflasyonu son beş ayın en düşük seviyesine gerileyerek enflasyonist baskıların azaldığına işaret etti.

Reel kur 2,5 yılın zirvesinde

TÜFE bazlı reel efektif döviz kuru endeksi Mayıs'ta 1,65 puan artışla 61,46 seviyesine ulaşarak Eylül 2021 tarihinden bu yana en yüksek değerini aldı.

Faiz indirimleri

Kanada Merkez Bankası, politika faizini yüzde 5'ten yüzde 4,75'e düşürerek 4 yılın ardından ilk faiz indirimini gerçekleştirdi. Ülkede bir yıldır gerilemekte olan tüketici enflasyonu Nisan ayında yüzde 2,7'ye inmişti.

Avrupa Merkez Bankası da beklendiği gibi faiz oranını 0,25 puan düşürerek yüzde 4,5'e çekti. Bu, Euro Bölgesinin ABD'den önce başladığı ilk faiz indirim süreci olması açısından önemli.

DR. BADER ARSLAN
-EKONOMİ Gazetesi yazarı

Spot

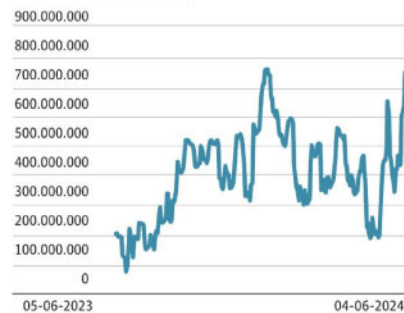
Hazine'nin TCMB'deki TL mevduatı rekor seviyede

Merkez Bankası analitik bilançosu 4 Haziran itibariyle kamunun Merkez Bankası'nda tuttuğu TL mevduatın 846.8 milyar lira ile tarihi zirveye çıktığını ortaya koydu. Uzmanlar Hazine'nin TCMB'de daha fazla para tutarak Merkez Bankası'na likidite yönetiminde yardımcı olmaya çalıştığını dile getiriyor. Merkez Bankası günlük analitik bilançosu rezerv gelişimi olduğu kadar Merkez Bankası'na park eden kamu mevduatını da gösteriyor. Veriler 4 Haziran itibariyle TCMB'deki kamu TL mevduatı 846 milyar 800 milyon 797 bin liraya ulaştı. Sadece bir ay önce bu miktar 428 milyar 355 milyon 75 bin lira seviyesindeydi. Bir ayda kamunun TL mevduatı yüzde 97,7 artarak neredeyse ikiye katlandı.

Mayıs PPK'sı sonrası ikiye katlandı

Piyasadaki likidite fazlasını çekmeye ve parasal sıkışmanın hedeğine ulaşmasını sağlamaya çalışan Merkez Bankası son Para Politikası Kurulu toplantısı sonrasında zorunlu karşılık adımları atarak likiditeyi çekiyor. Bunun yanı sıra rezerv güçlendirme için de döviz alımları devam ediyor. Hazine de elindeki parayı Merkez Bankası'nda bekleterek fazla likidite yaratmayı engelliyor. Merkez Bankası'nın da daha rahat hareket etmesine yardımcı oluyor. Özellikle Mayıs PPK'sı sonrasında Merkez Bankası'nda kamunun TL mevduatındaki artış hızlandı. PPK sonrası 24 Haziran'da 428.6 milyar lira seviyesindeydi kamunun TL mevduatı. Bu 8 işgününde yüzde 100'e yakın artışa işaret ediyor. 27 Mayıs'ta 594.9 milyar liraya yükseldi birden bire. Ardından bu hafta pazartesi günü 798.5 milyar lira ile rekor kırdı, salı günü yani 4 Haziran'da da yeni rekoru 846.8 milyar liraya çıkıttı.

Kamunun TCMB'deki TL mevduatı (bin TL)

Yakın izleme kredilerde artış

► Sıkı para politikası yükselen kredi faizleri bankacılık sektöründe ikinci grup yani yakın izlemedeki kredilerde mayısta güçlü bir artışa neden oldu. Bankacılık sektörü kaynaklarının verdiği bilgiye göre tanın, kredi kartı, ticari kredi gruplarında yakın izlemeye düşen kredi miktarları önceki aylara göre çok hızlı arttı. Yakın izlemedeki kredilerde 30-90 gün arası ödemesi geciken krediler yer alıyor.

Yaş gruplarına göre hissedeki yerli yatırımcılar

	Portföy büyüklüğü (milyon lira)		Yatırımcı sayısı		Değişim portföy büyüklüğü (%)	Değişim yatırımcı sayısı (%)
	Ara.23	May.24	Ara.23	May.24	(%)	(%)
0-14	2.230	3.462	76.933	96.616	55,25	25,58
15-19	3.182	3.237	203.715	151.523	1,73	-25,62
20-24	21.103	23.014	764.106	829.186	9,06	8,52
25-29	49.568	59.524	1.063.875	1.105.408	20,09	3,90
30-34	92.034	109.149	1.107.306	1.182.258	18,60	6,77
35-39	147.054	174.774	1.048.365	1.134.109	18,85	8,18
40-44	203.142	247.830	973.289	1.068.639	22,00	9,80
45-49	221.299	292.340	973.289	875.764	32,10	-10,02
50-54	203.585	271.360	563.377	660.434	33,29	17,23
55-59	158.210	229.701	379.666	438.819	45,19	15,58
60-64	121.315	164.639	166.857	304.784	35,71	82,66
65-69	82.917	116.573	98.971	194.605	40,59	96,63
70-74	54.059	80.662	98.971	117.318	49,21	18,54
75+	77.014	113.397	105.738	126.019	47,24	19,18

Kaynak: Finnet 2000.com, Tarih: 05.06.2024

Borsanın yükselişin keyfini 60-70 yaş grubu çıkardı

Bu yılın ilk 5 ayında borsaya ilgisi en çok artan yerli yatırımcı yaş grubu 60-70 yaş oldu. BiST 100 endeksi 5 ayda yüzde 22,72'lik enflasyonun üzerinde 40'a yakın yükselerek reel getiri sağladı. Borsada 5 ayda iyi giden performansına MKK verilerine göre yatırımcı sayısı yüzde 97, portföy büyüklüğü yüzde 40,5 artan 65-69 yaş ile yatırımcı sayısı yüzde 82,66 portföy büyüklüğü yüzde 35,71 artan 60-64 yaş arası yatırımcılar ilgi gösterdi.

En yüksek portföy 45-49 yaş arasında

Merkezi Kayıt Kuruluşu verilerine göre bu yıl mayısta yerli yatırımcı sayısı 8 milyon 296 bin 305 olurken 2023 sonundaki 7 milyon 614 bin 946'ya göre yüzde 8,94 artış gösterdi. Yerli yatırımcının portföy büyüklüğü ise 3 trilyon 564,6 milyar lira ile yılsonuna göre 40,6 büyüdü. MKK verileri halka arzların da hızlandığı ilk 5 ayda 0-14 yaş arası yatırımcıların sayısında yüzde 25,6 portföy büyüklüğünde yüzde 55,25 artış olduğunu gösterdi. MKK verilerine göre 15-19 yaş arası yatırımcı sayısı yüzde 25,62 düşerken 20-44 arası yatırımcı sayılarında ise artış tek hanede kaldı. En fazla yatırımcı ise 1 milyon 182 bin 258 ile 30-34 yaş grubunda oldu. Bu grubun portföy büyüklüğü ilk 5 ayda yüzde 18,6 yatırımcı sayısı ise yüzde 6,77 arttı. En yüksek portföy büyüklüğüne sahip yaş grubu ise 45-49 yaş arasında.

Portföy büyüklüğü yüzde 32,1 arttı

Bu grupta ise yılın ilk 5 ayında yatırımcı sayısı yüzde 10 azaldı ancak portföy büyüklüğü yüzde 32,1 artış gösterdi. Bu grubun portföy büyüklüğü mayıs sonu itibariyle 292.34 milyar lira oldu. 60-64 yaş grubunun portföy büyüklüğü yüzde 35,71 artarak 164.6 milyar liraya yükselirken, 65-69 yaş arası yatırımcıların portföy büyüklüğü de yüzde 40,6 artışla 116.6 milyar liraya ulaştı. **ŞEBNEM TURHAN**

8

TAKVİM**Yurtiçi Veriler**

10 Haziran
10:00: Nisan ayı sanayi üretim endeksi

10 Haziran
10:00: Nisan ayı işgücü verileri

10 Haziran
10:00: Nisan ayı ödemeler dengesi

11 Haziran
10:00: Nisan ayı ciro ve ticaret satış hacim endeksleri

12 Haziran
10:00: Nisan ayı dış ticaret endeksleri

12 Haziran
10:00: Nisan ayı inşaat maliyet endeksi

13 Haziran
10:00: Mayıs ayı konut satışları

14 Haziran
10:00: Piyasa katılımcıları anketi

Yurt Dışı Veriler

12 Haziran
15:30: ABD Mayıs tüketici enflasyonu

12 Haziran
21:00: FED faiz kararı

13 Haziran
15:30: ABD mayıs ayı üretici enflasyonu

14 Haziran
17:00: ABD Michigan güven endeksi

Spot**10 Soruda Büyüme****1 BÜYÜME NEDİR?**

En basit tanımıyla büyüme, belirli bir takvim döneminde bir ülkenin mal ve hizmet üretiminde gerçekleşen artıştır. Üretilen mal ve hizmet sayısı çok kısıtlı olsaydı bu üretim hesaplaması miktar bazında yapılabilirdi. Örneğin ülkede sadece su ve buğday üretilseydi, buğday üretimi 200 milyon tondan 205 milyon tona, su üretimi 2 milyar tondan 2,3 milyar tona çıktı diyebiliriz. Ancak yüzbinlerce farklı türde mal ve hizmet üretimini miktar bazında standardize edilmiş şekilde ölçmek imkansız olduğu için, büyüme hesaplaması parasal olarak yapılır. Gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH), bir ekonomide belirli bir takvim döneminde gerçekleştirilen üretim düzeyinin parasal ifadesidir.

2 HESAP KESİN Mİ?

Ekonomideki aktör sayısı çok olduğu, kayıt dışılık olduğu, üretime konu olan yüzbinlerce mal ve hizmet türü olduğu için elde edilen sonuç kesin değildir, gerçeğe yakın bir tahmindir. Bu sadece Türkiye için değil, tüm ülkeler için geçerlidir.

3 NOMİNAL VE REEL

Nominal büyüme, piyasada geçerli olan fiyatlarla yapılan hesaplamadır. Örneğin para birimi dolar olan bir ülkede 2021 ve 2022 yıllarında GSYH 500 milyar dolardan, 550 milyar dolara çıkmışsa, o ülkede dolar bazında nominal büyüme yüzde 10'dur. Ülkenin para birimi ne

ise nominal büyümeyi o paradan hesaplamak gerekir.

Bununla birlikte ülkedeki fiyatlar 2021 ve 2022 yıllarında aynı değildir. Enflasyon nedeniyle, ürünlerin fiyatları farklı oranlarda artar. Bu nedenle büyümeyi enflasyondan arındırarak hesaplamak gerekir ve buna reel büyüme denir. Büyüme dendiğinde kastedilen reel büyümedir.

4 HESAP YÖNTEMLERİ

Büyüme, üretim, harcama ve gelir yöntemleri ile hesaplanabilir. Esasen bunlar GSYH'nin hesaplama yöntemleridir. Bunlardan biri ile ölçülen hasılanın iki farklı dönemdeki değişimi bize büyüme oranını verir.

Üretim yöntemiyle GSYH hesaplaması, bir ülke sınırları içindeki üreticilerin ekonomik faaliyetleri sonucu yaratmış oldukları değerlerin toplamından, bu değerlerin üretiminde kullanılan girdilerin düşülmesi ile yapılır.

Harcama yöntemiyle GSYH hesaplaması, bir ülke sınırları içinde belli bir dönemde hanehalkının tüketimi, devletin tüketimi, yatırımlar toplamından ihracat-ithalat farkının düşülmesi ile yapılır.

Gelir yöntemi ile GSYH hesaplaması, ekonomideki temel aktörlerin gelirlerinin toplamı ile yapılır. Çalışanlar, yaptıkları üretimin karşılığında maaş ve ücret alır. İşletmeler için gelir kalemi kar, devlet

için vergidir. Dolayısı ile gelir yöntemi işgücü ödemeleri, işletme karı ve vergilerin toplanması yoluyla uygulanır.

5 FARKLI SONUÇ

İnsan zihni ön kabul olarak yöntemler değişse de sonucun aynı olmasını bekler. Ancak bir ülkede yapılan üretim ile tüketimin aynı olması çok istisnai bir durumdur. Örneğin 2022'de üretilen TV'lerin tamamı, otomobillerin tamamı o yıl satılmaz. Bazıları stokta kalır ve sonraki yıl satılır. Bu nedenle üretim yöntemi ve harcama yöntemi aynı sonuca ulaşamaz. 2022'de büyüme üretim yönteminde daha yüksek çıkar. Aradaki netleşmeyi sağlamak için harcama yöntemine bir de stok değişimi kalemi eklenir.

TÜİK büyüme hesabında üç yöntemi de kullanır. Ancak temel yöntem, yani hesabın ilkyapıldığı, daha sonra diğer hesapların buna göre dengelendiği yöntem, üretim yöntemidir.

6 GELİR NEDİR?

Kişi başına gelir, cari fiyatlarla tahmin edilen GSYH'nin yıl ortası nüfusa bölünmesi ile hesaplanır.

7 NEDEN FARKLIDIR?

Bir ülkenin ekonomisi önceki yıla göre yüzde 2 büyürken, kişi başına gelir yüzde 10 artabilir. Bunun nedeni büyümenin

reel verilerle, kişi başına gelirin nominal veriler ile hesaplanmıştır.

8 BÜYÜME İLE GSYH

Bunun nedeni de önceki ile aynıdır. Büyüme reel verilerle hesaplanır. GSYH ise nominal veriler ile. Bu nedenle örneğin ekonomi reel olarak yüzde 4 büyürken, GSYH 600 milyar dolardan 680 milyar dolara ya da 610 milyar dolara çıkabilir.

9 FARK NEDİR?

Büyüme, ekonomide yapılan üretimin artmasını ifade ederken, kalkınma büyümenin kişiler arasında adil bölüşümünü, eğitim-sağlık ve sosyal imkanların gelişmesini, toplam refahın ve yaşam kalitesinin artmasını içerir. Her büyüme kalkınma ile sonuçlanmaz. Kalkınma ekonomik büyümenin toplumun geneline yayılmasını ve salt gelir artışından farklı olarak ülkedeki yaşam kalitesinin iyileşmesini gerektirir.

10 DURUM

Türkiye ekonomisi 2023 yılında yüzde 4,5 büyüdü. GSYH 1 trilyon 113 milyar dolar ile, kişi başına düşen gelir ise 13 bin 110 dolar şimdiki kadarki en yüksek düzeyine ulaştı. Türkiye 2023 itibarı ile Dünya'nın 18. büyük ekonomisi durumunda. Ancak son yıllardaki büyüme performansının temelinde aşırı düşük faizler nedeniyle son derece hızlı artan tüketimin önemli bir etkisi vardı ve bu etki, (yüksek enflasyon yüksek cari açık, TL'ye olan güvende zayıflama gibi nedenlerle) büyümenin uzun dönemde sürdürülebilirliği açısından büyük bir riski barındırıyordu. Bu nedenle, son bir yıldan beri, tüketim hızını daha kontrollü bir seviyeye indirmeye yönelik politikalar izleniyor. 2024'ün ilk çeyreğinde büyüme yüzde 5,7 düzeyinde gerçekleşti. İzleyen çeyreklerde ve özellikle yılın ikinci yarısında büyümenin bir miktar daha yavaşlaması bekleniyor.

DR. BADERARSLAN
-EKONOMİ Gazetesi yazarı

Spot

Ankara gündemi

9

SİYASETTE 'YUMUŞAMA' SİNYALLERİ

Erdoğan-Özel buluşması 11 Haziran'da

31 Mart seçimlerinin ardından siyasette başlayan 'yumuşama-normalleşme' adımları çerçevesinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 11 Haziran Salı günü saat 16.00'da CHP Genel Başkanı Özgür Özel'e iade-i ziyarette bulunacak. Cumhurbaşkanı Erdoğan, 18 Yıl aradan sonra CHP Genel Merkezine gidecek. CHP Genel Başkanı Özel, iade-i ziyarete ilişkin olarak "Tüm konuları görüşeceğiz. Önemli olan görüşebilmek, konuşabilmek" açıklaması yaptı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın görüşmede öncelikli gündemini yeni anayasa oluşturacak.

Diplomasi trafiği hızlanıyor. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 12-13 Haziran tarihleri arasında İspanya Başbakanı Pedro Sanchez'in davetlisi olarak Madrid'e gidecek. 13-15 Haziran tarihlerinde İtalya'da düzenlenecek G7 Liderler Zirvesi'ne katılacak. İtalya'nın dönem başkanı olduğu G7 toplantısı İtalya'nın günündeki Borgo Egnazia bölgesinde yapılacak. Cumhurbaşkanı Erdoğan ile İtalya Başbakanı Giorgia Meloni'ni ile 29 Mayıs tarihinde görüşmüştü. Erdoğan, G7 toplantısında çok sayıda liderle bir araya gelecek.

Meclis Genel Kurulu'nda Türk Silahlı Kuvvetleri Personeline dönük düzenlemeleri içeren kanun teklifinin görüşmelerine 11 Haziran Salı günü devam edilecek. TSK teklifinin görüşmelerinin tamamlanmasının ardından kripto varlıklarla ilgili Sermaye Piyasası Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifine geçilecek.

Vergi düzenlemelerini içeren ekonomi torba yasası üzerindeki çalışmalar sürüyor. Taslak metnin gelecek hafta AK Parti Meclis Grubuna ulaşması bekleniyor. Yasa teklifinin Meclise sunulmasının bayram tatili sonrasında kalması bekleniyor.

CANAN SAKARYA
-EKONOMİ Gazetesi yazarı

10

Spot

*Borsada
10.000 seviyesi,
alım fırsatı
verebilir*

Ekonomist Tuncay Turşucu, 21 Mayıs'ta tarihi zirvesini gören borsanın, düzeltme hareketine başladığını, 10 bin 350 seviyesinin kritik önemde olduğunu söyledi. 10.000 seviyesine dikkat çeken Turşucu, bu seviyenin altının fırsat olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtti.

Tuncay Turşucu Araştırma ve Danışmanlık Kurucusu Tuncay Turşucu, Borsa İstanbul'un yol haritasını, öne çıkan sektörleri ve hisse analizlerini NBE TV Haftanın Stratejisi programında değerlendirdi.

Borsa İstanbul, geçtiğimiz beş ayın sadece birini negatif tarafta tamamlarken; bu süreçte TL bazlı yüzde 39 değer kazandı. Dolar bazlı ise, yüzde 27 kazanç sağladı ve mayısta ay bazında 9 yılın en yüksek kapanışını gerçekleştirdi. Öte yandan borsa, 21 Mayıs'ta tarihi zirvesini 11 bin 88 puana taşıırken, o günden bu yana aşağı yönlü hareket etti ve bu 11 işlem gününde yaklaşık yüzde 6 değer kaybetti.

Uzmanlar, borsada yorulma olduğunu ve bu düzeltme hareketlerinin daha sağlıklı olduğunu belirtirken; 11 binli seviyelere beklentilerinden çok daha önce ulaştığını vurguluyor ve borsada orta vadede yönün hala yukarı olduğunu altı çiziliyor. Peki, borsa yılın kalanını nasıl geçirir, öne çıkan sektör ve şirketler

Tuncay Turşucu'dan hisse analizleri

► Ford Otosan, bulunduğu seviyeden yüzde 4 daha aşağı inerse, alışlar yapılabilir. Hedef fiyatı 1350'lerde. Uzun vadede hedef fiyat, 1800'lere revize edilecektir.

► TÖPRAS çok ucuz bir noktada. İkinci çeyreği takip etmekte fayda var. Bir miktar daha gevşeme yaşanırsa alım için fırsat yaratır.

► Türk Hava Yolları; Turizm ne kadar yüksekte THY için o kadar iyi. THY, piyasa çarpanı olarak oldukça makul bir şirket.

► Kontrolmatik; Fiyatı, uzun süredir 200'lerde. Çünkü önden yüklemeli şekilde yükselmişti. Bu fiyatların, şu anki bilançolarla ekonomik olduğunu zannetmiyorum. Yüzde 20 düşerse güzel bir fırsat olabilir.

► Türk Traktör'ün şu anki fiyatı ucuz. Hedef fiyatları 1300'lerde ama daha da yukarı revize edilecektir.

hangileri? Tuncay Turşucu, konuyla ilgili sorularımıza yanıtladı.

► Borsa İstanbul'da 21 Mayıs'tan itibaren bir geri çekilme yaşanıyor. Bu düşüşün derinleşmesini bekler misiniz?

11 binlerden, 10 bin 300'lere doğru bir düzeltme yaşadık. Açıkçası 9 bin 200'leri aştıktan sonra, 11 binlere çok hızlı bir şekilde ulaşabileceğimizi tahmin etmiyordum. 21 Mayıs önemli bir gündü. Yapı Kredi Bankası ile ilgili satış haberleri çıkmıştı. Endeks, bu günden itibaren aşağı doğru inerken; bankalarda da sert düşüşler ve sert alışlar oldu. 10 bin 350 önemli bir seviye. Bu seviyenin altına düşerse 10 bin; 10 binin de altında 9800 puan seviyesi var. Buralara kadar gerilerse, çok güzel fırsatlar verecektir.

► Borsa İstanbul, yılın kalanında nasıl hareket edebilir?

Uzun vadede endeks için 4 sent hedefimiz var. Burası yaklaşık 13 bin puana işaret ediyor. Endeksin buralara hatta daha da ileri gideceğini tahmin

ediyorum ve 2025'in hisse senedi piyasaları için ılımlı bir sene olacağını öngörüyorum. 2024, hisseneze sahip çıkın dönemi. Bu yıl, korkup satılacak değil, aksine tutup eğer bir düşüş olursa da ilave edilecek zaman. Çünkü çok düşüş olsa bile, uzun ömürlü olmayacaktır.

► Bankacılık endeksi yıl başından bu yana yüzde 74 kazandı. Sizce hala cazip mi? Hangi bankaları daha çok beğeniyorsunuz?

Bankacılık endeksi bir süre daha, olduğu yerde sayabilir. Yükselişler, CDS'lerle çok yakından ilgili. CDS'lerde yılın kalamında 200'lere doğru gerileme patikası olursa, bankalarda tekrar fiyatlama oluşacaktır. Portföyünüzde mutlaka bankanız olsun. Beğendiğim bankalara gelecek olursam da, Yapı Kredi ve İş Bankası'nı yakından izliyorum.

► Bankacılık endeksi dışında hangi sektör ve şirketleri öne çıkarırsınız?

Haziran ayı turizmin arttığı bir dönem ve havacılık sektörü öne çıkıyor. Gelecek 6 ayda sektörün hisselerinden iyi haberler gelebilir. Burada TAV Havalimanları'nı ve Türk Hava Yolları'nı yakından izliyorum. Gıda ve içecek sektöründe, Coca Cola ve Anadolu Efes'in şimdi zamanı. İletişim sektöründe, Turkcell hoşuma gidiyor. Bu sene biraz daha pozitif ayrışabilir. Otomotiv sektörü her zaman sürprizlere açık. Burada Ford Otosan'ı yakından izliyorum. Düşüşü 15 günde yüzde 20'leri buldu. Bu düşüşler yıl sonu için fırsat yaratabilir. Karsan da otomotiv olarak gözümün önünde. Beyaz eşyada, Vestel Beyaz Eşya'yı izliyorum. Oldukça da iskontolu.

● ŞENAY ZEREN

Spot

11

Enflasyonda zirve görüldü düşüş başlayacak

TÜİK, tüketici fiyatlarının mayıs ayında yüzde 3,38 oranında arttığını açıkladı. Böylece yıllık enflasyonda 18 ayın ardından yüzde 75,45'le yeni zirve görüldü. Yeni dönemde düşüşün hızını sıkılaştırma belirleyecek

35 Puanlık gerileme bekleniyor

Enflasyonda beklenen zirve mayıs verisiyle yüzde 75,45 olarak gerçekleşti ve artık bu ayla birlikte düşüş başlayacak. Yılsonuna kadar 35 puanı aşan gerileme beklenen enflasyonda düşüş hızı para ve maliye politikalarındaki sıkılıkla belirlenecek.

► Tüketici enflasyonu mayısta aylık **yüzde 3,37** ile beklentilerin hafif üzerine çıktı yıllık enflasyon ise **yüzde 75,45** ile zirvesini gördü.

Kasım 2022'den beri en yüksek seviye görüldü

Tüketici enflasyonu mayısta aylık yüzde 3,37 ile beklentilerin hafif üzerine çıktı yıllık enflasyon ise yüzde 75,45 ile zirvesini gördü. Kasım 2022'den bu yana en yüksek seviyeyi gören yıllık tüketici enflasyonunda baz etkisinin de desteğiyle düşüş eğiliminin haziranla birlikte başlaması bekleniyor. Merkez Bankası yılsonu için yüzde 38 seviyesinde enflasyon tahminine sahipken piyasanın öngörüsü ise yüzde 42-44 seviyelerinde bulunuyor.

Merkez Bankası'nın yüzde 38 tahmini için bundan sonraki aylarda aylık enflasyonun yüzde 1,7'yi geçmemesi gerekiyor. Nihai hedef ise 2026 sonunda tüketici enflasyonunun tek haneye gerilemesi.

Düşüşün başlayacağına herkes hemfikir

Ekonomistler düşüş trendinin başlayacağına hemfikir ancak hem sıkı para politikasının hem de maliye politikasının devam etmesi gerektiğini iç talebin ise istenilen seviyede sıkı olmadığını vurguladı.

% 38

TCMB yıl sonu enflasyon tahmini

% 3,37

Mayıs ayı enflasyonu

% 75,45

Yıllık enflasyon

2025 ENFLASYON HEDEFİ %14, PEKİ, NASIL ULAŞILACAK?

Başlık	Açıklama
Yıllık tüketici enflasyonu	Beklenen düzeyde gerçekleşti: %75,45
Uygulanmakta olan program	Eksik ve sadece makroekonomik istikrarı sağlamaya yönelik bazı adımlar var; bütçe açığında önemli sorunlarla karşı karşıyayız.
2024 sonu enflasyon hedefi	%38 olarak belirlenmiş; bu hedefe ulaşılmazsa bile %40'ın biraz üzerinde gerçekleşirse önemli bir yol alınmış olacak.
2025 sonu enflasyon hedefi	%14; bu hedefe ulaşmak için sadece para politikasının düzgün olması ve bütçe açığının kontrol altına alınması yetmez, güven sağlayıcı ek önlemlere ihtiyaç var.
Gerekli ek önlemler	1. Merkez Bankası Başkanı'nın istenildiğinde değiştirilemeyeceği bir Merkez Bankası yasası. 2. İhale yasasının sil baştan yazılması. 3. TÜİK'in açıkladığı istatistiklere güveni artıracak bir düzenleme.
Enflasyon verilerindeki farklılıklar	Eylül 2021 - Mayıs 2023 arasında olan bitenler kafa karışıklığına neden oldu; anomali azaldı ama hala farklılıklar var.
Farklı gıda enflasyonu ölçümleri (Mayıs 2023)	Türk-İş: %7,02 CEFİS: %5,37 ENAG: %3,66 İTO: %2,35 TÜİK: %1,69, TEPAV: %0,75
Ölçüm farklılıklarının nedenleri	1. Alternatif gıda fiyat endekslerinin ağırlık yapısı. 2. Fiyat verilerinin kazındığı web sitelerinin farklılığı. 3. Veri derleme sıklığı. 4. Mevsimsel ürünlerin sezon dışındaki fiyatlarının endekse nasıl dahil edildiği.
Ekrem Cunedioğlu ve Gülbin Şahinbeyoğlu'nun raporu	Rapor, gıda enflasyonu ölçümlerindeki farklılıkları yukarıdaki başlıklar altında ele alıyor ve teknik nedenlerle açıklıyor. Başka araştırmacılar ise giyim alt grubunda önemli sorunlara dikkat çekiyorlar.
TÜİK'in kurumsal yapısında değişiklik önerisi	TÜİK'in kurumsal yapısının değiştirilmesi ve açıkladığı verilerin bağımsız bir uzman grubunca gözden geçirilmesi öneriliyor. Bu adımlar güven sağlamaya yönelik ancak siyaseten zor bir iş olarak görüldüğü.
Sonuç ve öngörüler	Yapısal reformlar yapılmadıkça konu gündemde kalmaya devam edecek.

Kaynak:
Bu tablo
Fatih ÖZATAY'ın
4 Haziran
Ekonomi
Gazetesindeki
Farklı enflasyon
ölçümleri
ve güven
yazısından
oluşturul-
muştur.

www.
ekonomim.
com/kose-ya-
zisi/farkli-en-
flasyon-ol-
cumleri-ve-gu-
ven/746941

12

Spot

İmalat PMI nihai verileri toparlanmaya işaret ediyor

► Asya'dan gelen veriler daha sağlam bir büyüme ortaya koysa da, euro bölgesine ait imalat PMI nihai verisi de sektörün uzun bir gerilemenin ardından geçen ay kritik bir dönemeci aşmış olabileceğini gösterdi.

Euro bölgesindeki daralmanın yavaşlaması ve Asya'nın önde gelen ekonomilerinde imalat aktivitesinin canlanmasıyla birlikte mayıs ayına ilişkin küresel imalat PMI nihai verileri de ekonomilerde toparlanmaya işaret etti. İşletmeler genelinde artan güven küresel ekonomide daha güçlü bir ivmeyi ortaya koyarken bu durum, yılın başlarında yaygın olan yavaşlama beklentilerine de meydan okuyor.

Asya'dan gelen veriler daha sağlam bir büyüme ortaya koysa da, euro bölgesine ait imalat PMI nihai verisi de sektörün uzun bir gerilemenin ardından geçen ay kritik bir dönemeci aşmış olabileceğini gösterdi. Bloğun en büyük iki ekonomisi olan Almanya ve Fransa'daki imalat sanayii aktivitesinde zayıflığın devam etmesi ise dikkat çekti. S&P Global tarafından hazırlanan nihai euro bölgesi imalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), Mayıs ayında 45,7'den 47,3'e yükseldi, ancak 23. ayda da genişlemeyi daralmadan ayıran 50 seviyesinin altında kaldı. Euro bölgesi imalat PMI öncü verisi 47,4 seviyesinde açıklanmıştı. ING makroekonomik araştırmalar global başkanı Carsten Brzeski PMI verilerine ilişkin değerlendirmesinde, verilerin olumlu ve cesaret verici olduğunu belirterek "Bunun aynı zamanda Çin'in beklenenden daha iyi durumda olduğunu ve ABD'nin dayanıklılığını bir dereceye kadar yansıttığını düşünüyorum" ifadesini kullandı. İngiltere'de de mayıs ayı için 51,2 seviyesinde açıklanan

SP Global tarafından açıklanan mayıs ayı PMI verileri

ABD Bileşik PMI: 54,4 (12 ayın en yükseği)	↑
ABD İmalat PMI: 51,3 (2 ayın en yükseği)	↑
Japonya Bileşik PMI: 52,4 (2 ayın en düşüğü)	↓
Japonya İmalat PMI: 50,4 (12 ayın en yükseği)	↑
İngiltere Bileşik PMI: 52,8 (4 ayın en düşüğü)	↓
İngiltere İmalat PMI: 51,2 (22 ayın en yükseği)	↑
Euro Böl.Bileşik PMI: 52,3 (12 ayın en yükseği)	↑
Euro Böl.İmalat PMI: 47,3 (14 ayın en yükseği)	↑
Almanya: 45,4 (4 ayın en yükseği)	↑
Avustralya: 49,7 (4 ayın en yükseği)	↑
Avusturya: 46,3 (15 ayın en yükseği)	↑
Brezilya: 52,1 (5 ayın en düşüğü)	↓
Çin: 51,7 (23 ayın en yükseği)	↑
Endonezya: 52,1 (6 ayın en düşüğü)	↓
Fransa: 46,4 (3 ayın en yükseği)	↑
Filipinler: 51,9 (2 ayın en düşüğü)	↓
Güney Kore: 51,6 (24 ayın en yükseği)	↑
Hindistan: 57,5 (3 ayın en düşüğü)	↓
Hollanda: 52,5 (21 ayın en yükseği)	↑
İtalya: 45,6 (5 ayın en düşüğü)	↓
İspanya: 54,0 (26 ayın en yükseği)	↑
Kanada: 49,3 (4 ayın en düşüğü)	↓
Myanmar: 52,1 (9 ayın en yükseği)	↑
Nijerya: 51,1 (4 ayın en yükseği)	↓
Polonya: 45,0 (7 ayın en düşüğü)	↓
Rusya: 54,4 (2 ayın en yükseği)	↑
Tayvan: 50,9 (25 ayın en yükseği)	↑
Türkiye: 48,4 (5 ayın en düşüğü)	↓
Vietnam: 50,3 (değişmedi)	↓
Yunanistan: 54,9 (4 ayın en düşüğü)	↓
Rusya: 54,4 (2 ayın en yükseği)	↑

imalat PMI nihai verisi sektördeki iyimserliğin 27 ayın en yüksek seviyesine ulaştığını gösterdi. Çin'de Caixin imalat sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) verisinin beklentileri geride bırakarak yaklaşık son 2 yılın en yükseğine çıktı. Caixin imalat sanayi PMI mayısta 51,7'ye yükselerek Haziran 2022'den bu yana en iyi performansını kaydetti. İlgili veri, Çin'n ekonomik aktivitesine ilişkin artan endişeleri sınırlı da olsa yatıştırdı.

IATA'ya göre havayolu şirketlerinin kârı bu yıl 30,5 milyar doları bulabilir

Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA) artan bilet fiyatları ve pandemiden sonra devam eden seyahat etme arzusu

nedeniyle küresel havayolu endüstrisinin 2024 yılı için kar tahminlerinin yükseltti. IATA, son grevlere rağmen taşıyıcıların temel maliyetlerini düşürmemesi nedeniyle, dünya genelinde sektörün bu yıl 30,5 milyar dolar kar elde etmesini beklediğini ve bu rakamın 2023'te yukarı yönlü revize edilen 27,4 milyar dolarlık kardan daha yüksek olduğunu belirtti. Sektör 2020 yılında pandemi nedeniyle 140 milyar dolar zarar ederken, aralık ayında yayınlanan 2024 yılı için olan kar tahmini 25,7 milyar dolar olarak açıklanmıştı. Ancak IATA, kâr artarken giderlerin de arttığını ve yolcu başına kazancın gerilediğini söyledi. IATA Genel Müdürü Willie Walsh, "Yolcu başına sadece 6.14 dolar kazanmak, karımızın ne kadar düşük olduğunu bir göstergesidir" dedi.

Lufthansa savunma sektörüne giriyor

Alman hava yolu şirketi Lufthansa Grubu'nun, Rusya-Ukrayna savaşının ardından Avrupa'da hızlanan silahlanma yarışından kazanç sağlamak için askeri uçakların bakımını yaparak savunma gibi hassas alanlara girmeyi hedeflediği bildirildi. Lufthansa'nın iştiraki Lufthansa Technik (LHT) Üst Yöneticisi (CEO) Sören Stark, Alman ekonomi gazetesi Handelsblatt'ta yer alan röportajında, şimdiye kadar Alman Hava Kuvvetleri'ninkiler de dahil olmak üzere sadece sivil uçakların bakımını yapan Hamburg merkezli şirketin şimdi askeri teçhizatı hedeflediğini belirtti. "Askeri silah taşıyan sistemler üzerinde çalışmak istediklerini" ifade eden Stark, bunun Alman şirket için yeni bir durum olduğunu ancak yeni uçakları ve teknolojilerini mümkün olan en kısa sürede anlamak ve desteklemenin onlarca yıldır Lufthansa Technik DNA'sının bir parçası olduğunu kaydetti.

Spot

*Ekonomi yönetimi
hisse senedi alım
satımına işlem
vergisini çalışıyor*

İşlem vergisi borsada hacmi negatif etkiler

Ekonomi yönetiminin hisse alım satım işlemlerine bir vergi düzenlemesinin son aşamasına geldiği haberleri borsa endekslerinde kayıp yaşatırken piyasa uzmanları çok büyük etki beklemedikleri verginin ilk hamlede işlem hacminde düşüş yaratacağında hemfikir.

Borsa İstanbul'a geçen hafta yeni vergi tartışması hakim oldu. Kazançlar üzerinden vergi alınacağına ilişkin haberler borsada kayıpları artırdı. Daha sonra ekonomi yönetiminin hisse alım satımı üzerinden işlem vergisi üzerinde çalıştığı haberini Reuters geçti. Piyasa uzmanları alım satıma işlem vergisi getirmenin işlem hacmi düşüreceğini ve ilk başta negatif etki getirir de çok büyük bir etki oluşacağını düşünmediklerini vurguladı.

Mevcut uygulamada hisse senedi alım satımı üzerinden alınan bir işlem vergisi bulunmuyor. 14 Kasım 2008'den bu yana ise hisse senetlerinden elde edilen kazançlara stopaj yüzde 0 olarak uygulanıyor.

'Kalıcı bir problem olmayacaktır'

Deniz Yatırım Strateji ve Araştırma Genel Müdür Yardımcısı Orkun Gödek, tüm bu konuşulan senaryoların yanında işlemler üzerinden alınabilecek bir vergi durumunda ise biraz daha dengeli bir piyasa tepki-

► Kripto ve borsaya sınırlı vergi

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, "Kripto varlıklar ve borsa için kazanç üzerinden vergilemeyi şu anda gündemimize almadık. Daha çok işlem bazında, çok sınırlı belki bir ücret, bir vergileme söz konusu olabilir" dedi. Bakan Şimşek, şöyle konuştu: "Oran konusunda yorum yapmam doğru olmaz. Çünkü o Meclisimizin takdirinde olan bir konu. Gündemimiz daha çok vergide adalet ve etkinlik."

Son bir ayda günlük ortalama hacmi en yüksek hisseler

Sıra	Kod	Ad	Aylık Ortalama	
			Günlük Hacim (Milyon TL)	
1	THYAO	Türk Hava Yolları	10.762,06	
2	EREGL	Ereğli Demir Çelik	6.837,65	
3	ISCTR	İş Bankası (C)	6.575,22	
4	YKBNK	Yapı ve Kredi Bank.	5.865,11	
5	AKBNK	Akbank	5.583,26	
6	TUPRS	Tüpraş	5.138,26	
7	KCHOL	Koç Holding	3.974,46	
8	TCELL	Turkcell	2.626,00	
9	ASELS	Aselsan	2.516,75	
10	SASA	Sasa Polyester	2.498,83	
11	GARAN	Garanti Bankası	2.348,32	
12	EKGYO	Emlak Konut GMYO	2.257,29	
13	PGSUS	Pegasus	2.245,88	
14	SAHOL	Sabancı Holding	2.240,01	
15	SISE	Şişe Cam	2.168,65	
16	PETKM	Petkim	1.898,78	
17	HALKB	T. Halk Bankası	1.837,61	
18	KOCMT	Koç Metalurji	1.746,50	
19	BJKAS	Beşiktaş Futbol Yat.	1.728,72	
20	KRDMD	Kardemir (D)	1.714,18	

Kaynak: Finnet 2000.com, Tarih: 05.06.2024

BIST 100'ün aylık ortalama günlük hacmi (milyon TL)

Tarih	Ay Sonu Kapanış	Hacim
05.06.2024	10.350,96	110.937
31.05.2024	10.400,48	112.292
30.04.2024	10.045,74	101.446
29.03.2024	9.142,40	100.300
29.02.2024	9.193,69	134.108
31.01.2024	8.496,66	90.967
29.12.2023	7.470,18	76.266
30.11.2023	7.948,60	86.275
31.10.2023	7.514,10	123.707
29.09.2023	8.334,94	144.246
31.08.2023	7.917,93	158.986
31.07.2023	7.216,96	128.389
27.06.2023	5.759,11	79.329

Kaynak: Finnet 2000.com, Tarih: 05.06.2024

si beklemekle birlikte, hacimlerde sınırlı da olsa aşağı yönlü baskı olabileceğini kaydederek "Ancak, kalıcı bir problem başlı olacağı kanaatinde değilim. Dediğim gibi, detaylı bir açıklama gelene dek, farklı birçok senaryo ve başlık çok daha sıkı frekansta konuşulmaya devam eder ve bu da fiyatlamaları baskular. Tablo netleştiğinde konuşmak çok daha kolay olacaktır" dedi.

'Dedolarizasyon sırasında tersi adım gelmez'

Marbas Menkul Genel Müdür Yardımcısı Soner Kuru, borsaya vergi gelebileceğini, ancak fiyatlamaları bozacak yatırımcı kaçırarak düzeyde bir vergi gelmeyeceğini düşündüğünü vurguladı. Kuru, "Ekonomi yönetimi, insanlar dolarize olmasın tasarruflarını TL cinsinden değerlendirsin; faizler yüksek, şirketler halka arz yoluyla finansmana erişsin derken tam tersi bir adım gelmez. Bu arada borsada vergi yok değil bugün itibarıyla; temettü gelirlerinde, yatırım fonlarında, MKYO hisse gelirlerinde, kaldıraçlı işlemlerde yüzde 10 stopaj uygulanıyor. Benim öngörüm olsa da yüzde 5'i geçmeyecektir" dedi.

Bilgi veren bir başka piyasa uzmanı ise geçmişte borsa kazançlarından yerli yatırımcıdan stopaj alındığını hatta ayrımcılık nedeniyle bu durumun Anayasa Mahkemesine bile taşındığını hatırlatarak hisse senedi alım satım işlemlerine vergi getirilmesi durumunda ise bunun yerli yabancı ayrımı olmaksızın uygulanacağını düşündüğünü belirtti.

14

Spot

Borsa Şirketleri

Alarko Holding, 70'inci yılını yeni yatırımları ve yeni logosu ile kutluyor

Alarko Holding 70'inci yılını 7 faaliyet kolunda 41 iştiraki, yeni yatırımları, yeni hedefleri ve yeni logosu ile kutluyor.

2028 yılında 4 milyar dolarlık net varlık değerine ulaşan ve uluslararası bir portföy şirketi olmayı hedefleyen şirket, yeni stratejisi kapsamında yapacağı ilave yatırımlarla büyüme hedeflerinin yüzde 50'sini mevcut sektörlerden, yüzde 40'ını yeni iş kollarından, yüzde 10'unu ise yüksek potansiyeli olan girişimleri destekleyen yatırım grubundan elde etmeyi planlıyor.

Alarko Şirketler Topluluğu Üst Yöneticisi (CEO) Ümit Nuri Yıldız, 70'inci yıllarında geleceğe odaklandıklarını belirterek, "70'inci yılımızı turizmde enerjiye, sanayiden tarıma, altyapı projelerinden havacılığa, kalkınmanın kilit sektörlerinde büyük yatırımlarımız, farklı coğrafyalarda güçlü varlığımız ve 7 bine yakın çalışanımızla kutluyoruz. 70 yıllık bir marka olmak sadece ülkemiz için değil, dünya ölçeğinde büyük bir başarı" açıklamalarında bulundu.

Altınkılıç'a talep 1,1 milyar lira oldu

Borsa İstanbul'da geçtiğimiz hafta gong, başta kefir ve peynir olmak üzere birçok süt ürününü tüketiciye sunan Altınkılıç Gıda ve Süt Sanayi Ticaret AŞ için

►Altınkılıç Gıda ve Süt Sanayi Ticaret AŞ için 778,7 milyon liralık halka arza, 29-30 Mayıs'ta gerçekleştirilen talep toplama sürecinde 1,3 milyon kişiden 1,1 milyar lira tutarında talep geldi.

►Alarko, büyüme hedeflerinin yüzde 50'sini mevcut sektörlerden, yüzde 40'ını yeni iş kollarından, yüzde 10'unu ise yüksek potansiyeli olan girişimleri destekleyen yatırım grubundan elde etmeyi planlıyor.

çaldı. 778,7 milyon liralık halka arza, 29-30 Mayıs'ta gerçekleştirilen talep toplama sürecinde 1,3 milyon kişiden 1,1 milyar lira tutarında talep geldi. Şirket, Borsa İstanbul Ana Pazar'da, #ALKLC koduyla işlem görmeye başladı.

Altınkılıç Gıda Yönetim Kurulu Başkan Vekili Kemal Altınkılıç şunları söyledi: "Yüz binlerce yeni ortağımızdan aldığımız destekle, Türkiye'nin sektöründe öncü bir gıda şirketi olarak, varlığımızı daha da güçlendirmeyi amaçlıyoruz. Bu süreçte tüm şeffaflığımızla kurumsal, halka açık bir marka olarak büyümemizi sürdürüp, yatırımcılarımızın desteğiyle daha da güçlü adımlar atıp yeni yatırımlara yöneleceğiz."

Yiğit Akü halka arz büyüklüğü 2.60 milyar TL

Yiğit Akü'nün halka arzında talep toplama tamamlandı. Şirketten Kamuoyu Aydınlatma Platformu'na (KAP) yapılan açıklamaya göre halka arzda birim fiyat 34.68 TL olurken, halka arz edilen 75.000.000 TL nominal değerli payların satışı gerçekleştirildi. Şirketin halka arz büyüklüğü 2 milyar 601 milyon TL oldu.

Horoz Lojistik halka arzına bireyselden 2 katı talep

Horoz Lojistik paylarının halka arzına ilişkin talep toplama işlemleri, 29-30-31 Mayıs 2024 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Kamuyu Aydınlatma Platformu'na halka arz sonuçlarına ilişkin yapılan açıklamada halka arzda birim fiyatın 55,00 TL olduğu ve halka arz edilen 20.500.000 TL nominal değerli paylar ile ek satışa sunulan 4.100.000 TL nominal değerli payların tamamının satışının yapıldığı kaydedildi. Şirketin halka arz büyüklüğü 1 milyar 353 milyon TL olarak gerçekleşti.

Hafta böyle kapandı

Borsa en düşük 10.112'yi gördü

Borsa İstanbul'da BIST 100 endeksi, haftayı 10.138,97 puan-dan kapadı.

Haftaya 10.400,48 puan-dan başlayan BIST 100 Endeksi, hafta içi düşüşünü sürdürdü. Borsa İstanbul haftanın 5 işlem gününün 4'ünde değer kaybı yaşadı. Böylece BIST 100 Endeksi düşüşünü ikinci haftaya taşıdı.

Türk Hava Yolları, Tüpraş, Türkiye İş Bankası (C), Ereğli Demir Çelik ve Akbank en çok işlem gören hisse senetleri oldu.

Altının onsu, uluslararası piyasalarda Cuma günü 2 bin 309 dolardan işlem gördü. Borsa İstanbul Altın Piyasası'nda standard altının kilogram fiyatı yüzde 0,4 azalışla 2 milyon 435 bin liraya geriledi.

Borsa İstanbul Tahvil ve Bono Piyasası Kesin Alım Satım Pazarı'nda işlem gören 18 Şubat 2026 vadeli tahvilin cuma vadeli işlemlerinin basit getirisi yüzde 38,37'den, bileşik getirisi de yüzde 42,05'ten gerçekleşti.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), doların Cuma günü efektif kurunu alışta 32,1698 lira, satışta 32,2987 lira olarak açıkladı. TCMB, önceki efektif kurunu alışta 32,1549 lira, satışta 32,2838 lira olarak belirlemişti.

Uluslararası piyasalarda euro/dolar paritesi 1,0810, sterlin/dolar paritesi 1,2720, dolar/yen paritesi de 156,50 düzeyinde seyretti.

Londra Brent tipi ham petrolün varil fiyatı yüzde 0,4 azalışla 79,5 dolardan işlem gördü.

Kapalı Çarşı'da altın, haftayı düşüşle kapattı. Gram altının cuma kapanışta satış fiyatı 2.428,86 TL, alış fiyatı 2.425,74 TL oldu. Kapalı Çarşı'da Cuma günü doların kapanışta satış fiyatı 32,18 TL, alış fiyatı 32,16 TL'yd. Euro ise satışta fiyatı 34,80 TL, alışta 34,75 TL'den işlem gördü.

Mesleksizliğe çözüm arayışı

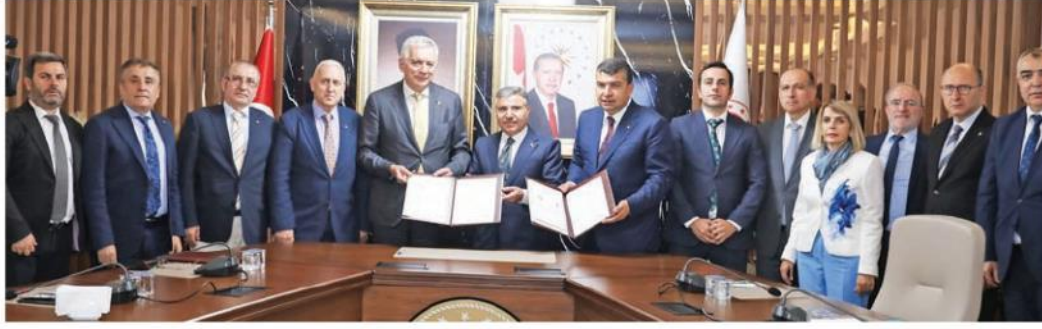
GENÇ işsizliğin yüksek seyrettiği Türkiye’de kalifiye çalışan ve ara eleman bulamamaktan yakınan **sanayiciler** sahaya çıktı.

Üniversiteli işsizler toplumunda lise çağındaki gençlere mesleki ve teknik eğitim vermeyi amaçlayan **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** bu alandaki bilgi birikimini diğer illere de aktarmaya başladı. **İSO** bu amaçla dün Şırnak Ticaret ve **Sanayi Odası** ile “**İSO** Mesleki Eğitim İşbirliği Projesi Protokolü” imzaladı. Mevcut okulları geliştirmek istediklerini belirten **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, “Mesleksizliği çözmek istiyoruz. Geleceğimizin en büyük teminatı olan gençlerimizi işsiz ve umutsuz kalmak

değil, daha genç yaşlarında bir meslek sahibi edebilmek için buradayız” dedi.

Yatırıma çağırdılar

Şırnak TSO Başkanı Osman Geli ise bölgedeki işsizlik sorununu çözmek için yapılacak tüm yatırımlara tüm güçleriyle destek vereceklerini vurgularken Şırnak Valisi Cevdet Atay şu çağrışı yaptı: “Şırnak yatırıma muhtaç halde bekliyor. İnşallah **İSO**’daki arkadaşlarımızın buraya yatırımları söz konusu olacak. Bu şehre çok ciddi katkıları olur, memleket için de ciddi faydalar sağlayacağına inanıyorum.” **İSO** heyeti, ayrıca Cizre TSO, Gabar petrol kuyularını da ziyaret etti. ● **ALİ CAN POLAT/ ŞIRNAK**

Mesleki eğitim projesi Şırnak'taki istihdama katkı sağlayacak

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu ve Meclis üyeleri Şırnak ve Hakkari'ye ziyarette bulundu. Bölge ticaret ve sanayi odaları ile ortak toplantılar gerçekleştiren İSO heyeti, Gabar Petrol Kuyuları Bölgesi'nde de incelemelerde bulundu. Ziyaret kapsamında İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, Şırnak Valisi Cevdet Atay, Şırnak Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Osman Geliş, Şırnak İl Mili Eğitim Müdürü İzzettin Aydın, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürü Murat Mücahit Yentür'ün katılımıyla 'İSO Mesleki Eğitim İşbirliği Projesi' (İSO MEİP) Protokolü imza-

landı. Şırnak Valisi Cevdet Atay, "İSO'nun işbirliği içerisinde bir model ile buraya yeni yatırımcılar getirerek belki buradaki işsizliğe, buradaki istihdama çok ciddi faydalar sağlayacağına inanıyorum" dedi.

Şırnak ciddi bir potansiyel barındırıyor

İstanbul'da başlatılan projenin başka şehirlere taşınması noktasındaki ilk uygulama örneğinin Şırnak'ta gerçekleştirildiğini belirten İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** da, "Şırnak, mesleki ve teknik eğitimde 12 bini aşkın öğrencisi, bine yakın öğretmeni ve neredeyse her ala-

nda eğitim veren 27 meslek lisesiyle ciddi bir potansiyel barındırıyor. Türkiye'nin de en önemli problemi olan bu işsizliği ve mesleksizliği çözmek adına İstanbul tecrübesini bu bölgeye aktarmış olacağız" diye konuştu.

Mesleki Eğitim ve İşbirliği Protokolü'nün ardından İSO Meclis üyeleri hep birlikte Gabar petrol kuyular bölgesine giderek üretim çalışmalarını yerinde izledi. Şırnak Valisi Atay, "Şu anda 39 arama noktamızda, günlük 43 bin varillik petrol üretiyoruz. Çok yakın zamanda Gabar'da sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla yıl sonu 100 bin varil hedefleniyor" diye konuştu.

Türkiye

Haftanın Görünümü

Türkiye, BRICS'le flört ediyor; formül net değil

Kremlin sözcüsü Dmitry Peskov, Türkiye'nin BRICS'e olan ilgisini memnuniyetle karşıladıklarını belirterek, "Elbette bu ilgi, Rusya'nın başkanlığında hazırlanan BRICS zirvesinin de gündeminde olacak" dedi. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, geçen hafta gerçekleştirdiği Çin ziyaretindeki temaslarda Rusya'nın Türkiye'nin BRICS'e katılmayı isteyip istemediği yönünde soruya, "Elbette isteriz, neden istemeyelim" yanıtını

vermesi dikkat çekti. "AB ile Gümrük Birliği anlaşmamız var, aynı zamanda BRICS gibi farklı platformlarda, partner ülkelerle işbirlikleri için yeni fırsatlar bakıyoruz" diye konuşan Fidan, Türkiye'nin ilgiliye katılım için resmi bir adım atıp atmayacağına dair daha fazla detay paylaşmadı. AA'dan geçen habere, Fidan'ın 10-11 Haziran tarihlerinde Moskova'da düzenlenecek BRICS Dışişleri Bakanları toplantısına katılacağı belirtildi.

YENİ ANAYASA TARTIŞMASI YENİDEN İSİTLİYOR

Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, yeni anayasa konusunu gündemde tutmaya devam ediyor. Yeni anayasa konusunda "samimi ve uzlaşıya açık" olduklarını ifade eden Erdoğan, bu konunun "siyasi bileğünleşme sürecini doğru bulmadıklarını söyledi. AK Parti'nin yeni anayasa talebiyle başlayan süreç kapsamında görüşme trafiği de hızlandı. İYİ Parti'nin eski genel başkanı Meral Akşener, hafta içinde Cumhurbaşkanı Erdoğan ile sürpriz bir görüşme gerçekleştirdi. İYİ Parti çevrelerinden,

"birsey, partiyi bağlamayan bir görüşme olduğu" yorumu yaparken, siyasi kulislerde, Erdoğan'ın, Akşener'den "yeni anayasa ve normalleşme süreci"ne katkı isteyeceği iddiaları dile getirildi. CHP Genel Başkanı Özgür Özel de, gelecek hafta Erdoğan ile görüşeceğini duyurdu.

3,3
% ENFLASYON
"BAZ" ÖNCESİ
REKORUNA ÇÖRDÜ

TÜRK, Güncel fiyatların Mayıs ayında yüzde 3,38 oranında arttığı açıklandı. Bülgeççilik enflasyonunda da 18 ayın ardından yüzde 75,45'e yeni zirve ve girişildi. Bu rakam, son 18 ayın en yüksek enflasyon oranına işaret etti. TL'deki reel değeri düşürme sürecinin devan etmesi ve TCMB'nin sıkılaşma adımlarının etkisini göstermesi paralelinde, önümüzdeki aydan itibaren yıllık enflasyon oranının yavaşlamanın eğilimine girmesi bekleniyor. Haziran ayı TÜFE artışıyla geçen yılın aynı dönemdeki seviyesine olan yüzde 3,32'nin altında kalması halinde, enflasyonun yıllık seviyede oransal olarak düşük eğilime girmeye başlayacak. Nüfusa belirlenmiş yavaşlamanın, yükseklik etkisiyle temennüden sonra belirlenmesi bekleniyor.

Tük

"KKM'DE KUR FARKI ÖDEMESİ BEKLEMİYORUZ"

Merkez Bankası Başkanı Fatih Karahan'ın önümüzdeki dönemde kurunun izleneceği yönünde önemli bir sinyal geldi. TBMM Plan Bütçe Komisyonu'na yaptığı sunumun ardından milletvekillerinin soru ve eleştirilerini yanıtlayan Karahan, döviz reel kurundaki değerlenmenin "makul seviye"ye gelmesiyle birlikte, kur kuralı mevduat (KKM) hesaplarının yük oluşturmadığını söyledi. Fatih Karahan, "Son dönemde açıklanan 2024 yılında da o andan önceki birkaç ayda açıklanan KMM hesaplarına kur kaynaklı ödeme olmayacağını düşünüyoruz" diye konuştu. Fatih Karahan, KKM ödemelerinden çıkan ciddi anlamda likidite fazlasına sebep olduğunu da bildirdi. İhracatçılara getirilen yüzde 40 döviz satışı zorunluluğuna da değinen Karahan, "Rezerv güçlendikçe, enflasyon düşeceğine olan inancı arttı; çünkü ve piyasa koşulları el verdiğinde, yüzde 40'ı değerlendirebiliriz" dedi.

TCMB Başkanı Karahan, "Deflasyon sürecinin sıcak parayı çekerek olduğu" yönünde eleştirilere de, "Enflasyonla mücadele programımız kesinlikle sıcak para üzerinden değil. Talep üzerinden, talebi kontrol ederek enflasyonu düşürme amaçlı. Bununla birlikte enflasyon beklentilerini ve fiyatlamaya davranışlarımızı bozuklukları düzeltme amaçlı" yanıtını verdi.

"SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK'TE UYGULAMA KARNESİ ZAYIF" Türkiye'nin "sürdürülebilirlik" konusundaki farkındalığı düşük; buna yönelik "uygulama" skoru ise çok daha aşağı seviyelerde... **İstanbul Sosyal Okulu (İSO)**, Ipsos işbirliğiyle hazırladığı sürdürülebilirlik eğilimi araştırmasının sonuçlarını açıkladı. "Farkındalık", "yaklaşım" ve "uygulama" olmak üzere üç başlıkta değerlendirilen performans skortları, Türkiye'de **geni** kuruluşların büyük çoğunluğunun, sürdürülebilirliği kurumsal stratejiye entegre etmede henüz başlangıç aşamasında olduğunu ortaya koydu. Türkiye genelinde **geni** firmaların 100 üzerinden en yüksek skora ulaştığı alan 48,97 ile "farkındalık" oldu. "Yaklaşım" alanındaki skor 34,27, **geni** firmaların "uygulama" skoru ise 18,19 olarak ölçüldü.

TL GÜÇLENİRKEN REZERVLER DE ARTIYOR

Düvideki yatay seyirle birlikte TL enstrümanların reel pozitif faiz dönmeye, döviz mevduatında ve kur kuralı mevduatı (KKM) çözümüyle hızlandı. Mayıs 5 haftasında DTH'da parite etkisinden arındırılmış olarak 12,5 milyar dolarlık azalış kaydedildi. Aynı dönemde KKM hesaplarında da 113 milyar liranın üzerinde bir çıkış yaşandı. Mayıs'ta yabancı net tahvil alımı, 6,6 milyar dolar olarak hesaplanırken, Merkez Bankası'nın swap'lar hariç net döviz rezervi de, dört yıl aşkın bir sürenin sonunda yeniden artışı geçti.

Dünya

Modi'nin yıkılmazlık efsanesi yıkıldı

Dünyanın en büyük demokrasisi olarak nitelen Hindistan'da 6 hafta süren genel seçimlerden, kamuoyu anketlerinin aksine sürpriz bir sonuç çıktı. Başbakan Narendra Modi'nin başında bulunduğu BJP (Hindistan Halk Partisi) önemli bir oy kaybına uğrakken, BJP liderliğindeki NDA (Ulusal Demokratik İttifak) koalisyon çıkış anketlerinde tahmin edilen "ezici" zaferi elde edemedi. 2014 yılında 282, 2019 yılında ise 303 sandalye kazanan iktidar partisi BJP bu seçimlerde yalnızca 240 sandalyeye ulaşıldığı ve parlamentonun alt kanamında salt çoğunluğu elde edemedi. Seçim sonuçlarının açıklanmasının ardından istifasını sunan Modi, iktidara dönmek için koalisyon ortaklarına

paralık yapmak zorunda kalacak. Modi'nin zayıflayan konumu, bir yandan 2024'de döndürüldüğü dönem için aday olma ihtimalini de azaltırken, bu durum bir yandan da BJP içinde hatafeyle planlama ilişkin tartışmaları yeniden gündeme getirebilir. Gözlemci, seçim sonuçlarının Hindistan demokrasisinin gücünü ve direncini bir kez daha ortaya koyduğunu ve laik kimliğinin tartışmasız bir şekilde teyit ettiğini vurguluyor. Ancak aynı zamanda daha zayıf bir üçüncü döneme işaret eden muhtemel yeni Modi hükümetinin, Hindistan'ın politika yapma etkinliği ve dış politikasının iddiası sürdürülmesine dair soruları da gündeme getirdiğine dikkat çekiliyor.

BİDEN'İN ATEŞKES PLANINA DESTEK

Aralarda ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, Kolombiya ve Tayland'ın yer aldığı 17 üknen lideri, ABD Başkanı Joe Biden'ın Gazze Şeridi'nde kalıcı ateşkes için geçen hafta sunduğu teklifi Hamas'ın kabul etmesi için ortak çağrıda bulundu. Beyaz Saray'a göre yayımlanan ortak açıklamaya Arjantin, Avusturya, Brezilya, Bulgaristan, Kolombiya, Danimarka, Fransa, Polonya, Portekiz, Romanya, Serbestan, İspanya ve Tayland imza koydu. Söz konusu ülkelerin, ateşkes ve esirlerin salıverilmesi önerisine destek verdiği kaydedilen

açıklamada, "Kaybedecek zaman yok. Bu nihai anda hem İsrail hem de Hamas liderlerine bu anlaşmaya varılması için gereken her türlü son tavizi vermeleri için çağrıda bulunuyoruz" denildi. ABD Başkanı Joe Biden, 31 Mayıs'ta Beyaz Saray'daki konuşmasında, İsrail'in 3 aşamadan oluşan yeni bir ateşkes önerisi sunduğunu belirtmiş, İsraili Başbakan Netanyahu ise "belirli hedefler"e ulaşana kadar savaşın devam edeceğini duyurmuştu. Katar'dan gelen açıklamada, Hamas'ın ateşkes anlaşması ve İsrail ile esir değişimine ilişkin önerilerinde sürdürdüğünü belirtti.

23
% ÇİN'İN
AVRUPA'DAKİ EV
SATIŞLARI ARTTI

Avrupa'daki Çin yapımı elektrikli otomobilleri (EV) satışı, AB yetkililerinin yerel üreticileri korumak amacıyla bu alanda engeller koyma çabalarına rağmen yılın ilk dört ayında yüzde 23 oranında arttı. Schmidt Automotive Research verilerine göre, bu yılın ocak-temmuz arası dönemde Çin'de üretilen yaklaşık 115.300 EV İngiltere'ye de dahil olmak üzere Batı Avrupa'ya teslim edildi.

7
TRİLYON \$

KÜRESEL E-TİCARİET KOŞUYOR ABD'li araştırma şirketi Forrester bu hafta başında yayımladığı bir rapora göre, 2023 yılında 4,4 trilyon dolarlık çevrimiçi perakende satışlarının 2029 yılına kadar 8,8 trilyon dolara ulaşacağına öngören e-ticaretin önümüzdeki beş yıl içinde parlama yapacağına belirtti. Bu önem verici görüşüne rağmen, alıcıların yüzde 70'ünün hala fiziksel mağazalarda çevrimiçi olarak alışveriş yapacağını bekliyor.

YATAY ZEKA ÇİLGİNLİĞİ, ÇİP ÜRETİCİSİNİ LİDERLİĞE TAŞIYOR

Dünyada yapa zeka uygulamalarındaki olağandışı yüksek artış, bu alan yönelik üretim yapan ABD'li çip üreticisi Nvidia'yı liderliğe taşıyor. Nvidia'nın piyasa değeri bir haftayı aşan kesintisiz yükselişle geçen hafta Çarşamba günü 3 trilyon dolar sınırını aşarak Apple'ın geride bıraktı ve dünyanın en değerli ikinci şirketi oldu. Şirket ayrıca Apple ve Microsoft'un ardından 3 trilyon dolar değerine ulaşan üçüncü şirket oldu. Öte yandan Pricewaterhouse Research tarafından hazırlanan bir rapor, 2023 yılında 37,03 milyar seviyesinde bulunan küresel yapay zeka (AI) altyapısı pazar büyüklüğünün yıllık yüzde 27,53'lük bir artışla büyümeye 2033 yılına kadar yaklaşık 421,44 milyar dolara ulaşacağını öngörüyor. Raporda, AI altyapısına duyulan ihtiyacın hızla arttığına da dikkat çekildi.

ECB'EN BEKLENEN İLK İNDİRİM GELDİ

Avrupa Merkez Bankası (ECB), yaklaşık 5 yıl sonra ilk faiz indirimine giderek üç temel politika faizini piyasa beklentileri doğrultusunda 25 baz puan düşürdü. Refinansman, mevduat ve marjinal fonlama faizleri 25 puanlık düşüşle sırasıyla yüzde 4,25, 3,75 ve 4,50'ye indirildi. Gelecek aylardaki adımlar için ipuçları vermeyen ECB Başkanı Lagarde, yüzde 2'lük orta vadeli enflasyon hedefinde kararlı olduklarını vurguladı. Seri faiz indirimi beklemeyen ekonomistler, ECB'nin ilave indirimler için alanın sınırlı olduğunu dikkat çekti.

GÜRCİSTAN, YABANCI ETKİ AJANI YASASINI ÇIKARDI

Gürcistan Parlamento Başkanı Shalva Papushvili, "yabancı etki ajanı" tasarrus imzalatılarak yasalaştırdı ve yürürlüğe koydu. Yasaya göre, fonlarının yüzde 20'sinden fazlasını yurt dışından alan kuruluşlar, "yabancı etki ajanı" olarak kayıt yaptırmak zorunda. Cumhurbaşkanı'nın karşı çıkmasına rağmen Rusya yanlısı hükümetin israrıyla parlamentonun onayından geçen yasa, ülkenin Batı ve Avrupa'dan uzaklaşmasına neden olacağı tartışılmasına da yol açmıştı.

GÜNEY KORE, KRİTİK MADENLER İÇİN GÖZÜNÜ AFRIKA'YA DİKTİ

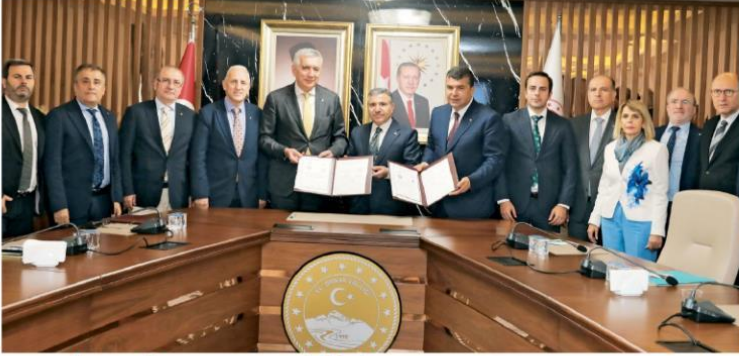
Güney Kore Devlet Başkanı Yoon Suk Yeol, Afrika ile ticari bağlarını güçlendirmeye amacıyla kıtaya milyarlarca dolarlık yeni yatırım ve yatırım desteğini açıkladı. Geçen hafta 48 Afrika ülkesini büyük bir zirvede ağırlayan Yoon, hükümetinin Afrika'ya yönelik kalkınma yardımını 2030'a kadar iki katına çıkararak 10 milyar dolara ulaştıracağını açıkladı. Yoon, Koreli firmaların kıtadaki ticaret ve yatırımlarını genişletmelerine yardımcı olmak için de 14 milyar dolarlık ihracat finansmanı sağlayacağını taahhüt etti. Başkan Yoon, "Ayrıca Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Bölgesi (AfCFTA) aracılığıyla Afrika'nın bölgesel ekonomik entegrasyon çabalarına aktif olarak katkıda bulunacağız" dedi.

PUTİN'DEN BATILI ÜLKELERE MİSİLLEME TENDİDİ

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin Ukrayna'nın uzun menzilli Batılı silahlarına Rusya'nın derinliklerine saldırmasına izin vermemesi halinde ABD ve Avrupa'nın müttefiklerini vurmuş mesafesine konvansiyonel füzeler yerleştirileceğini söyledi. Putin, "Eğer birileri böyle silahları bizim bölgemize saldırarak üzerimize almaya çalışırsa bizim de kendimizi savunmamız gerekiyor" dedi.

Sanayiciden Hakkari ve Şırnak çıkarması

CUDI'DE RÜZGAR ENERJİSİ İÇİN PLANLAMA

● İmzalanan protokolün ardından, Gabar petrol kuyular bölgesindeki çalışmalar yerinde izlendi. Petrol üretim sahası gezildikten sonra Şırnak Valisi Cevdet Atay, "Şu anda 39 arama noktamızda, günlük 43 bin varillik petrol üretiyoruz. Bugün Şırnak enerjinin başkenti konumunda. Gabar'da yıl sonu günlük 100 bin varil hedefleniyor. Enerji bakanımızın rüzgarla ilgili ciddi bir talimatı oldu. Cudi'nin etrafında rüzgarla ilgili tüm veriler alınıyor, kısa zamanda inşallah oralarla ilgili açıklamaları da kendileri yapacaktır" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu, İSO Meclis Başkanlık Divanı ve İSO Meclis Üyeleri, Şırnak-Hakkari Meclis Seyahati programı kapsamında bölgeye ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaretin ilk durağı Cizre Ticaret ve Sanayi Odası oldu. CTSSO Yönetim Kurulu Başkanı ve CTSSO Meclis Başkanı Mesut İverendi'nin ev sahipliğinde İSO Meclisi ile birlikte ortak meclis toplantısı gerçekleştirildi. Toplantının ardından 'İSO Mesleki Eğitim İşbirliği Projesi' (İSO MEİP) Protokolü'nü imzaladı.

TÜRKİYE'NİN KADERİ DEĞİŞECEK

Şırnak Valisi Cevdet Atay İSO MEİP iş birliğine ilişkin yaptığı açıklamada, "İSO'nun iş birliği içerisinde bir model ile buraya yeni yatırımcılar getirerek belki

buradaki işsizliğe, buradaki istihdama çok ciddi faydalar sağlayacağına inanıyorum. Tam yatırıma muhtaç halde bekliyor" dedi. Projeyle katılımcı ve sonuç odaklı bir model oluşturduklarını belirten Erdal Bahçivan, şunları söyledi: "İmzalanan mesleki eğitim sanayi iş birliği protokolü de bu güzel iş birliğinin ilk adımı" diye konuştu. Erdal Bahçivan ise, "Rakamların şu andaki boyutu bile Türkiye'nin kaderini değiştirecek bir yolda olduğumuzu gösteriyor. Buranın genç nüfusunu da eğitimle birleştirip Türkiye'mize değer katan bir yolculuğa çıkmamızın gururunu yaşıyoruz. İstanbul'da huzurlu ve mutlu yaşamak istiyorsak Cizre huzurlu ve mutlu olmalı" ifadesini kullandı.

► BURAK KARACA ŞIRNAK

GABAR'DA PETROL COŞTU

Gabar petrol sahasında günlük üretim 43 bin varile ulaştı. Vali Cevdet Atay, "Yıl sonu hedefimiz günlük 100 bin varil" dedi. Petrolün kalitesinin Suudi petrolüne denk olduğu belirtiliyor.

TÜRKİYE'NİN en kaliteli ve büyük petrol rezervinin olduğu Gabar'da üretim büyük bir hızla artıyor. Bir yıl öncesine kadar günde yaklaşık 18 bin varillik üretimin yapıldığı Gabar Dağları'ndaki petrol sahasında günlük üretim 43 bin varile ulaşmış durumda. Önceki gün Şehit Esmâ Çevik Petrol Sahası'nda gazetecilere bilgi veren Şırnak Valisi Cevdet Atay, 39 kuyudan petrol çıkarıldığını belirterek yıl sonunda günlük 100 bin varil üretime ulaşılmasını hedeflediklerini söyledi.

KADERİ DEĞİŞTİRECEK

Istanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan ve beraberindeki heyet Gabar bölgesinde incelemelerde bulunarak bilgi aldı. Burada bir konuşma yapan Bahçivan, "Rakamların şu andaki boyutu bile Türkiye'nin kaderini değiştirecek bir yolda olduğumuzu gösteriyor" dedi. Sahada çıkan petrol çok yüksek kalitede. Alanda çalışan mühendis-

Istanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan ve beraberindeki heyet, Gabar bölgesinde incelemelerde bulunarak bilgi aldı.

Arkadaşımız Serdar Sağlam, Gabar petrol sahasında açılan ilk petrol kuyusunu ziyaret etti.

lerin AKŞAM'a verdiği bilgiye göre, Suudi Arabistan petrolüne denk nitelikte bir petrol çıkarılıyor. Rezervin debisi de çok yüksek. Bu da yüksek miktarlarda petrolün daha hızlı şekilde yüzeye çıkarılmasına imkan tanıyor. Diğer bölgelerde 1300 kuyudan günde 40 bin varil üretim yapılırken Gabar'da 39 kuyunun üretimi bu miktarı aşmış durumda. **► SERDAR SAĞLAM**

İSO, MESLEKİ EĞİTİM PROJESİ'Nİ ŞIRNAK'A TAŞIDI

İSO Yönetim Kurulu ve Meclis üyeleri Şırnak ve Hakkari'ye ziyarette bulundu. Ziyaret kapsamında Erdal Bahçivan, Cevdet Atay, Şırnak Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Osman Geliş, Şırnak İl Millî Eğitim Müdürü İzzettin Aydın, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürü Murat Mücahit Yentür'ün katılımıyla **'İSO Mesleki Eğitim İşbirliği Projesi' (İSO MEİP)**

Protokolü imzalandı. İstanbul'da başlatılan projenin başka şehirlere taşınması noktasındaki ilk uygulama örneğini Şırnak'ta gerçekleştirildiğini belirten **Erdal Bahçivan,**

"Sanayicilerimizin gönüllü bir şekilde meslek liseleriyle birlikte çalışmasını Şırnak'a ve Şırnak'ın kıymetli ilçelerine taşıyacağımız bir modeli hayata geçirdik" diye konuştu. Cevdet Atay da "İSO'nun işbirliğindeki model ile buraya yeni yatırımcılar getirerek istihdama fayda sağlayacak" dedi.

Her gün 250 tanker çalışıyor

ŞU anda çıkarılan petrol günde yaklaşık 250 tankerle taşınıyor. Petrol sahasına inşa edilen boru hattı tamamlandığında tankerle taşıma sona erecek. Borularla öncelikle İdil'e iletilecek petrol buradan da yine boru hattıyla Hatay'a aktarılacak. Petrol sahasında toplam 2 bin 750 kişiye de istihdam sağlanıyor.

Mesleki Eğitim İşbirliği Projesi'ni Şirnak'a taşıdı

Hülya K.
ORUÇOĞLU

İSTANBUL Sanayi Odası (ISO) İstanbul'da başlatılan Mesleki Eğitim İşbirliği Projesi'nin başka şehirlere taşınması noktasındaki ilk uygulama örneğini Şirnak'ta gerçekleştirdi. ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Sanayicilerimizin gönüllü bir şekilde meslek lisele-

riyle birlikte çalışmasını Şirnak'a ve Şirnak'ın kıymetli ilçelerine taşıyacağımız bir modeli hayata geçirdik. Gençlerimizi, daha genç yaşlarında bir meslek sahibi edebilmek ve Türkiye'nin de en önemli problemi olan bu işsizliği ve mesleksizliği çözmek adına İstanbul tecrübesini bu bölgeye aktarmış olacağız" ifadelerini kullandı.

ŞIRNAKLI GENÇLERE İŞ PROTOKOLÜ

ISO Mesleki Eğitim İşbirliği Projesi, Şırnaklı gençlere ulaştı. ISO Başkanı **Erdal Bahçivan** ve yönetim kurulu üyelerinin Şırnak ziyaretinde gündem istihdamdı. ISO ve Şırnak Ticaret Odası arasında imzalanan protokolle Şırnak'taki 12 binden fazla meslek lisesi öğrencisine fırsat sunulacak.

Gamze BAL / ŞIRNAK

İSTANBUL Sanayi Odası (ISO), ülke genelindeki sanayicilerin yaşadığı 'nitelikli eleman', 'ara eleman' sorununa çözüm bulmak için meslek liseleriyle yaptığı işbirliğini Şırnak'a da taşıdı. ISO yönetim kurulu ve meclis üyeleri Hakkari'ye geniş kapsamlı bir ziyarette bulundu. Ziyaret kapsamında ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, Şırnak Valisi Cevdet Atay, Şırnak Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Osman Geliş, Şırnak İl Mili Eğitim Müdürü İzzettin Aydın, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürü Murat Mücahit Yentür'ün katılımıyla ISO Mesleki Eğitim İşbirliği Projesi' (ISO MEIP) Protokolü imzalandı.

Proje kapsamında İstanbul'daki 44 meslek lisesinde 150'yi aşkın sanayiciliyle kapsamlı bir model yaratıklarını anımsatan ISO Başkanı Bahçivan, İstanbul'da başlatılan projenin Anadolu yolculuğunun Şırnak'tan başladığını söyledi.

12 BİN ÖĞRENCİYİ ETKİLEYECEK

Erdal Bahçivan projenin kapsamı hakkında şu bilgileri paylaştı: "Şırnak, mesleki ve teknik eğitimde 12 bini aşkın öğrencisi, 1.000'e yakın öğretmeni ve oda üyelerinin faaliyet gösterdiği neredeyse her alanda dersleri kapsayan 27 meslek lisesiyle ciddi bir potansiyel barındırıyor. Bu çerçevede, ISO olarak Şırnak Ticaret ve Sanayi Odası'na mesleki eğitim sanayi işbirliği konusunda tüm bilgi ve deneyimimizi memnuniyetle aktarmaya hazırız. İmzalanan protokol de bu güzel işbirliğinin ilk adımı."

Bölgedeki en büyük sorunun işsizlik olduğunu kaydeden Şırnak Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı

Osman Geliş de, şunları söyledi:

'HEPİMİZİN SORUNU'

"Buradaki genç kardeşlerimize iş alanı oluşturamamak hepimizin sorunu. Bu problemimizin çözümü adına bölgeye yapılacak her bir yatırım için elimizden gelen yardımı yapmaya hazırız. Bu noktada ISO'nun bize öncülük yapmasını, bizlere destek olmasını bekliyoruz."

GABAR'DA HEDEF 100 BİN VARİLLİK ÜRETİM

ISO Meclis üyeleri Gabar petrol kuyuları bölgesini de ziyaret etti. Burada basın mensuplarına açıklamada bulunan Şırnak Valisi Cevdet Atay, "Şu anda 39 arama noktamızda, günlük 43 bin varillik petrol üretiyoruz. Bugün Şırnak tam bir enerji memleketi, enerjinin başkenti konumunda. Çok yakın zamanda Gabar'da yıllık 100 bin varillik üretim hedefleniyor. Ayrıca rüzgârla ilgili de Cudi'nin etrafında tüm veriler alınıyor, kısa zamanda inşallah oralarla ilgili açıklamaları sayın enerji bakanımız yapacaktır" diye konuştu.